

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Професійна освіта Запоріжжя

Інформаційно-методичний вісник

2022

Інформаційно-методичний вісник Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Головна мета видання – методична допомога керівникам і педагогічним працівникам в організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Відповідальний за випуск: Паржницький О.В., директор НМЦ ПТО у Запорізькій області, кандидат педагогічних наук

Редагування: Нідерман Н.К., методист НМЦ ПТО у Запорізькій області

Комп'ютерна верстка: Сакур Д.О., діловод НМЦ ПТО у Запорізькій області

Інформаційно-методичний вісник «Професійна освіта Запоріжжя»

Засновник: Петерик Світлана Миколаївна

Свідоцтво про державну реєстрацію

серія 33 № 1302 – 577 – ПР від 20.12.2018 р.

Порядковий номер випуску: № 10-11 2022

Дата виходу: 25.11.2022

Виходить два рази на рік.

Мова видання: українська.

Тираж - 3 екз.

Безкоштовно

Видавець: Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Адреса видавця: 69063, м. Запоріжжя, вул. Покровська, 28.

Телефон: (061) 228 17 60, (061) 224 43 25

E-mail: nmc.pto.zp@gmail.com

Веб.сайт: <http://nmc-ptو.zp.ua>

За достовірність фактів, цитат, дат, назв та інших відомостей відповідають автори.

Редакція залишає за собою право на редагування та скорочення прийнятих до друку матеріалів.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

ЗМІСТ

ПРАЦЮЄМО. ВЧИМО. ПЕРЕМОЖЕМО!	4
Герої освітнього фронту.....	4
Навчання в умовах війни: як здобувати знання під звуки сирен?.....	11
Як пережити стрес війни і залишатись ресурсним.....	13
 ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ	
Осіна Наталя. Дистанційне навчання освітян України.....	17
 ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА	
Прокопенко Юлія. Формування передумов для місцевого економічного розвитку шляхом цифровізації професійної освіти.....	23
Немчин Юлія. Використання вебквестів в освітньому процесі.....	26
Кулинич Олена. Організація та забезпечення дистанційної співпраці під час змішаного навчання: проблеми, досвід, перспективи.....	29
Орел Наталя. Цифрові додатки та сервіси в організації дистанційного уроку теоретичного навчання.....	36
Височиненко Надія. Авторський цифровий посібник як фактор ефективної підготовки кваліфікованих робітників будівельних професій.....	50
Височиненко Надія. Програмні засоби як засіб поліпшення матеріально-технічної бази кабінетів і майстерень (на прикладі Corel Draw).....	55
 ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ПІДГОТОВКА	
Матяшева Оксана. Підвищення мотивації здобувачів освіти до вивчення предметів природничого циклу (біологія, екологія, хімія).....	65
Нікітіна Євгенія. Застосування методу проєктів на уроках математики у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.....	73
Чигілейчик Жанна. Сторінки життя та творчості французького письменника Альбера Камю.....	79
Чигілейчик Жанна. Жанрово-тематичні особливості роману-притчі Альбера Камю «Чума». Моральний вибір героїв Камю.....	83
Федорець Діна. Використання Stem-технологій на уроках математики.....	87
Василевська Євгенія. Використання тестових завдань на уроках англійської мови.....	91
Мокляк Тетяна. Альдегіди.....	97
 МЕТОДИЧНА РОБОТА	
Нідерман Наталя. Системний підхід до організації методичної роботи в закладах професійної освіти.....	101
 ДОСВІД ПРАКТИКІВ	
Шамрай Світлана. Формування креативної особистості в процесі гурткової роботи	110

ПРАЦЮЄМО. ВЧИМО. ПЕРЕМОЖЕМО!

ГЕРОЇ ОСВІТНЬОГО ФРОНТУ

Global Teacher Prize Ukraine щороку визначає найкращих вчителів країни.

Цьогоріч організатор премії громадська спілка «Освіторія» відзначає талановитих та незламних освітян, які продовжують навчання у складних умовах, залишаються змінотворцями та новаторами в умовах війни.

«Ми вшосте проводимо національну премію Global Teacher Prize Ukraine, щоб подякувати вчителям та зробити їхні щоденні подвиги помітними. Незмінним гаслом премії є

фраза #ВчителіВажливі. Війна дала нову перспективу цьому вислову. Українські школи стали першими мішенями для російських ракет, ворог цілеспрямовано спалює українські книги та переслідує українських вчителів, адже вони справді надзвичайно важливі для майбутнього нашої нації. Завдяки українським вчителям перемога людяності та свободи, перемога України — неминучі», — зазначила у своїй промові голова ГС «Освіторія» **Зоя Литвин**.

Голова ГС «Освіторія» Зоя Литвин

У церемонії Global Teacher Prize Ukraine взяли участь Олена Зеленська та прем'єр-міністр Денис Шмигаль.

Перша леді України звернулася зі словами подяки до всіх вчителів країни і нагородила Наталію Песоцьку, яка під час обстрілів Чернігова 17 діб поспіль рятувала в підвалах 30 дітей Чернігівського центру соціально-психологічної реабілітації. Пізніше вчительці вдалося перевезти підопічних на Івано-Франківщину в безпечне місце.

«Як мама школяра можу сказати, як важливо серед війни мати звичайний шкільний урок, а серед сирен почути спокійний голос вчителя та знати, що життя продовжується. Людина — в центрі життя, людина — в центрі відновлення нашої України. А відновлення починається саме з навчання та виховання. Поки наші діти вчать — наша країна живе», — з такими словами звернулась **Олена Зеленська** до українських освітян.

Перша леді України Олена Зеленська і педагог Наталя Песоцька

Прем'єр-міністр **Денис Шмигаль** висловив подяку вчителям за їхній внесок в освіту: «Попри те, що ворог атакував нашу землю, 3 тисячі шкіл зруйновані або

пошкодженні, 1200 перебувають в окупації, освітній процес продовжується, адже вчителі розуміють важливість своєї освітньої місії. 900 вчителів пішли на фронт.

Учителі Юрій Гайдученко та Людмила Булигіна разом із прем'єр-міністром Денисом Шмигалем

Це — великий приклад служіння своєму народу. Ми у великому боргу перед вами, вчителі. Звичайно, ми робимо все для того, щоб освітній процес продовжувався і був безпечним. Ми робимо все, щоб українська освіта стала невід'ємною частиною європейського освітнього простору. Наші вчителі сьогодні виховують майбутнє покоління українців, які будуть відновлювати державу. І вчителі таким чином стають великою частиною нашого післявоєнного відновлення».

Під час церемонії прем'єр-міністр України відзначив вчителів-волонтерів і особисто нагородив двох з таких педагогів — викладача української мови та літератури **Юрія Гайдученка** та вчительку інформатики **Людмилу Булигіну**. Разом вони створили проект «Вчитель іде в ЗСУ», що покликаний допомагати колегам, які з освітнього фронту пішли на

військовий. Юрій та Людмила ініціювали спільноту, яка зараз об'єднує сотні освітян задля допомоги своїм колегам-педагогам на фронті.

«Коли зустрічаються чотири українці, троє з них — волонтери. Коли зустрічаються четверо українських вчителів, усі вони — волонтери. Я не знаю жодного колеги, який не допомагає нашим героям, хто на фронті. Ми з вами, освітяни, — міцний тил. І тільки разом, нашою сильною спільнотою, переможемо», — сказала Людмила Булигіна.

Один з таких вчителів-захисників — **Олександр Сухоручко** з Кропивницького. До повномасштабного вторгнення він працював учителем фізичної культури. З 24 лютого Олександр волонтерив, а згодом пішов на фронт. У серпні вчитель отримав мінно-вибухову травму, але попри це готовий надалі захищати Україну.

Учитель-захисник Олександр Сухоручко та Марія Павлічук із Junior

Вчителі попри складні умови кожен день знаходять сили, щоб учити, допомагати та підтримувати психологічно своїх учнів. Цьогоріч кураторка премії Global Teacher Prize Ukraine, телеведуча «1+1» Наталія Мосейчук обрала серцем і відзначила педагога-психолога

Олену Анопрієнко, яка рятує дитячі душі в лікарні «Охматдит» з початку повномасштабного вторгнення. Пані Олена допомагала не тільки дітям, а й колегам-освітянам, надаючи їм необхідні знання та навички для психологічної самопідтримки.

«Від 24 лютого пані Олена жила в Охматдиті, була поруч з маленькими пацієнтами, вчила їх і прямо там надавала екстрену психологічну допомогу. Тоді в лікарню постійно доправляли поранених дітей, які евакуювалися просто під бомбами. Це діти, які втратили

найрідніших — батьків, сестер, братів. І пані Олена обіграла їхні серця. Саме тому мій Вибір Серцем — це вчителі при лікарнях. А в їх особі — Олена Анопрієнко. Дякую за зцілені дитячі душі та людський подвиг».

Наталія Мосейчук вручає відзнаку Олені Анопрієнко

Вчителька-новаторка із Запоріжжя Ірина Сокол

Global Teacher Prize Ukraine завжди відзначає вчителів-новаторів, які знаходять нестандартні способи викладання. Однією з таких освітянок є **Ірина Сокол** із Запоріжжя. Вчителька інформатики спрямувала всі свої сили на освітній фронт, керувалась єдиною метою — довести освітній процес до завершення навіть в умовах війни. Разом із 75 викладачами з початку війни вона почала викладати на волонтерських засадах в дистанційній школі для тисячі дітей з Луганської, Донецької, Харківської, Миколаївської та інших областей і з-за кордону. Окрім традиційних уроків, проводила для дітей і дорослих вебінари з цифрової грамотності.

Global Teacher Prize Ukraine зібрала безліч історій про незламність, мужність,

підтримку та людяність вчителів. Деякі з цих історій були про вчителів-змінотворців, які всупереч війні знаходять нові способи викладання й не полишають свою справу. Одна з таких вчительок — **Валерія Гукова** з Харкова. Від початку повномасштабної війни Валерія 42 дні пробула в бомбосховищі, звідки викладала уроки під звуки вибухів і обстрілів. Внаслідок війни вчителям доводиться працювати в нелюдських умовах, але вони все одно знаходять сили та способи це робити, аби діти продовжували здобувати освіту.

Подяку вчителям-змінотворцям висловила лауреатка премії «Національна легенда України», фіналістка Global Teacher Prize Ukraine 2021 **Ганна Бут**.

Фіналістка Global Teacher Prize Ukraine 2021 Ганна Бут

Президент України Володимир Зеленський нагородив видатних українців відзнакою Глави держави «Національна легенда України». Цього року за визначні особисті заслуги у становленні незалежної України та зміцненні її державності, захисті Вітчизни та служінні українському народові, вагомий внесок у розвиток національної освіти, мистецтва, спорту, охорони здоров'я, багаторічну плідну громадську діяльність відзнакою Президента «Національна

легенда України» нагороджено дев'ятьох українців.

«Ця нагорода, започаткована рік тому, попри нетривалу історію має важливе значення та мету. Це належне вшанування з боку держави своїх талантів, геніїв, героїв. Тих, хто поміж нас, і ми маємо їх помічати. Тих, кого з нами, на жаль, уже немає, але ми повинні їх пам'ятати», — сказав Президент.

Лауреаткою відзнаки стала і викладачка ДНЗ «Мелітопольський професійний аграрний ліцей» Ганна Бут.

«Попри окупацію вона виховує своїх учнів патріотами, не боїться казати їм правду, організовувала проукраїнські мітинги в окупації, незважаючи на погрози та насильницькі дії загартників. Відео, де вона, загорнувшись у прапор України, вимагає від міжнародної спільноти рішучих дій, потрапило майже в усі світові ЗМІ та соцмережі. Мільйони людей на планеті почули: Мелітополь — це Україна», — наголосив Володимир Зеленський.

Щороку найпрестижніша національна премія Global Teacher Prize Ukraine нагороджує найкращих педагогів країни: професіоналів, новаторів, творців майбутнього. Ганна була однією із фіналісток номінації «Найкращий вчитель громадянської освіти», також здобула перше місце у конкурсі громадянської освіти від ГС «Освіторія». Зараз її гра «Один, два — твої права» допомагає вивчати громадянську освіту в різних куточках України.

До повномасштабного російського вторгнення Ганна Бут працювала з майбутніми трактористами, слюсарями, водіями — молодими людьми, які згодом своїми руками мали

дбати про те, щоб усе в Україні працювало, як єдиний злагоджений механізм. Вона пояснювала своїм учням: навіть якщо обробляєш поле або ремонтуєш автомобілі, важливо усвідомлювати, що все це — не просто так, а заради чогось більшого: заради майбутнього всієї України. Ганна вірить, що навіть маленька людина здатна творити великі зміни. Головне — мати незламний дух і чітке розуміння за що борешся. Зараз доводить це на власному прикладі.

Треба рятувати Мелітополь, тому що там, де Мелітополь, там і Україна. Де Україна, там і Мелітополь.

Згодом, коли тиск з боку окупантів на активних мелітопольців посилювався, освітянка разом з дочкою евакуювалась із міста. Нині вона мешкає, працює і волонтерить у місті Дубно Рівненської області. Та думки про рідне місто не полишають педагога, в тому числі й через хвилювання за своїх учнів. Це і спонукало жінку звернутися до світової спільноти.

- Я дуже прошу, будь ласка, поверніть українцям Україну, поверніть українцям зв'язок, — говорить вона про окуповані території, зокрема і Мелітополь. — Люди виживають у страшних умовах, у тероризмі, який влаштувала Росія. Це дуже складно.

Неможливо навіть підібрати слів, наскільки важко нам бути тут, на волі, читати про те, що відбувається у наших містах, де наш будинок, де діти. Коли хтось із дітей виходить на зв'язок і ти хочеш сказати щось учневі, а він зникає і ти думаєш: «Господи, та дитина там хоч жива?» Будь ласка, врятуйте всі окуповані території! Дайте волю всій території України.

«Доведені до відчаю, але з Україною в серці» — так про 70 днів життя в окупації згадує Ганна Бут. Разом із донькою та ще сотнями містян щодня стояли на мітингу впритул до озброєних російських військових. Попри небезпеку та тиск окупантів співали гімн, піднімали синьо-жовті прапори та говорили ворогу в обличчя: «Мелітополь — це Україна».

09 травня Ганна переїхала в Дубно, що на Волині. Там вона долучилася до діяльності волонтерського центру «Тенета» і допомагає плести маскувальні сітки для українських військових.

— Я працюю на благо нашої країни, тому що інакше не можу, бо родилася з цим.

Я ходжу туди, щоб не бути вдома на самоті, щоб зберегти свою психіку до кінця війни, бо ще десять років до пенсії — треба працювати. Я роблю це, бо, по-перше, людське життя безцінне. А по-друге, я знаю ціну техніці, озброєнню й амуніції — усьому, що стосується військ.

ГС «Освіторія»

НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЯК ЗДОБУВАТИ ЗНАННЯ ПІД ЗВУКИ СИРЕН?

Цьогоріч навчальний рік для тисяч здобувачів освіти розпочався під звуки тривоги. Хтось слухає уроки вдома за дистанційною або сімейною формою навчання, а хтось на більш безпечних територіях пішов до школи. Саме про очну форму навчання, яка викликає найбільше запитань, розповідає психолог благодійної організації **СОС Дитячі Містечка** **Наталія Простун**.

У країні йде війна, а наш ворог підступно цілиться в цивільне населення, про що свідчать десятки знищених шкіл, лікарень та

приватних будівель. Попри це нам треба адаптуватися до нової реальності та зрозуміти, як діти, учнівська молодь мають отримувати фахове навчання в умовах війни.

Відомо, що в багатьох освітніх закладах України вже облаштовані спеціальні укриття з важливими засобами безпеки, речами першої необхідності та подекуди біотуалетами, аби забезпечити базові фізичні потреби педагогічних працівників та учнів. А як щодо психологічної безпеки?

ЯК ПЕДАГОГУ ДОПОМОГТИ УЧНЯМ АДАПТУВАТИСЯ ДО ТРИВОГ?

1. Коли учні чують звук повітряної тривоги та спускаються в безпечне місце, вони намагаються знайти заспокоєння в очах педагога. Тому останнім важливо в будь-якій ситуації зберігати спокій. Крім цього, треба вміти грамотно пояснити, що такі правила спрямовані на безпеку, а тому їх не варто боятися.

2. Щоб допомогти учням впоратися з першими емоціями під час тривоги та спуску в бомбосховище, важливо підібрати творчий підхід. Почніть викрикувати гасла чи співати,

наприклад, зараз усі обожають «Ой у лузі червона калина...» Це допоможе підняти національний дух та подарує учням відчуття єдності. Адже з історій наших предків відомо, що спів для українців був інтуїтивним способом заспокоїтися, відволіктися.

3. Важливим для подолання стресу є фізична активність. Потрібно робити руханки. Це творчий виклик для хореографів, які можуть придумати особливі ритмічні зв'язки для своїх учнів, наприклад, на вхід та вихід із бомбосховища з відповідним настроєм.

4. Подбайте про те, щоб укриття було добре облаштованим. Учні повинні бути зайнятими, щоб не думати про ситуацію довкола.

5. У жодному разі не забороняйте ставити питання чи ділитися спогадами, особливо, якщо це учнівська молодь із числа внутрішньо переміщених осіб, які на власні очі бачили ракети. Натомість дозвольте їм проговорити свої емоції, а тоді заспокойте його і скажіть, що ви в безпеці та поруч є близькі люди.

6. Говоріть про нашу армію та її перемоги, пояснюйте, що з такими захисниками нам нічого боятися.

7. Особливе прохання: у жодному разі, коли учні йдуть у бомбосховище чи виходять із нього, не кричіть на них. Коли ми стривожені, то рівень агресії збільшується, а тому можемо дратуватися на учня через власний стан. Замість того подбайте про емоційну безпеку, яка створюється завдяки усмішці, звертанні до них по імені, постукуванні по плечі.

ЧИ РЕАЛЬНО ВЧИТИСЯ В УКРИТТІ?

Звичайно, просто спуститися в укриття та продовжити урок неможливо. Учні за ці кілька хвилин пережили стрес, тому їм буде важко сконцентруватися на важких завданнях.

Для початку виконайте кілька простих дихальних вправ. Наприклад, попросіть учнів руками в повітрі намалювати велику одиницю. Важливо, щоб при цьому вони спершу вдихали повітря носиком, а видихали ротом.

Коли учні трохи заспокоїлися, спробуйте додати творчості у навчальний процес. Якщо це українська література – то ви можете разом зачитати твір, емоційно поміркувати над ним або ж розіграти сцену в ролях.

Якщо це історія чи географія, то пофантазуйте трохи, а якщо іноземна мова – побудуйте цікаві діалоги. Звичайно, із хімією, фізикою чи математикою буде складніше, але нічого неможливого не існує.

ТРИВОГА ЗАКІНЧИЛАСЬ: КОЛИ МОЖНА ПОВЕРНУТИСЯ ДО НАВЧАННЯ?

Усі ми дуже адаптивні, тому зараз багато учнів уже звикли до звуку тривоги. Тож раджу надмірно не акцентувати увагу на тому, що трапилось. Натомість стабілізуйте свій стан і

допоможіть із цим завданням учням. Ви можете поспівати, потанцювати чи правильно подихати. З підлітками чудово допоможе гумор, тож приберіть на такий випадок якусь кумедну життєву історію.

Пам'ятайте, що психіка учнів працює у форматі природного зцілення. Трошки жартувати, поговорити – і вони самі себе «вилікують». Довіртеся їм. А вже тоді сміливо беріться за пояснення нової теми.

ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ БАТЬКАМ?

1. Обов'язково вивчіть разом із учнем номери телефонів батьків або найближчих людей. Важливо, щоб у разі необхідності та навіть в умовах стресу вони змогли швидко назвати номер по пам'яті, навіть не задумуючись.

2. Налаштуйтеся позитивно та довіртеся педагогам. Передати дитині всі страхи та негатив – не найкраще рішення!

3. Спакуйте дитині з собою її речі, які викликають приємні асоціації.

4. Будьте на зв'язку. Якщо у вас виникла потреба зателефонувати дитині або ж написати, то зробіть це. Але не переходьте межу, довіра є важливою. Також проговоріть з дитиною можливі проблеми зі зв'язком та домовтеся скомунікувати одразу після виходу з укриття.

5. Обговоріть із дитиною нову реальність та потребу спускатися в укриття. Розкажіть про те, як варто поводитися та що боятися не потрібно.

Такі поради можуть допомогти вашим дітям.

Наталія Простун,
психолог благодійної організації
СОС Дитячі Містечка

ЯК ПЕРЕЖИТИ СТРЕС ВІЙНИ І ЗАЛИШАТИСЬ РЕСУРСНИМ

Речі, які зараз потрібно усвідомити та прийняти

Перший шок від війни в Україні минає, і більшість із нас починає замислюватись про майбутнє. Та перш ніж думати про завтрашній день, ми маємо зрозуміти, що взагалі відбувається із нами, з нашою психікою зараз і як пережити стрес під час війни.

Є кілька важливих речей, які треба усвідомити і прийняти

1. Ми усі перебуваємо у стані стресу

Мабуть, кожен зараз помічає за собою підвищену тривожність, зниження продуктивності. Втім, такі реакції є нормальними, еволюційно сформованими для нашого ж захисту. Небезпека полягає в тому, що нам стає важко робити буденні справи, приймати рішення.

Також небезпечним є «застрягання» на довгий час в одному стані, бо це може призвести до стресових розладів. Пам'ятайте про це і враховуйте при плануванні та прийнятті рішень.

2. Зараз нічого не зрозуміло, і так буде ще деякий час

У мирний час ми жили з відчуттям повного контролю над власним життям. Але відбулася подія, яку вважали неможливою, і це стало колосальним потрясінням для мозку. Ми втратили контроль над своїм життям. Щодня, щогодини ситуація змінюється.

Маємо прийняти той факт, що зараз нічого не можна казати напевно. Нам залишається відкидати похмурі прогнози і адаптуватися до нових умов, сприймаючи це як новий досвід (як колись ми зуміли пристосуватися до ковідних обмежень).

3. Поява синдрому вцілілого

Почуття провини вцілілого виникає майже у кожного. Люди катують себе психологічно за те, що вони у безпеці, тоді як «комусь зараз гірше» або ж вони «роблять недостатньо». Синдром вцілілого виникає через те, що ми не можемо контролювати ситуацію, допомогти. Звідти і почуття сорому за свою безпеку чи неможливість дати більше.

Як зберегти психологічне здоров'я, коли у вас з'явився синдром вцілілого? Знайдіть логічне обґрунтування своїх дій: «Я поїхав/поїхала, бо мав/мала подбати про власну безпеку/безпеку близьких». «Військовим легше обороняти міста, у яких немає цивільних». «Я не вмю воювати і не маю сил волонтерити, тож краще не заважатиму робити свою справу тим, хто вміє і може».

Хочеться зазначити, що хоч до війни складно звикнути, але ми маємо миритися з обставинами і почати діяти.

Навіть якщо не воюємо на фронті, кожен із нас має потужну зброю — наш ресурс зберігати адекватний фізичний та психологічний стан, залишатися розсудливими та приймати правильні рішення. Так ми допомагаємо собі та тим, хто цього потребує.

Поради, як пережити стрес війни

Щоб подолати стрес, ми маємо знайти свою внутрішню опору, подбати про те, як допомогти собі під час війни.

Радимо скористатися наступними порадами:

Забезпечте базові потреби

Згадаймо піраміду потреб Маслоу: у будь-якій життєвій ситуації людина прагне задовольнити базові потреби (настільки, наскільки це можливо на даний час чи у конкретних умовах, у яких ви опинилися).

Здорове харчування, водний режим, сон

Зараз дуже важливо харчуватися: разом із їжею в організм потрапляють речовини, необхідні для підтримки усіх життєво важливих систем, зокрема, нервової. Намагайтеся їсти більше супів, овочів.

Не забувайте пити воду: у стані стресу людина може не звертати увагу на спрагу й забувати випити необхідний мінімум води. Встановіть собі рімайндер: через кожні 30 хвилин випивайте хоча б кілька ковтків води або трав'яного чаю.

Регулярний сон у достатній кількості допомагає подолати стрес через війну, адже сон знижує гормон стресу кортизол. Якщо не можете заснути, випийте трав'яні чаї чи безрецептурні заспокійливі типу валеріани або гліцину. Якщо проблема залишається, порадьтеся із лікарем щодо виписки більш сильних препаратів.

Прогулянка, відпочинок

Як пережити стрес? Намагайтеся гуляти, адже прогулянка приносить задоволення. Відбувається приплив гормонів радості ендорфінів, що також допомагають знизити стрес. Тільки враховуйте обставини: якщо діє комендантська година, виходьте на прогулянку заздалегідь і не нехуйте сигналами повітряної тривоги.

Щодня давайте собі час на відпочинок: навіть 15 хвилин спокою, коли ви п'єте каву, читаете книжку чи просто лежите, допомагають нашій психіці триматися.

Фізичні вправи

У воєнні часи немає потреби (та й можливості) викладатися на повну у тренажерній залі чи бігати звичні 10 км. У багатьох просто немає сил на спорт. Але навіть кілька присідань і віджимань — краще, ніж нічого не робити.

Добре допомагає йога, оскільки вона дозволяє повернутися у стан ресурсу, розслабитися та відволіктися. Зараз можна знайти багато онлайн-тренувань, більшість із яких — безкоштовні.

Інформаційна гігієна

Звичайно ж, що ми не можемо посадити себе в інформаційний вакуум, де жодна новина не дістанеться вас і не зможе розгойдувати нестабільний психоемоційний стан. Але в наших силах не скролити стрічку 24/7 та обмежити інформаційне поле.

Отже, встановіть конкретні години (2-3 рази на день), коли ви будете переглядати новини. Бажано не читати їх на ніч, бо це збуджує

нервову систему. Якщо не хочете втратити якусь важливу новину, домовтеся із кимось про «інформаційне чергування». Оберіть кілька ресурсів із достовірною інформацією, інші видайте. І хоча б раз на тиждень робіть собі повний інформаційний детокс.

Обмежте спілкування із людьми, чії погляди відрізняються

Не витрачайте свої сили та час на спілкування із токсичними людьми, провокаторами та тими, хто має інші погляди на події.

Вам навряд чи вдасться переконати їх у своїй правоті. Натомість, суперечка ще більше розхитує ваш емоційний стан. Тож просто не вступайте у комунікацію з такими людьми. Оточуйте себе одностумцями, які сприймають усе так само, як і ви.

Зберігайте звички та ритуали

Щоб полегшити адаптацію, намагайтеся дотримуватися звичного режиму дня: прийом їжі, сон, душ. Не нехуйте улюбленими ритуалами довоєнних часів навіть в умовах війни: випивайте зранку каву або читайте книжки на ніч.

Зробіть прибирання, переберіть речі. Рутинні дії знижують тривожність, дозволяють відволіктися, дають відчуття контролю над своїм життям.

Поради щодо підтримки соціального життя

У воєнні часи існує велика спокуса замкнутися у собі. Не варто цього робити: навпаки, намагайтеся бути у соціумі, адже людина — істота соціальна. Тож радимо наступне:

Зберігайте соціальні контакти, спілкуйтеся, обіймайте близьких

Не втрачайте зв'язок із близькими, з друзями, навіть із людьми, з якими ви давно не спілкувалися. Зараз важко тим, хто переїхав у інші міста, країни, де немає друзів, родичів і з'являється відчуття самотності. Намагайтеся зав'язати нові знайомства, долучившись до волонтерських лав або, якщо ви за кордоном, знайдіть спільноту українських біженців.

Душевна розмова здатна знизити стрес. Важливо підтримувати один одного. Тілесні засоби (обійми, погладження) заспокоюють значно краще.

Зверніться до психолога

Якщо вам або вашим близьким складно переживати стрес, або ви відчуваєте необхідність виговоритися, поділитися своїми емоціями, не контролюючи слова, зверніться до професіонала — психолога чи психотерапевта.

Просіть про допомогу та допомагайте, якщо можете

Якщо ви потребуєте допомоги (психологічної чи фізичної), не мовчіть. Коли вам пропонують допомогу (переїзд у більш безпечне місце, фінансову підтримку, за кордоном ви можете отримати тимчасовий захист із виплатою матеріальної допомоги тощо), не цурайтеся: приймати допомогу — це нормально.

Якщо маєте можливість і ресурс допомагати іншим — зробіть це. Є чимало способів бути корисними. Наприклад, айтішник може навчати дітей азам програмування. Чимало роботи є для волонтерів. Якщо маєте можливість, прихистіть біженців або тварин, які залишились без господарів. Навіть якщо ви просто перерахуєте гроші на ЗСУ, ви вже допомагаєте країні.

Але допомагайте лише тоді, коли самі маєте ресурс для цього. І не звинувачуйте себе, що ви нічим не можете допомогти. Те, що ви турбуєтесь про себе, свій моральний стан — це теж допомога. Війна закінчиться, прийде час відновлювати країну, тож кожному необхідно бути у ресурсі, аби згодом долучитися до цієї роботи.

Продовжуйте працювати

Зараз дуже важливо продовжувати працювати, щоб підтримувати себе, свою родину і, врешті, країну. Саме ІТ-спеціалісти сьогодні є однією із найбільш затребуваних професій і потужним двигуном, що рухає українську економіку.

Якщо ви працюєте та одночасно займаєтесь волонтерством, не забувайте дбати про власне здоров'я. Ваші ресурси не є невичерпними, надмірна активність може сильно виснажити. Варто розподілити свій час (скажімо, більшу частину робочого дня працюєте і кілька годин виділяєте на волонтерську діяльність). І, звичайно ж, знаходьте час на відпочинок.

Поради щодо емоційної самопідтримки

Методи боротьби зі стресом під час війни, що допоможуть вам підтримати себе емоційно, включають наступне:

Не вимагайте від себе неможливого

Усвідомте: зараз у вас колосальний стрес від війни, і ви не можете вимагати від себе такої ж вмотивованості та результативності, яка була у мирні часи.

Оцініть, чи є у вас сили, і які? Наприклад, вам важко концентруватися, є провали у пам'яті, ви почуваетесь дезорієнтованими. Це є змінений стан свідомості, спричинений війною. Це пройде, але не одразу, потрібен час, щоб відновитися. Тож не біжіть робити усе й одразу, і не очікуйте супер результатів: нереалістичні очікування розчаровують і погіршують емоційний стан.

Добре допомагає відновитись принцип baby steps: йти до великої цілі маленькими кроками, потроху (як роблять, наприклад, спортсмени після травми: вони відновлюються дуже обережно, не поспішаючи). На цьому етапі вам потрібно просто розпочати працювати, а не робити усе бездоганно чи швидко. Згодом ви зможете робити усе більше і більше.

Проживайте свої емоції

Кожен із нас — жива людина зі своїми емоціями. Відчувати страх, тривогу, горе, біль, ненависть, злість, гнів — абсолютно нормально. Емоції потрібно переживати, а не ховати, бо непрожиті емоції нікуди не діваються, вони просто відкладаються «на потім». І одного дня вони виплеснуться. Або так: коли людина заховає почуття глибоко, це може привести до важкої депресії.

Тож дозвольте собі плакати, коли плачеться, гніватися, коли гнівається. Ви маєте абсолютне моральне право виплеснути свої емоції (цьому добре допомагають соцмережі, де кожен може висловитися у постах).

Намагайтеся помічати щось хороше

Багато хто з українців зараз почав відмовлятися від звичних радощів, бо вони «не на часі». Насправді ж, не на часі відмовлятися від того, що може порадувати вас: побачити красу природи, випити каву....

Такі дрібнички допомагають триматися нам і нашій психіці. Вони нагадують: життя триває, і в ньому ще залишилося місце для радощів. Не відмовляйтесь від них попри власні звинувачувальні думки або осуд інших людей. Кожен із нас заслуговує на спокій.

Мрійте та будуйте плани на «після війни»

Планувати щось в умовах невизначеності, шоку, стресу важко, але необхідно. План дає відчуття хоча б невеликого, але контролю, просто в нинішніх умовах планування має стати більш гнучким.

Складайте короткострокові плани на день: від робочих, волонтерських завдань до рутинних типу чищення зубів та прибирання. Краще розписувати задачі погодинно. Робіть середньострокові плани, наприклад, розпочати волонтерити, відновити якесь забуте хобі, вивчити нову мову програмування, приготувати борщ чи прочитати книжку.

І неодмінно складіть список «що я

зроблю після війни». Це дуже добре допоможе мозку почати працювати на порятунок. Так, наше життя вже ніколи не буде таким, як раніше. Але ми можемо помріяти про те, що воно стане кращим.

Війна обов'язково закінчиться, і ми маємо бути готовими до життя. І коли є мрія, набагато легше переживати складнощі. Тож, мрійте!

Кілька слів наостанок

Життя не можна поставити на паузу, як під час перегляду кіно. Ми самі створюємо життя, і в наших силах сфокусуватись на діях. Психіка потребує дій. Не треба чекати зручного дня/години/хвилини, хоча б тому, що ми не знаємо, коли цей зручний момент настане. Ми маємо жити сьогодні й зараз. А щоб пристосуватись до нових умов, нам потрібно повернутись, наскільки можливо, до звичайних справ.

Посилання:

<https://careers.easternpeak.com/blog/how-to-cope-with-stress-during-war/>

Професійне вигорання вчителя: як стабілізувати свій емоційний стан?

Як розпізнати вигорання?

- відсутність відчуття власної ефективності;
- брак сил на конструктивне розв'язання проблем;
- обмежені хобі та інтереси поза роботою;
- емоційне та фізичне виснаження;
- відсутність задоволення від роботи.

Як підтримати себе?

- Подбайте про відновлення на різних рівнях: фізичному, духовному та розумовому.
- Регулюйте навантаження відповідно до свого самопочуття.
- У конфліктних ситуаціях візьміть паузу й дайте собі час все обміркувати.
- Практикуйте вдячність: щодня занотуйте або проговоріть 3-5 хороших речей, які з вами сталися.
- Якщо відчуваєте потребу, попросіть про допомогу та підтримку людину, якій ви довіряєте або зверніться до психолога.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ОСВІТЯН УКРАЇНИ

Наталія Осіна, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області у 2022 році запровадив нові форми дистанційного навчання освітян країни.

По-перше, - проведення серії онлайн-тренінгів для педагогічних працівників щодо опанування цифрових інструментів Google.

Google є однією з перших компаній, яка розробила ряд сервісів, що активно використовуються як домашніми, так і корпоративними користувачами. Перевагою є відсутність прив'язки до конкретної операційної системи та/або комп'ютера. Для нормальної роботи достатньо мати сучасний браузер і доступ в Інтернет. Витрати на створення і підтримку інфраструктури також відсутні.

Одним із завдань педагогічного працівника є підготовка здобувачів освіти до життя в сучасному світі, який все більше і більше «йде» в мережу. Сервіси Google дають не просто навички роботи з вебдодатками, а цілком реальний досвід роботи з інструментами, які використовують безліч компаній у своїй повсякденній роботі. Це програмне забезпечення для миттєвого обміну повідомленнями та відеоконференцій.

19 січня 2022 року відбувся перший онлайн-тренінг «Цифровий інструмент Google Документи для роботи педагогічних працівників». Під час прямої трансляції я розповідала про можливості та налаштування Google Документу. Учасники тренінгу мали змогу спробувати спільно попрацювати з Google Документом та отримали доступ до інструкцій і матеріалів

щодо роботи з цим додатком.

02 лютого 2022 року відбувся другий онлайн-тренінг «Цифровий інструмент Google Малюнки для роботи педагогічних працівників». Під час прямої трансляції тьютор тренінгу зосередила увагу на можливостях та налаштуваннях Google Малюнок. Метою заходу було ознайомлення зі способами організації взаємодії між педагогічним працівником та здобувачем освіти за допомогою інструменту Google Малюнки, формування практичних навичок використання цифрового інструменту Google Малюнки для візуалізації освітнього контенту.

Учасники тренінгу спробували спільно попрацювати з Google Малюнком та отримали доступ до прикладів використання цього додатка.

Подивитися запис онлайн-тренінгів та ознайомитися з матеріалами можна на сайті «Дистанційне навчання НМЦ ПТО у Запорізькій області».

Протягом року заплановано щомісячне проведення онлайн-тренінгів щодо опанування інших додатків Google.

По-друге, - проведення довготривалих дистанційних курсів для педагогічних працівників України.

Genial.ly - інструмент для створення багатьох видів освітнього контенту (інтерактивних презентацій, плакатів, відеопрезентацій, інфографіки, ігор, вікторин тощо).

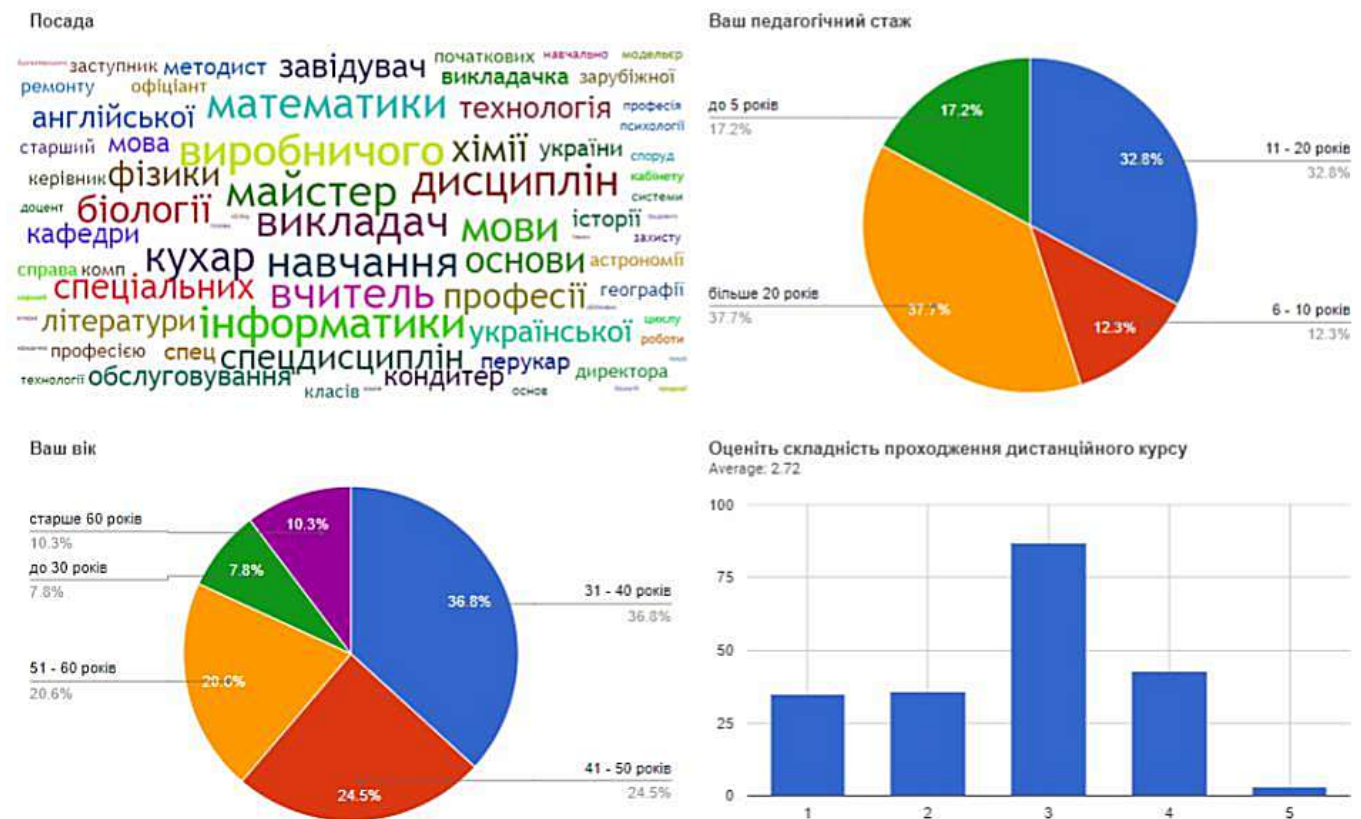
Ідеально підходить для всіх рівнів освіти і електронного навчання.

Працювати з ним можна просто і швидко, оскільки він пропонує різні шаблони для створення ресурсів, великий вибір інтерактивності. Саме інтерактивність дозволяє давати коментарі до об'єктів, відкривати спливаючі вікна, робити гіперпосилання на слайди проєкту і зовнішні ресурси. Genial.ly зберігає увесь контент, що додається в хмарному сховищі,

тому можна залишити незавершену роботу над проєктом та продовжити її на іншому гаджеті.

24 січня 2022 року розпочався довготривалий дистанційний навчальний курс «Genial.ly для сучасного педагогічного працівника», на який зареєструвалося 545 освітян України, 434 з них розпочали навчання.

Про учасників дистанційного курсу «Genial.ly для сучасного педагогічного працівника»

Мета курсу: формування цифрової та професійної компетентності педагогічних працівників закладів освіти щодо створення та використання інноваційного освітнього середовища відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг, опановування сучасних методик забезпечення освітнього процесу інформаційними технологіями.

Ознайомлення з можливостями інтернет-ресурсу Genial.ly.

Формування практичних навичок щодо створення та використання інтерактивних плакатів, інфографіки, презентацій, відеопрезен-

тацій, інтерактивних ігор, вікторин та іншого освітнього контенту.

По закінченню дистанційного курсу за умови виконання практичних завдань учасники отримали електронні версії сертифікату. Загальний навчальний обсяг з теми – 30 академічних годин (1 кредит ЄКТС). Отримали сертифікати 203 педагога країни.

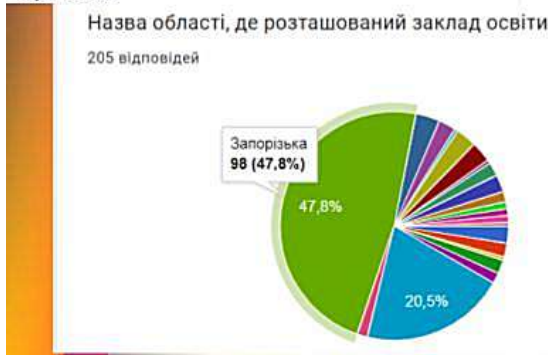
За бажанням можна подивитися відеоінструкції щодо роботи з сервісом Genial.ly <https://bit.ly/3IY75La> (без отримання сертифікату).

З відгуками учасників курсу можна ознайомитися за посиланням <https://padlet.com/osinanatalya/r1xdrwt7giqc0nzv>.

Назва області, де розташований заклад освіти	Top results
Запорізька	98
Житомирська	41
Київська	7
Львівська	6
Полтавська	6
Кіровоградська	5
Харківська	5
м. Київ	5
Вінницька	4
Дніпропетровська	4
Сумська	4
Донецька	3
Закарпатська	3
Херсонська	3
Хмельницька	2
Черкаська	2
Чернівецька	2
Волинська	1
Луганська	1
Рівненська	1
Чернігівська	1

Про учасників дистанційного курсу «Genial.ly для сучасного педагогічного працівника»

У якій сфері освіти Ви працюєте?	Top results
професійна (професійно-технічна) освіта	100
фахова передвища освіта	50
повна загальна середня освіта	40
вища освіта	8
дошкільна освіта	3
освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта	1
позашкільна освіта	1
спеціалізована освіта	1

У якій сфері освіти Ви працюєте?
205 відповідей

Міністерство освіти і науки України
Науково-методичний центр
професійно-технічної освіти у Запорізькій області

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Петренко Олена Павлівна

виконав(-ла) необхідний обсяг завдань в рамках
дистанційного курсу

«Genial.ly для сучасного педагогічного працівника»

тривалість 30 годин (3 кредит ЄКТС)

отримав(-ла) теоретичні знання та опанував(-ла) практичні навички з тем:

- Створення та використання інфографіки.
- Створення та використання інтерактивного плакату.
- Створення та використання інтерактивної презентації.
- Створення та використання відеопрезентації.
- Створення та використання інтерактивних ігор, вікторин та іншого освітнього контенту.
- Застосування розширень інтернет-ресурса Genial.ly для створення освітнього контенту.

Директор Науково-методичного центру
професійно-технічної освіти
у Запорізькій області

Олександр ПАРЖНИЦЬКИЙ

Запоріжжя
№ 0000 від 00.00.2022 р.

Інформація
про сертифікат

Візуалізація - активний процес перетворення, стиснення, згортання інформаційного матеріалу в наочний образ, що вимагає не тільки відтворення зорового образу, а і його конструювання. Тлумачення терміну «візуалізація» передбачає процес створення зорового образу, тоді як термін «наочність» асоціюється уже із сформованим образом навчального об'єкта. Це дає підстави стверджувати, що поняття візуалізації навчального матеріалу виходить за рамки, окреслені терміном «наочність». Використання візуалізації в освітньому процесі створює передумови для підвищення якості навчання, оскільки виступає активним процесом передачі інформаційного контенту. Візуалізація виступає потужним дидактичним інструментом, застосування якого має бути мотивованим, доцільним з педагогічної точки зору та методично підкріпленим.

Враховуючи інформатизацію та комп'ютеризацію освіти, з'являється унікальна можливість упроваджувати візуалізацію в освітній процес. Саме візуалізація дозволяє підсилити мотивацію навчання шляхом активного діалогу здобувача освіти з комп'ютером; різно-

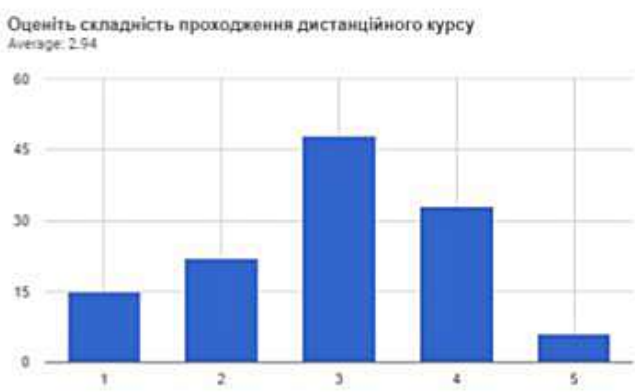
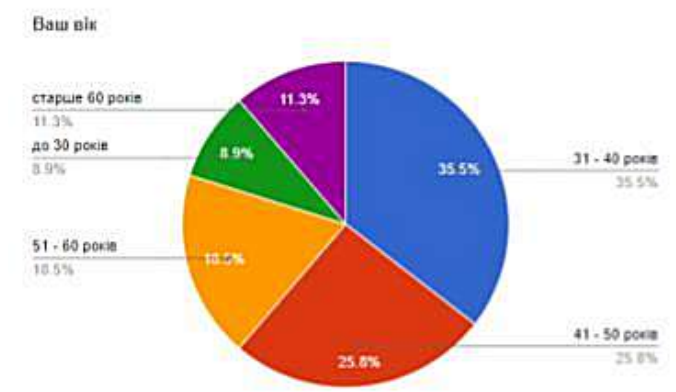
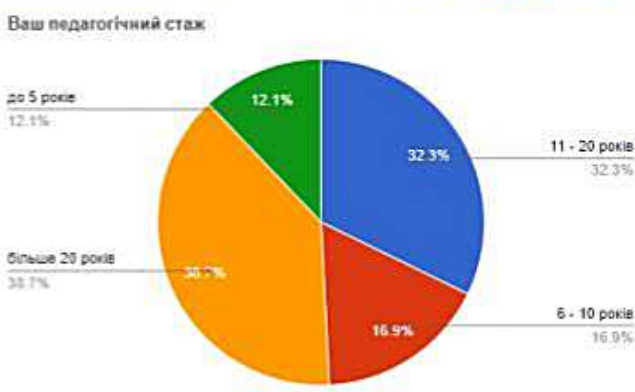
манітністю й барвистістю навчального контенту (текст + звук + колір + анімація); шляхом орієнтації навчання на успіх (дозволяє довести до розв'язання будь-яке завдання, спираючись на необхідну підказку).

Таким чином, візуалізація навчальної інформації дозволяє вирішити цілий ряд педагогічних завдань:

- забезпечення інтенсифікації навчання;
- активізації навчальної та пізнавальної діяльності;
- формування і розвиток критичного та візуального мислення; зорового сприйняття;
- образного представлення знань і навчальних дій;
- передачі знань та розпізнавання образів;
- підвищення візуальної грамотності та візуальної культури тощо.

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області завершив проведення довготривалого дистанційного курсу «Цифрові інструменти візуалізації навчального матеріалу», який розпочався **07 лютого 2022 року**.

Про учасників дистанційного курсу "Цифрові інструменти візуалізації навчального матеріалу"

Мета курсу: формування цифрової та професійної компетентності педагогічних працівників закладів освіти щодо створення та використання інноваційного освітнього середовища відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг, опановування сучасних методик забезпечення освітнього процесу інформаційними технологіями. Ознайомлення з дидактичними можливостями, інструментами та технологіями візуалізації навчального матеріалу, методами

створення, зберігання та поширення. Формування практичних навичок щодо створення та використання інфографіки, ментальних карт, стрічок часу, інтерактивних плакатів, презентацій, відеопрезентацій, електронних книг.

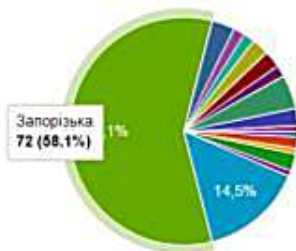
На курс зареєструвалися **269** педагогічних працівників України з усіх областей та м. Київ. До навчання приєдналося **186** освітян. Я розробила Програму дистанційного курсу, підготувала відеоінструкції, приклади контентів, практичні завдання.

Про учасників дистанційного курсу "Цифрові інструменти візуалізації навчального матеріалу"

Назва області, де розташований заклад освіти	Top results
Запорізька	72
Житомирська	18
Сумська	6
Київська	4
Дніпропетровська	3
Львівська	3
Полтавська	3
Харківська	3
Вінницька	2
Кіровоградська	2
Луганська	2
Рівненська	2
Волинська	1
Донецька	1
Черкаська	1
м. Київ	1

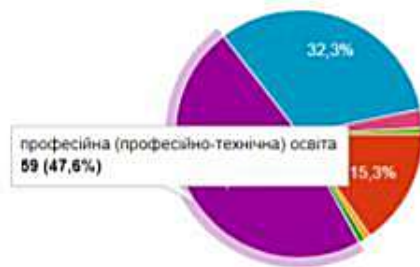
У якій сфері освіти Ви працюєте?	Top results
професійна (професійно-технічна) освіта	59
фахова передавця освіта	40
повна загальна середня освіта	19
вища освіта	3
освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта	1
позашкільна освіта	1
спеціалізована освіта	1

Назва області, де розташований заклад освіти
124 відповіді

У якій сфері освіти Ви працюєте?

124 відповіді

Міністерство освіти і науки України
Науково-методичний центр
професійно-технічної освіти у Запорізькій області

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

Петренко Олена Павлівна

виконав(-ла) необхідний обсяг завдань в рамках
дистанційного курсу

«Цифрові інструменти візуалізації навчального матеріалу»

тривалість 30 годин (1 кредит ЄКТС)

отримав(-ла) теоретичні знання та опанував(-ла) практичні навички з тем:

- Цифрові інструменти для створення та використання інфографіки.
- Цифрові інструменти для створення та використання ментальних карт.
- Цифрові інструменти для створення та використання стрічок часу.
- Цифрові інструменти для створення та використання інтерактивних плакатів.
- Цифрові інструменти для створення та використання інтерактивних презентацій.
- Цифрові інструменти для створення та використання інтерактивних відео.
- Цифрові інструменти для створення та використання електронних книг.

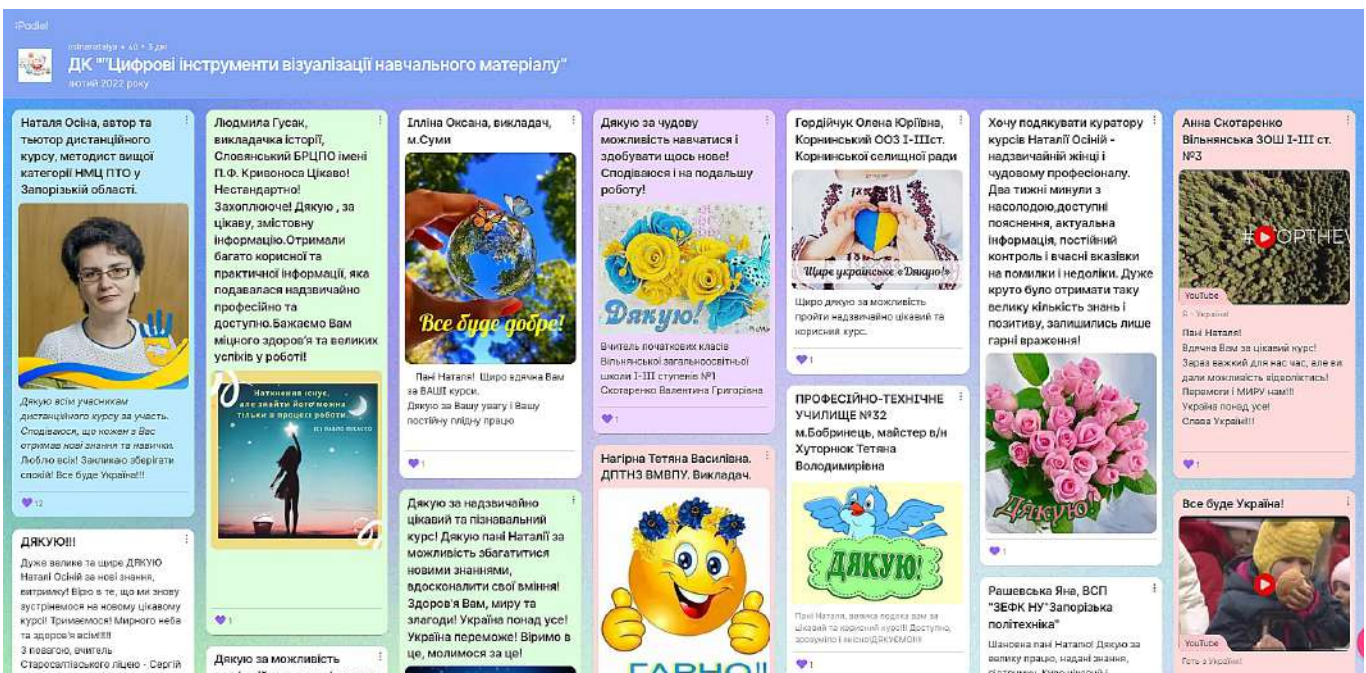
Директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Олександр ПАРЖНИЦЬКИЙ

Запоріжжя
№ 0000 від 00.00.2022 р.

Інформація про сертифікат

The screenshot shows a Padlet board with several posts. Each post typically includes a photo of a participant, a text message of gratitude, and a certificate. The messages are from various participants, including:

- Наталія Осіна**, автор та тьютор дистанційного курсу, методист вищої категорії НМЦ ПТО у Запорізькій області.
- Людмила Гусак**, викладачка історії, Слов'янський БРПО імені П.Ф. Кривоноса Цікаво! Нестандартно! Захоплююче! Дякую, за цікаву, змістовну інформацію. Отримали багато корисної та практичної інформації, яка подавалася надзвичайно професійно та доступно. Бажаємо Вам міцного здоров'я та великих успіхів у роботі!
- Іліїна Оксана**, викладачка, м.Суми
- Гордійчук Олена Юрївна**, Корнинський ООЗ І-ІІІ ст. Корнинської селищної ради
- Хочу подякувати куратору курсу Наталії Осіній - надзвичайній жінці і чудовому професіоналу. Два тижні минули з насолодою, доступні пояснення, актуальна інформація, постійний контроль і вчасні вказівки на помилки і недоліки. Дуже круто було отримати таку велику кількість знань і позитиву, залишилися лише гарні враження!**
- Анна Скотаренко**, Вільнянська ЗОШ І-ІІІ ст. №3
- Наталія Осіна**, дякую всім учасникам дистанційного курсу за участь. Сподіваюся, що кожен з Вас отримав нові знання та навички. Любімо всім! Завжди зберігати спокій! Все буде Україною!!!
- Дякую!!!** Дуже велике та щире ДЯКУЮ Наталії Осіній за нові знання, натрапили Віро в те, що ми зможемо зустрітись на новому цікавому курсі! Примаємося! Мріймо неба та здоров'я всім!!! З повагою, вчитель Старосампільського ліцею - Сергій
- Дякую за можливість**
- Дякую за чудову можливість навчатися і здобувати щось нове! Сподіваюся і на подальшу роботу!**
- Вчитель початкових класів Вільнянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1 Оскарченко Валентина Григорівна**
- Нагірна Тетяна Василівна, ДПТНЗ ВМПУ, Викладачка**
- ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ №32 м.Бобриниць, майстер в/н Хуторник Тетяна Володимирівна**
- Пані Наталію, велика подяка вам за цікавий та корисний курс! Доступно, зрозуміло і актуально!**
- Рашевська Яна, ВСП "ЗЕФК НУ" Запорізька політехніка"** Шановна пані Наталію! Дякую за велику працю, надані знання, підтримку. Курс цікавий і
- Все буде Україною!**

Результатом ефективного навчання за програмою є створення власних електронних освітніх матеріалів для візуалізації навчального матеріалу. По закінченню дистанційного курсу за умови виконання практичних завдань учасники отримали електронні версії сертифікату. Загальний навчальний обсяг з теми – 30 ака-

демичних годин (1 кредит ЄКТС), 121 педагог країни отримав сертифікати.

З відгуками учасників курсу можна ознайомитися за посиланням <https://padlet.com/osinanatalya/r1xdrwt7giqc0nzv>.

Запрошую всіх педагогічних працівників країни на навчання!

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ШЛЯХОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Юлія Прокопенко, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Уведення в Україні воєнного стану позначилося на всіх сферах суспільного життя. Освітня галузь також зазнала змін.

Організаційна трансформація освітнього процесу торкнулася й закладів професійної освіти.

В умовах воєнного стану НМЦ ПТО у Запорізькій області продовжує наполегливо працювати задля організації якісного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Справжньою перемогою в реформуванні освіти стало внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту».

Ці зміни передбачають повторне безоплатне навчання в ЗП(ПТ)О, можливість здобуття часткових кваліфікацій та отримання такої освіти незалежно від місця реєстрації. Професійна (професійно-технічна) освіта стане доступнішою як для учнів, так і для дорослих.

Супершвидкий перехід на дистанційне навчання сприяв появі сучасних прогресивних інтерактивних практик викладання, але створив неабиякі проблеми тим освітянам, яким не вистачає компетенції та впевненості в ефективному використанні цифрових технологій у новій парадигмі освітнього процесу.

Із 2020 року методисти НМЦ ПТО розпочали роботу над цифровізацією предметів професійного спрямування, були розроблені майстер-класи за темою «Технологічна модель уроку виробничого навчання», а згодом - цифровий дистанційний курс «Методичні компетентності майстра виробничого навчання». Такий напрям роботи дав можливість педагогічним працівникам підвищити свою цифрову грамотність, і, як наслідок, покращити якість освітнього процесу.

Однак, з часом стало зрозуміло, що не вистачає ще цифрового освітнього контенту, що спрямований саме на демонстрацію трудових прийомів.

Тож для більш ефективної роботи у цьому напрямі потрібна консолідація всіх закладів професійної освіти області.

Відповідно до наказу НМЦ ПТО у ЗО від 28.12.2020 № 78 було створено робочу гру-

пу із залученням педагогічних працівників, зроблена та затверджена дорожня карта щодо розроблення навчального контенту з професії «Кухар».

Додаток 2
до наказу НМЦ ПТО у ЗО
від 28.12.2020 № 78

**Дорожня карта
щодо створення навчального контенту з професії «Кухар» (код-5122)
відповідно до стандарту ДСПТО 5122-НО.55.3-5-2007**

Назва завдання	Назва кроків	Строки реалізації
Створення навчального контенту smart-курсу на основі компетентнісного підходу.	Розроблення плану роботи щодо створення smart-курсу в рамках реалізації проєкту «Діджиталізація у ЗП(ПТ)О, можливості та перспективи».	Січень 2021 року
	Проведення консультування з педагогічними працівниками щодо створення smart-курсу з професії «Кухар» кваліфікація 4 розряд.	Січень-грудень 2021 року
	Розгляд та затвердження модульного підходу до створення smart-курсу.	Лютий 2021 року
Розроблення та моделювання системи реалізації.	Створення навчального контенту відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня.	Січень-жовтень 2021 року
	Наповнення онлайн ресурсу навчальним контентом.	Лютий-жовтень 2021 року
	Створення навчального контенту по темах уроку відповідно до переліку навчально-виробничих робіт.	Лютий-жовтень 2021 року
	Узгодження підходів до оцінювання в рамках проходження курсу.	Березень 2021 року
Пілотування проєктного впровадження.	Апробація навчального контенту smart-курсу педагогічними працівниками ЗП(ПТ)О Запорізької області на дистанційній платформі та офлайн навчанні.	Березень-жовтень 2021 року
	Отримання та перегляд пропозицій щодо покращення навчального контенту.	Листопад 2021
	Доопрацювання навчального контенту з урахуванням наданих пропозицій.	Листопад-грудень 2021 року
	Надання навчального контенту на розгляд науково-методичної ради НМЦ ПТО у Запорізькій області.	Грудень 2021 року

На сьогодні педагогічні працівники мають можливість користуватися аутентичним навчальним контентом для особистого педагогічного супроводу освітнього процесу **Smart-курс**. Методистами створено репозитарій з рівноправним доступом усіх учасників робочої групи до інформаційно-освітніх ресурсів з про-

фесії відповідно до переліку навчально-виробничих робіт освітньо-кваліфікаційного рівня.

Не менш важливим кроком у формуванні передумов для місцевого економічного розвитку шляхом цифровізації професійної освіти є створення youtube-каналу «Кулінарна лабораторія».

Найактивніші регіони

Перегляди · Останні 90 днів

Україна		61,8%
Іспанія		0,7%
Німеччина		0,6%

ПОКАЗАТИ БІЛЬШЕ

Під час бойових дій youtube-канал став у нагоді педагогічним працівникам для продовження освітнього процесу на тимчасово окупованих територіях області та за межами нашої країни. Працюючи з аналітикою каналу,

стало зрозуміло, що професійна цифровізація була корисною здобувачам освіти та випускникам ЗП(ПТ)О в успішній професійній інтеграції на територіях тимчасового переселення.

Аналіз роботи НМЦ ПТО у ЗО посилив упевненість щодо необхідності цифровізації професійної освіти. Цифрові технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним.

Професія в «цифрі» розгорне горизонти професійної освіти, зміцнить престижність та надасть можливість зайняти гідне місце на європейському та світовому ринку освітніх послуг.

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБКВЕСТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Юлія Немчин, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Сьогодні ми розуміємо, що педагогам потрібно знаходитись у постійному пошуку, розвитку нових знань, умінь та навичок професійної компетентності, розвивати свої практичні здібності в сучасному інформаційному суспільстві. Саме інноваційні методики навчання підвищують якість освітнього процесу, можливість різнобічного розвитку та більшої зацікавленості здобувачів освіти, сприяють формуванню мобільної особистості, здатної критично мислити, швидко орієнтуватись та знаходити потрібну інформацію, аналізувати її, систематизувати та вирішувати поставлені

завдання. Однією з таких методик є вебквест або квест-технологія.

Освітній квест – це абсолютно нова форма навчальної і розважальної діяльності, в яку здобувачі освіти активно включаються, здобувають практико орієнтовні знання та отримують заряд позитивних емоцій.

Вебквест можна розглядати як один із різновидів квест-технології, яка об'єднує ідеї проектного методу, проблемного та ігрового навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій [1].

ОСВІТНІ – ЗАЛУЧЕННЯ КОЖНОГО УЧНЯ В АКТИВНИЙ
ПІЗНАВАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

РОЗВИВАЮЧІ – РОЗВИТОК ІНТЕРЕСУ ДО ПРЕДМЕТА (ПРОФЕСІЇ),
ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ, УЯВИ УЧНІВ, ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, УМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
ІНФОРМАЦІЄЮ, РОЗШИРЕННЯ КРУГОЗОРУ, ЕРУДИЦІЇ,
МОТИВАЦІЇ

ВИХОВНІ – ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ВИКОНАНЕ ЗАВДАННЯ, ПОВАГИ ДО ПРАЦІ ТА ОБРАНОЇ ПРОФЕСІЇ,
ДИСЦИПЛІНИ, СУМЛІННОСТІ, ІНІЦІАТИВИ, ПОВАГИ ДО КУЛЬТУРНИХ
ТРАДИЦІЙ, ІСТОРІЇ, КРАЄЗНАВСТВА, ВМІННЯ ПРАЦЮВАТИ У
КОЛЕКТИВІ

Рис. 1. Завдання вебквесту

Вебквести можуть бути як короткостроковими, так і довгостроковими, тобто проєкт може укладатися в одне заняття, а може займати декілька занять; може охоплювати окремих освітній предмет, а також може бути міжпредметним, який проводять у позаурочний час з різних галузей знань. Квест-технології можна застосувати не тільки у межах урочної

діяльності, але і як один із способів організації позаурочної роботи. Наприклад, у закладах професійної (професійно-технічної) освіти проводять тижні професійної майстерності, в рамках якого було б цікаво провести тематичний вебквест, або приурочити до пам'ятної дати (рис. 2).

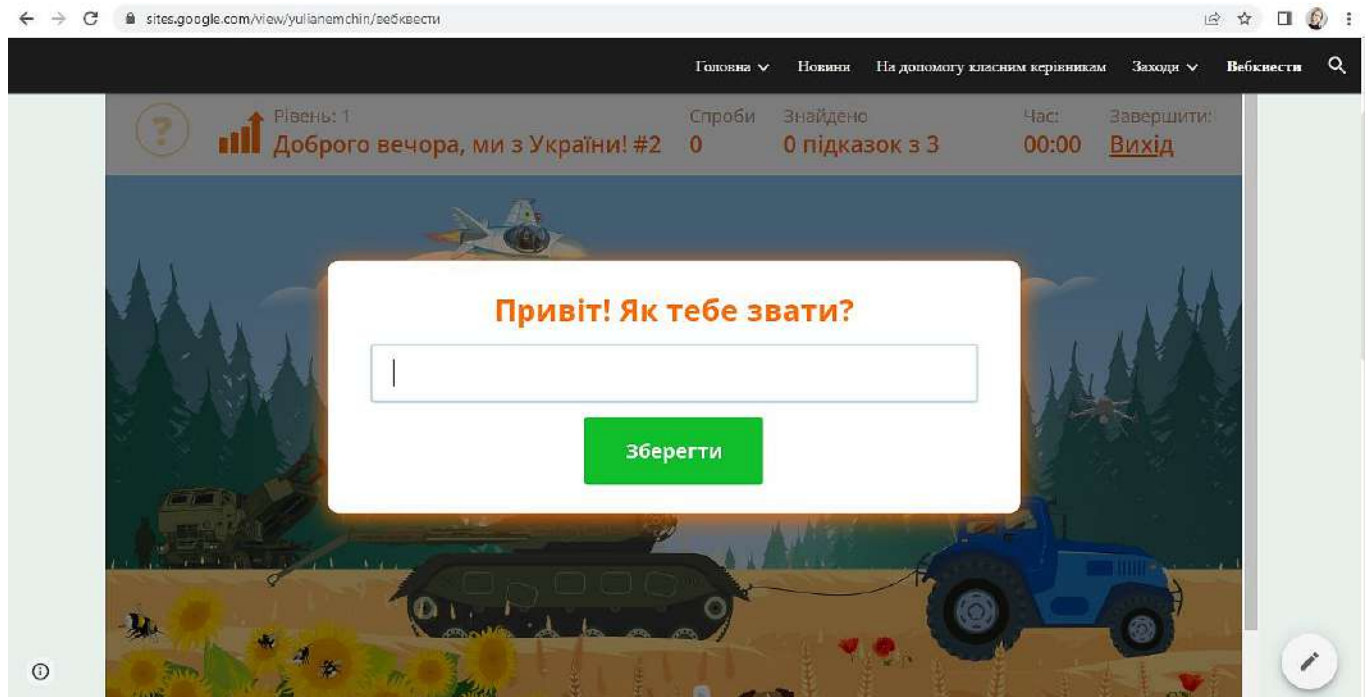

Рис. 2. Вебквест до Міжнародного дня Миру

Тому використання вебквестів дозволяє викладачу відійти від традиційних методів навчання та розширити освітній потенціал своїх здобувачів освіти.

При підготовці кваліфікаційних робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти важливим є виховання у ньому відповідальності, бажання навчатися, самостійного опанування професійними компетентностями, самостійності прийняття рішень, комп'ютерній та інформаційній грамотності. Саме на це і направлено використання вебтехнологій в освітньому середовищі, що суттєво підвищить ефективність навчально-виробничого процесу й активізує навчально-пізнавальну діяльність майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти [3].

Отже, застосування вебквестів у навчанні сприяє розвитку у здобувачів освіти критичного мислення, мотивацію до здобуття нових

знань, відповідальність за результати своєї діяльності.

Застосування технології вебквесту значно впливає на всі компоненти процесу навчання: змінюється характер, місце і методи спільної діяльності педагогів і здобувачів освіти; співвідношення дидактичних функцій; ускладнюються програми і методики викладання різних предметів; видозмінюються методи і форми проведення навчальних занять.

Отже, впровадження в освітній процес таких методів викладання сприяє істотним змінам у структурі всієї педагогічної системи освіти.

Відповідно формується принципово новий підхід до вирішення завдань освітнього процесу, відмінний від традиційного, за яким відбувається створення уроку, орієнтованого, в першу чергу, на здобувачів освіти, залучених до освітнього процесу, через використання інформаційних технологій.

Рис. 2. Вебквест до Міжнародного дня Миру

Проте, під час роботи з вебквестами слід пам'ятати про проблеми, що можуть виникати: для проходження вебквесту всі учасники мають бути забезпечені гаджетами з відповідним програмним забезпеченням; відповідний рівень комп'ютерної грамотності викладачів й учасників; потрібно мати швидкісний доступ до мережі Інтернет; повільний Інтернет може обмежувати тип завантажених ресурсів (наприклад, відеоматеріалів)[2].

Таким чином, робота з інтерактивною технологією вебквесту підвищує ІТ компетентність викладача та здобувачів освіти, є ефективним засобом формування професійної компетентності, підвищує якість процесу навчання, сприяє розвитку критичного мислення, умінню вирішувати критичні ситуації. Сформовані в процесі виконання вебквестів уміння є засадою ефективної підготовки кваліфікованого спеціаліста, здатного організувати свою пізнавальну діяльність в професійній сфері в умовах формування інформаційного суспільства та інформатизації освітнього простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герлянд Т.М., Кулалаєва Н.В., Пашенко Т.М., Романова Г.М., Романов Л.А. Веб-квест у професійному навчанні : методичні рекомендації; за заг. редакцією Т.М. Герлянд. К.: ІІТО НАПН України. 2016. 141 с.
2. Грабчак Д.В. Освітній web-квест як нова інтернет-технологія навчання елективних курсів з фізики. URL: View of EDUCATIONAL WEB-QUEST IN NEW INTERNET-EDUCATION ELECTIVE COURSES IN PHYSICS (kspu.edu) (дата звернення: 01.10.2022).
3. Кулішов В.С. Застосування квест-технології у професійнотеоретичній підготовці учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник / В.С. Кулішов. Біла Церква: БІНПО УМО НАПН України. 2018. 86 с.
4. Шелудько І. Вебквест як інноваційний метод формування творчої особистості. URL: (PDF) ВЕБ-КВЕСТ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ (researchgate.net) (дата звернення: 01.10.2022).

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ СПІВПРАЦІ ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

Олена Кулинич, заступник директора з навчально-методичної роботи Державного навчального закладу «Запорізьке вище професійне училище»

Безумовно, заклади професійної освіти України, зокрема і будівельного профілю, вже мають достатній досвід налагодження дистанційної співпраці, опанували та адаптували до реалій нашого непростого буття ефективні схеми організації освітнього процесу із застосуванням технологій змішаного, дистанційного навчання. Тож стаття присвячена корисним напрацюванням, знахідкам саме методичної служби державного навчального закладу «Запорізьке вище професійне училище» в напрямку системної розбудови дистанційної співпраці.

Зазначимо, що освітянська спільнота України, як і світова, в останні роки стикнулася з ситуацією, коли буквально у турборежимі

необхідно було забезпечити цифрову розбудову кожного закладу освіти, розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників як головної умови подолання наслідків кризових глобальних викликів. Одним із трендів сьогодення є **цифрова трансформація у сфері освіти і науки** - це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів і послуг, а також автоматизацією збору та аналізу даних.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

68 ЛЮДЯМ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ [English](#)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ОСВІТА НАУКА ЗАКОНОДАВСТВО МІНІСТЕРСТВО ПРЕСЦЕНТР МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Головна → Цифрова трансформація освіти і науки

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Цифрова трансформація у сфері освіти і науки - це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних.

Позначу лише деякі проблеми, що стали перед закладами П(ПТ)О з початком

ковідпандемії, а тепер і активної фази збройної агресії РФ проти України:

Проблеми:

- Різноманітні вподобання педагогів щодо обрання інструментів для забезпечення онлайн спілкування, відсутність єдиної платформи, захищеного середовища для дистанційної співпраці.
- Різний рівень розвитку цифрової компетентності педагогів, здобувачів освіти.
- Недостатнє матеріальне та технічне забезпечення процесу.
- **Відсутність чіткої стратегії цифрового розвитку, плану дій в умовах необхідності екстреного переходу на дистанційне навчання.**

Із вересня 2017 року училище в якості базової платформи для розгортання дистанційної співпраці обрало Google Workspace (а тоді це був G Suite for Education).

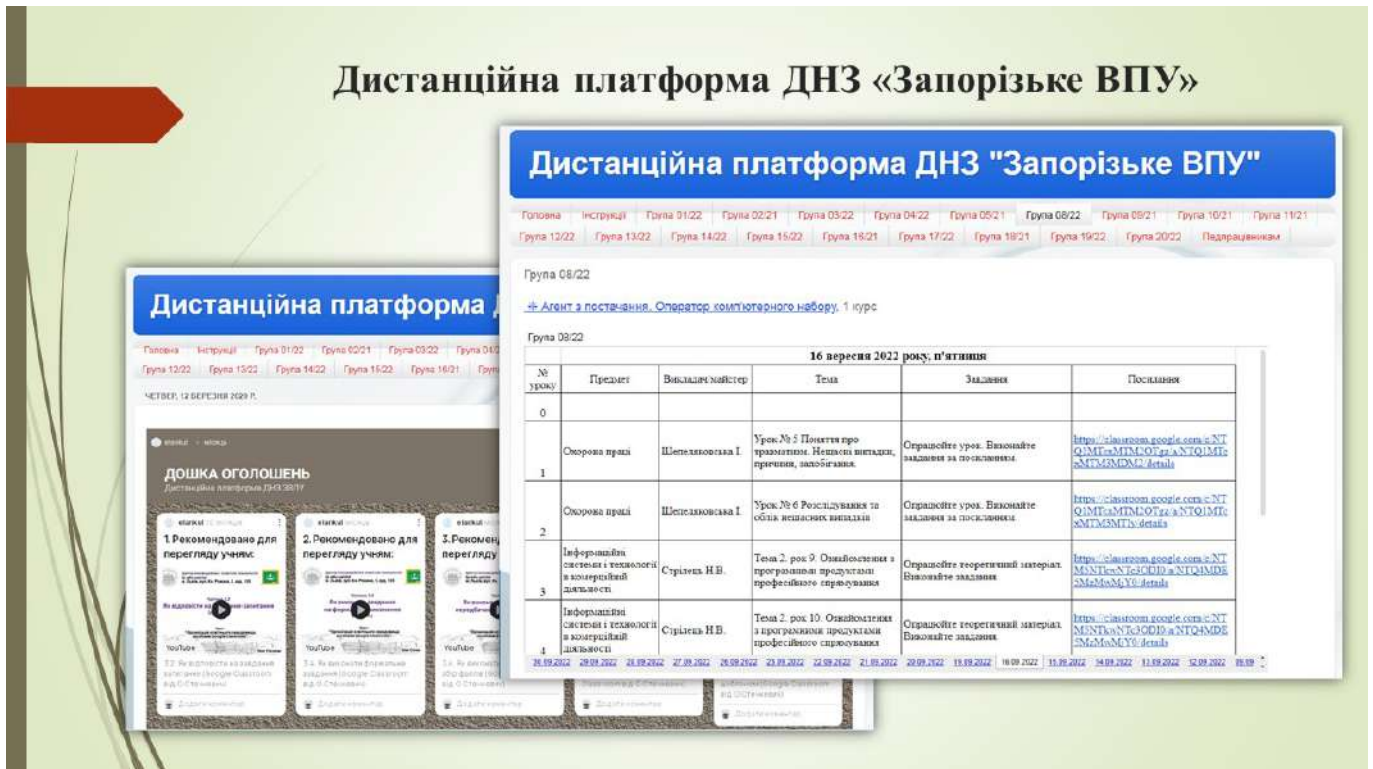
З цього моменту розпочато системне опанування хмарними сервісами, цифровими додатками, пошук оптимального співвідношення кількості і якості цієї складової в освітньому процесі.

1. Google Workspace як базове захищене середовище для розбудови дистанційної співпраці

Станом на зараз, на 2022/2023 навчальний рік, викладачами та майстрами виробничого навчання створено більше 320 дистанційних курсів у сервісі Google Classroom. За рахунок введення мене в якості другого викладача в кожен курс, створено умови не лише для забезпечення контролю за змістом дистанційних завдань, моніторингу досягнень учнів, передумов для корекційних рекомендацій, а й оперативного реагування на позаштатні ситуації.

У нашому училищі в 2020 році педагогічні працівники використовували електронний журнал. Але в умовах, коли нормативно не врегульовано питання правомірності застосування цифрових журналів, а ці сервіси не завжди враховують нашу особливість формування розкладу, що не співпадає з півріччями, вимушені були відмовитись та залишити наш лайфхак - блог «Дистанційна платформа ДНЗ «Запорізьке ВПУ»».

Особливість цього ресурсу - у використанні Google таблиць з розкладом на кожен навчальний день для кожної групи. Таблиця розкладу для групи передбачає три рівні доступу: для формування розкладу (адміністративний), для внесення теми уроку, змісту завдання, посилання на завдання в Google Classroom, або час та посилання на відеозустріч – рівень викладачі та майстри, і рівень учня, де інформація просто зчитується і можна перейти за посиланнями.

У цьому році у закладі виникла ситуація, коли через планову активацію ліцензій на нові робітничі професії, оновлення освітньої послуги з отримання учнями повної загальної середньої освіти, міграційні явища, що стали наслідком активних військових дій на території області, педагогічний колектив оновився

ледь не на третину.

А оскільки в нашій країні поки недосконала система сертифікації, моніторингу та збору статистичних даних щодо цифрових навичок, забезпечувати входження нових членів колективу з різним рівнем володіння цифровими інструментами у налагоджену систему дистанційної співпраці, роками напрацьовану в училищі, довелося в дуже пришвидшеному темпі.

У якості «рятівного кола» в цій ситуації було обрано методичний супровід, який є найбільш ефективною формою роботи в зазначених умовах.

Принципи, закладені у формат взаємодії «методичний супровід», дозволили дуже швидко забезпечити непоганий результат.

Наприклад, принцип поєднання індивідуальних і групових форм методичної роботи, коли послідовна серія тематичних методичних інтенсивів (тренінги, практикуми,

майстер-класи провідних педагогів) чергувались з індивідуальними формами надання конкретної методичної допомоги (консультації, практична корекція тощо).

Методичний супровід

Методичний супровід - це цілісна системна взаємодія методиста і педагогічного працівника, спрямована на надання допомоги у виборі найбільш оптимального шляху вирішення професійної проблеми з опорою на свій професійний і життєвий досвід в умовах конкретного навчального закладу.

Переваги супроводу перед іншими формами методичної роботи полягають у тому, що він:

- більш індивідуалізований і гнучкий;
- більшою мірою враховує динаміку професійного розвитку як самого педагога, так і ЗПО, в якому він працює;
- більш диференційований у плані врахування специфіки зовнішніх і внутрішніх факторів професійного розвитку педагога;
- має постійний характер, тобто триває протягом усієї професійної кар'єри педагога;
- багатоаспектний.

В арсеналі методичної служби училища є приклади реалізації інших принципів, властивих методичному супроводу: принцип стимулювання творчого зростання педагогів, безперервності та наступності тощо. Я вдячна нашим провідним педагогам-наставникам,

які ніколи не відмовляють у допомозі й консультації всім, хто потребує.

Та хочу повернутися власне до проблеми розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників.

Передумови забезпечення розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників:

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

- У 2022 році Європейською комісією рекомендовано до широкого застосування нову версію **DigComp 2.2** - Системи цифрових компетенцій для громадян.

<https://bit.ly/3LJrOFb>

Основним інструментарієм у цьому напрямку можна назвати рамки цифрової компетентності – документи, створені для того, щоб покращити рівень цифрових компетентностей, допомогти у плануванні освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня цифрової грамотності та практичного використання засобів і сервісів ІТ-технологій конкретними цільовими групами населення.

У 2022 році Європейською комісією рекомендовано до широкого застосування нову версію **DigComp 2.2** - Системи цифрових компетенцій для громадян діє рамковий

документ для педагогічних працівників.

В Україні схвалено розпорядженням КМУ «КОНЦЕПЦІЯ розвитку цифрових компетентностей», діє «Опис рамки цифрової компетентності для громадян України»; розроблено проєкт «Концептуально-референтної Рамки цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників» як інструмент для створення освітніх стандартів, розробки освітніх програм, а також для самоосвіти педагогічних і науково-педагогічних працівників.

УКРАЇНА

- **КОНЦЕПЦІЯ розвитку цифрових компетентностей** схвалена розпорядженням КМУ від 03 березня 2021 р. № 167-р;
- Діє «Опис рамки цифрової компетентності для громадян України»;
- Створено та рекомендовано до громадського обговорення проєкт **Концептуально-референтної Рамки цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників.**

<https://bit.ly/3r6jMwN>

<https://bit.ly/3BN3bmq>

25 жовтня 2022 року відбулася підсумкова конференція з цифрових компетентностей для українських учителів та інших громадян від проєкту ЄС (dComFra) – розробників зазначених рамкових документів.

Без розуміння рівня цифрової компетентності педагогів дуже важко планувати розвиток, визначати траєкторію професійного зростання кожного педагога та педагогічного колективу в цілому. Відтак, у грудні 2021 року викладачі та майстри виробничого навчання пройшли Цифрограм для вчителів.

Результат виявився досить переконливим та підтвердив правильність вектору щодо

системного розвитку цифрової компетентності, який був узятий методичною службою училища ще у 2016 році.

Якщо Цифрограм дозволяє здійснити оцінку досягнутого рівня цифрової компетентності, то для самооцінювання інструментарій значно більший. Зазначу, що в моєму арсеналі більше десятка сервісів для самооцінювання рівня цифрової компетентності.

Найбільш привабливими, на мій погляд, є представлений на слайді квартет, посилання на які надала представила на сторінці «Цифрова трансформація освіти» блогу «Методичний кабінет ДНЗ «Запорізьке ВПУ».

Платформи для самооцінювання рівня цифрової компетентності:

- <https://education.ec.europa.eu/selfie-family/educators-go-digital>
- <https://mydigiskills.eu/ua/index.php>
- <https://digital-competence.eu/>
- <https://digital-skills-jobs.europa.eu/digitalskills/screen/home>

У жовтні 2022 року педагогічні працівники училища розпочали навчання за програмою «Цифрові інструменти Google для освіти» від МОН і Google Україна. На сьогодні 12

педагогів уже опанували базовий рівень програми, 5 – середній рівень. На листопад заплановано долучити до програми ще 10 викладачів та майстрів виробничого навчання.

Я опущу проблему матеріального та технічного забезпечення процесу: на жаль, заклади П(П)О освіти в різних умовах і розв'язання цього болючого питання вирішують кожен із

залученням доступних ресурсів. Натомість, хочу звернути увагу на проблему, яка є узагальнюючою для всіх вищезгаданих: Стратегія цифрового розвитку закладу освіти.

В «Орієнтовних критеріях оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу професійної (професійно-технічної) освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти», на жаль, дуже мало приділено уваги саме проблемі аналізу якості освітнього процесу при вимушеному чи плановому переході на змішану або дистанційну форму навчання: так,

звичайно, ми можемо знайти процес «Забезпечення дистанційного навчання (у разі потреби)». Але, враховуючи ситуацію, коли дистанційне навчання зараз є основною формою існування багатьох закладів освіти з ТО та прифронтових територій, як у нашій Запорізькій області, цього замало.

В «ОРИЄНТОВНИХ КРИТЕРІЯХ оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу професійної (професійно-технічної) освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти» визначено процес «Забезпечення дистанційного навчання (у разі потреби)»:

1.6. Забезпечення дистанційного навчання (у разі потреби)	1.6.1. Заклад освіти спроможний організувати, запровадити та здійснити ефективне дистанційне навчання (у разі потреби)	1.6.1.1. Ступінь (%) відповідності закладу освіти вимогам щодо науково-методичного та системотехнічного забезпечення для запровадження та здійснення дистанційного навчання 1.6.1.2. Частка педагогічних працівників, які забезпечені відповідними технічними засобами та доступом до мережі Інтернет для здійснення дистанційного навчання 1.6.1.3. Частка педагогічних працівників, які пройшли відповідну підготовку та володіють інформаційно-комунікаційними і психолого-педагогічними технологіями дистанційного навчання 1.6.1.4. Частка здобувачів освіти, які мають відповідні технічні засоби та доступ до мережі Інтернет для дистанційного навчання
---	--	--

<https://bit.ly/3C6WZqR>

Цього критично замало в умовах задекларованої цифрової трансформації освіти! Цього недостатньо для забезпечення ефективності дистанційної взаємодії учасників освітнього процесу при переході до змішаної/дистанційної форми навчання! Тож при перегляді Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти училища нами заплановано приділити значно більше уваги питанням забезпечення цифрової трансформації як складової якісної професійної освіти.

На сьогодні найкращим інструментом для підготовки інформаційної бази розробки стратегії цифрового розвитку закладу освіти є проєкт **SELFIE** (до речі, саме у жовтні 2022 року платформі **SELFIE** виповнюється 4 роки). ДНЗ «Запорізьке ВПУ» першим в Україні, ще до пілотування МОН, пройшло опитування на платформі **SELFIE** у січні-лютому 2021 року. Прикро, але другий сеанс було перервано агресивними діями росії, і ми не отримали

довгоочікуваного результату для порівняння і визначення напрямів подальшого руху. Та у листопаді-грудні, сподіваюсь, ми зможемо отримати релевантні показники.

На останок зазначу, що наше училище має багаті традиції в напрямку забезпечення цифрового розвитку педагогів, учнів, закладу в цілому. Наприклад, завдяки ініціативній групі був розроблений і рекомендований до використання у робочих навчальних програмах в якості предмета/компетентності на вибір курс «**Цифрова грамотність**».

Маю надію, що представлений досвід стане хоча і маленькою, але міцною ланкою на шляху розбудови якісної й сучасної професійної освіти України!

Вдячна всім своїм колегам за підтримку, за відповідальну і наполегливу працю в цих важких умовах! Бажаю нам усім мирного неба і перемоги!

ЦИФРОВІ ДОДАТКИ ТА СЕРВІСИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО УРОКУ ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ

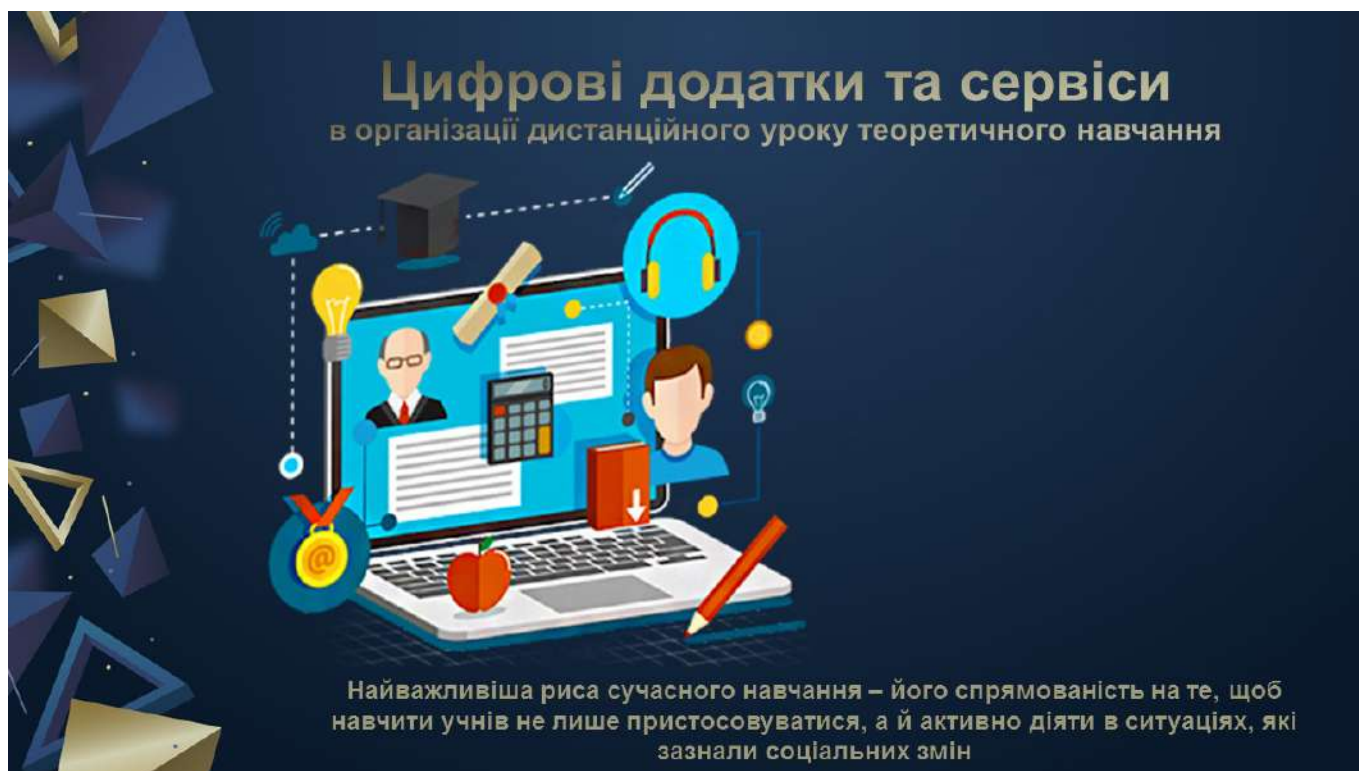
Наталія Орел, викладач Державного навчального закладу «Запорізьке вище професійне училище»

Найважливіша риса сучасного навчання – його спрямованість на те, щоб навчити учнів не лише пристосовуватися, а й активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін.

Професійна підготовка робітника в су-

часних реаліях навчання потребує нових підходів до організації освітнього процесу, застосування новітніх і ефективних технологій навчання.

Переваги цифрової трансформації освіти очевидні.

Серед сучасних освітніх технологій важливе місце займають мобільні засоби. І це пов'язано не тільки з тим, що частина учнів, переміщуючись, не обтяжує себе об'ємними комп'ютерами, або не має коштів на придбання такої техніки.

Більшість здобувачів освіти мають та носять завжди з собою такі пристрої. За статистикою, близько 55% людей, поклавши смартфон до кишені, протягом 5 хвилин дістають його та користуються ним знову. Цей гаджет

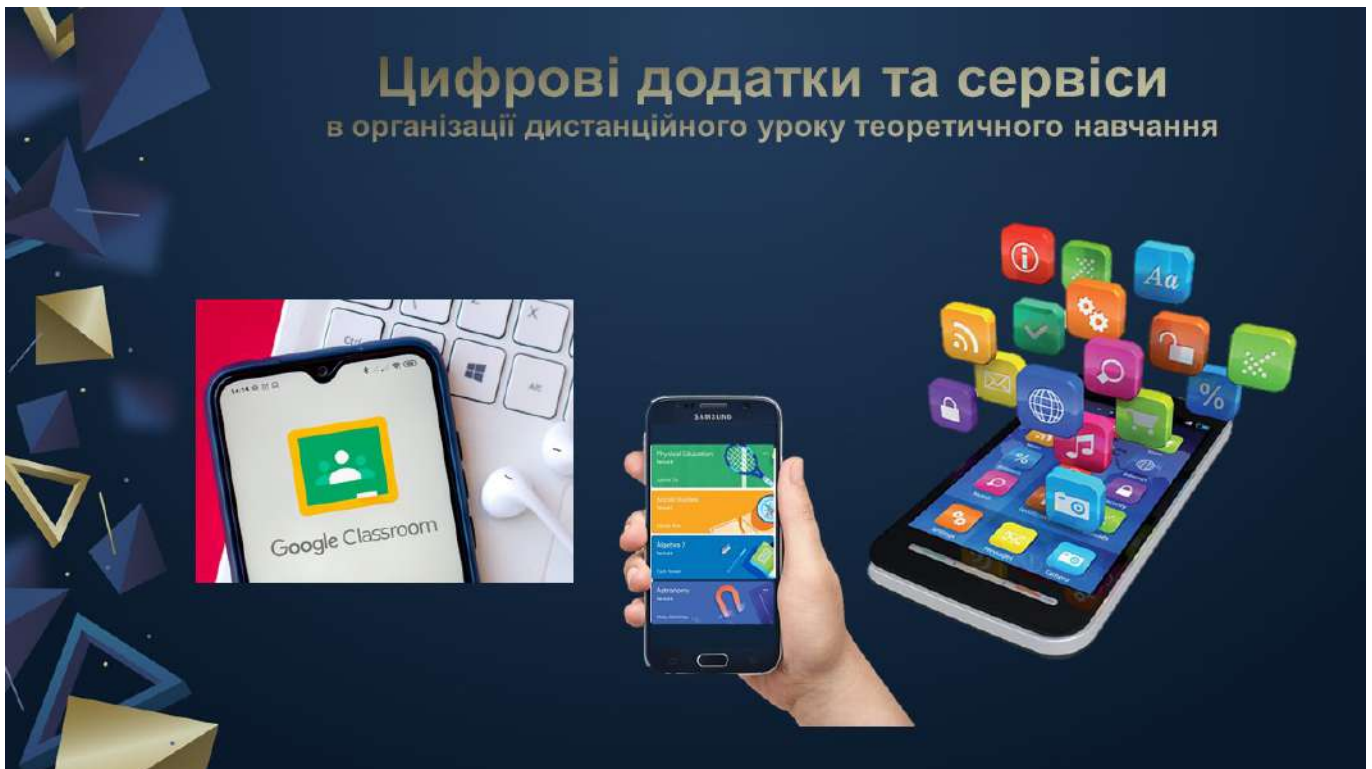
став невід'ємною частиною більшості сучасних учнів.

Таке поширення смартфонів, можливість використання їх в організації дистанційного навчання надає доступність упровадження освіти «на відстані». Більшість сервісів та додатків можна використовувати на мобільних пристроях.

І це насправді велика допомога нам, викладачам, в організації дистанційного навчання.

Багато розробників спеціально створюють мультимедійні продукти для зручного вико-

ристання програм, документів на кишенькових комп'ютерах.

Буквально декілька років тому більшість уявляла інформаційні ресурси дистанційного навчання як сукупність відсканованих підручників, розміщених в Інтернеті, які потрібно прочитати, а потім переказати. Звісно це далеко не так.

підручники є частиною ресурсу дистанційного навчання.

Однак головний його аспект – це постійне інтерактивне спілкування здобувача освіти з викладачем (у форумі, через електронну пошту чи спеціально розроблені програми).

Звичайно, якісно створені мультимедійні

Не менш важливою складовою дистанційного навчання є спілкування учнів між собою: виконання завдань у групах, проведення дискусій у режимі онлайн.

Дистанційне навчання у нашому училищі проходить у синхронному та

асинхронному режимах.

Для забезпечення синхронного режиму відбуваються онлайн зустрічі з використанням спеціально розроблених для цього цифрових інструментів. Рівночасно присутні на уроці викладач та учні групи.

Дистанційне навчання

**СИНХРОННЕ
І
АСИНХРОННЕ**

Синхронне

- ✓ співпраця в режимі реального часу
- ✓ перевага - можна залучати учасників у визначений час
- ✓ відео- чи аудіозв'язок, спілкування в чаті

Під час дистанційного навчання в синхронному режимі учасники нерухомо сидять біля екрана.

Асинхронне

- ✓ охоплює різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки
- ✓ перевага - здобувачі освіти працюють у власному темпі та у зручний для себе час.

Педагоги мають зазначити терміни виконання завдань, надати орієнтовний розклад занять.

Zoom – це сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей. Організувати зустріч може користувач, що створив обліковий запис. Безкоштовна версія програми дозволяє проводити відеоконференцію три-

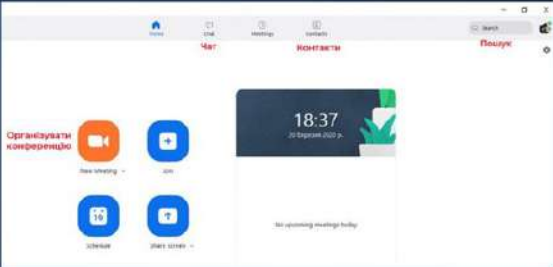
валістю 40 хвилин. Цей додаток використовують як на комп'ютері, так і на планшеті та телефоні. До відеоконференції може підключитися користувач за посиланням або за ідентифікатором конференції.

СИНХРОННЕ НАВЧАННЯ

Програма ZOOM

Переваги:

- Сервіс безкоштовний
- Легко встановити, має зрозумілий інтерфейс
- Можна запросити 100 учасників
- Активна форма спілкування
- Демонстрація екрана (при бажанні з сумісним доступом)
- Можна запланувати дату проведення конференції
- Відбувається запис конференції і зберігається в окремій папці
- Можна встановити на мобільні телефони, планшети
- Заходити можна за посиланням без установки програми
- Контроль за чатом (можна видаляти або додавати учасників, надавати право голосу, право їх відео і доступ до екрану, окремий зв'язок)

Одним з найбільш пристосованих для навчання та зручних у використанні інструментів є програма Google Meet. Особисто я віддаю перевагу саме їй.

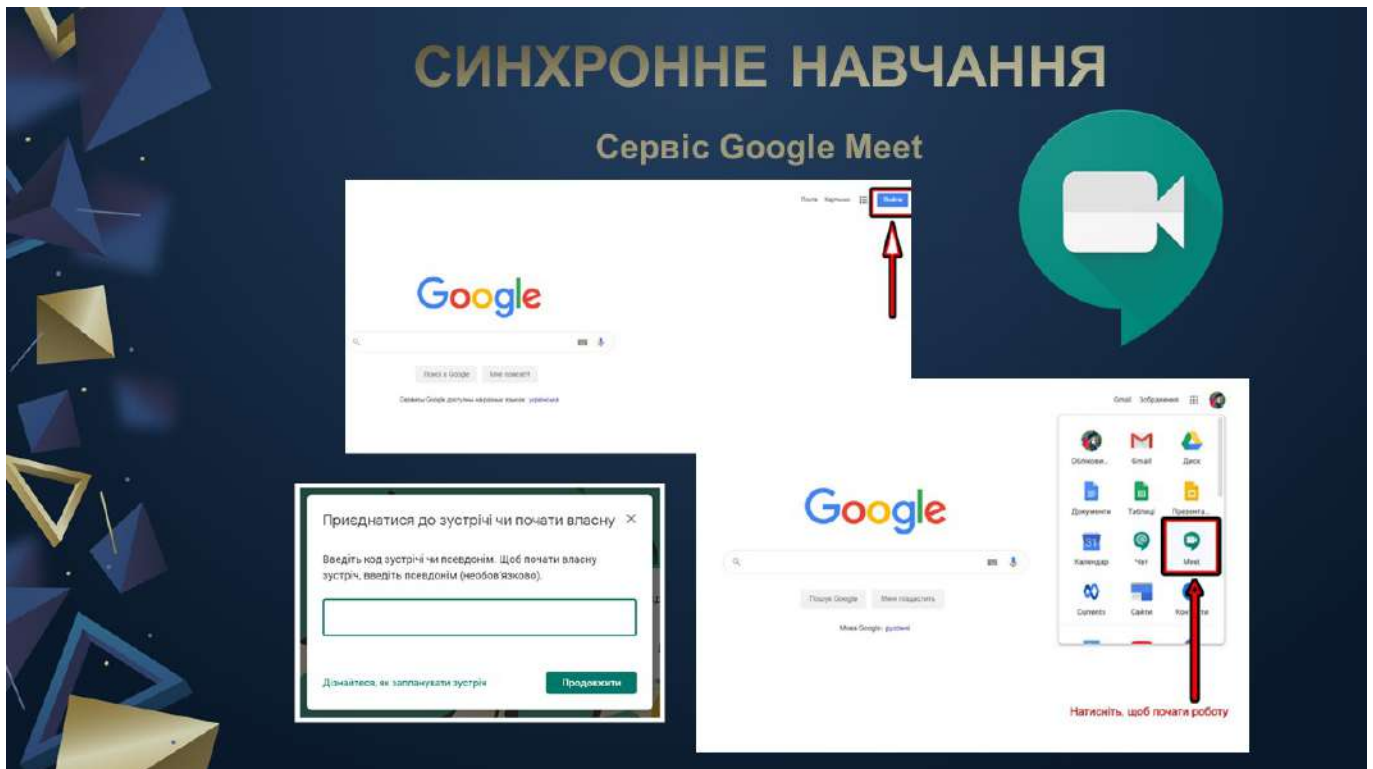
Переваги Google Meet:

- Організація відеозустрічей, онлайн-занять з учнями та слухачами. У зустрічі можуть одночасно брати участь до 150 користувачів.
- Заняття може тривати безперервно до 300 годин – на відміну від Zoom, де заняття

може тривати не довше 40 хвилин.

• Є можливість демонстрації матеріалів на робочому столі ПК під час занять і семінарів: під час зустрічі можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу інформацію на робочому столі.

Користуватися Google Meet дуже просто – достатньо мати власний обліковий запис Google та авторизуватися у ньому.

Для організації дистанційного навчання використовуємо **Google Classroom** – безкоштовний сервіс для навчальних закладів.

Мета – спростити створення, поширення і класифікацію завдань, прискорити обмін файлами між викладачами та здобувачами освіти. Реєструватись окремо не потрібно, достатньо мати пошту на Gmail.

Що можна робити

- фото та прикріплювати їх до завдань, редагувати і робити окремі копії;
- ділитися файлами з інших додатків;
- мати офлайн-доступ до інформації;
- можна коментувати роботи і виставляти оцінки;
- відправляти на повторну перевірку (після виправлення помилок) та отримати іншу оцінку;

• публікувати і коментувати оголошення;

• викладач може надсилати електронні листи до одного чи багатьох учнів в інтерфейсі Google Classroom.

Розроблено 15 курсів в Google Classroom окремо для кожного предмета, який викладаю, створені окремі класи для кожної навчальної групи.

Спеціально для кожного курсу розміщую завдання, групуючи їх у теми та модулі у відповідності з поурочно-тематичним плануванням.

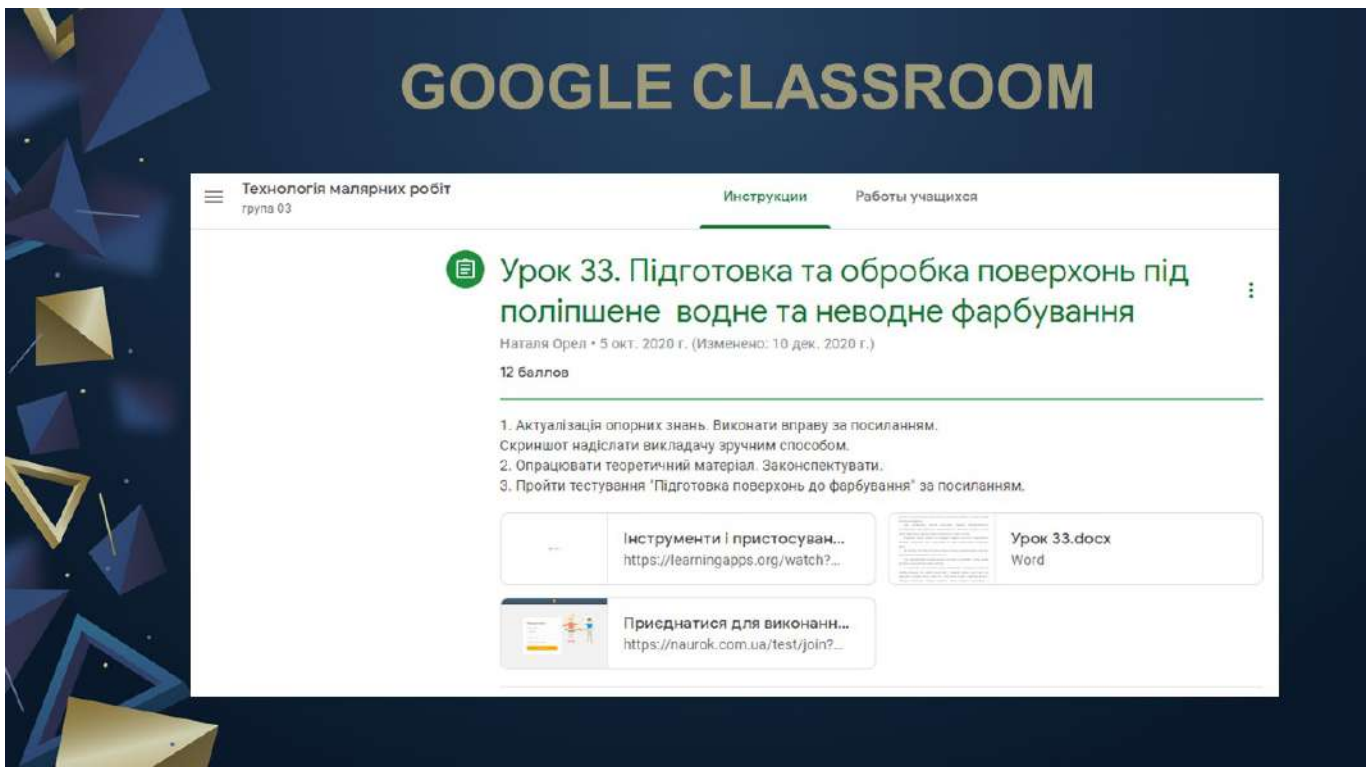
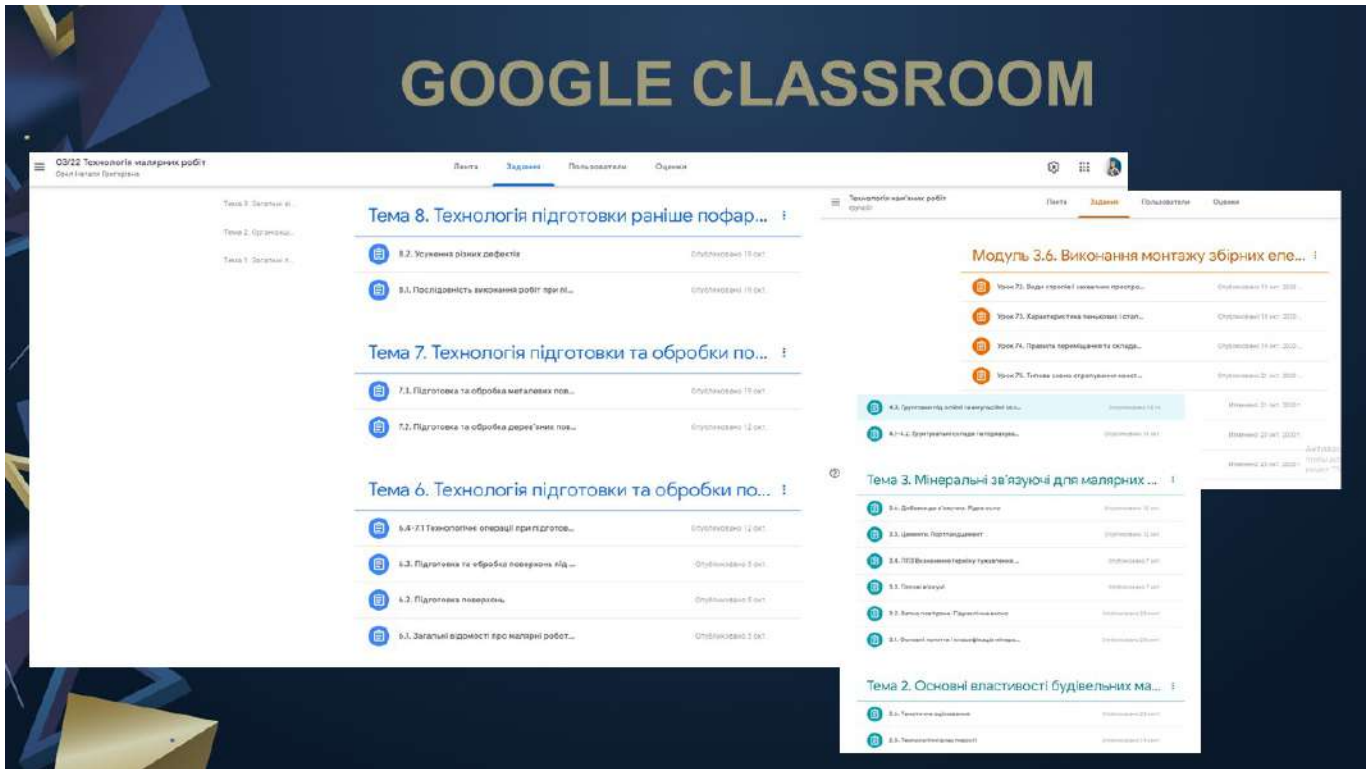
Все, що відбувається у межах курсу (інформація про нових учасників, додані завдання, виконання робіт певними учнями, залишені коментарі, розміщені об'яви тощо), миттєво відображаються у новинах, які схожі на стрічки соціальних мереж.

Для того, щоб переглянути оновлення, потрібно відкрити вкладку «Потік».

При додаванні завдань для зручності

контролю можна вказувати дату і час здачі.

Легко переглянути, скільки учнів класу виконали завдання та перевірити їхні роботи.

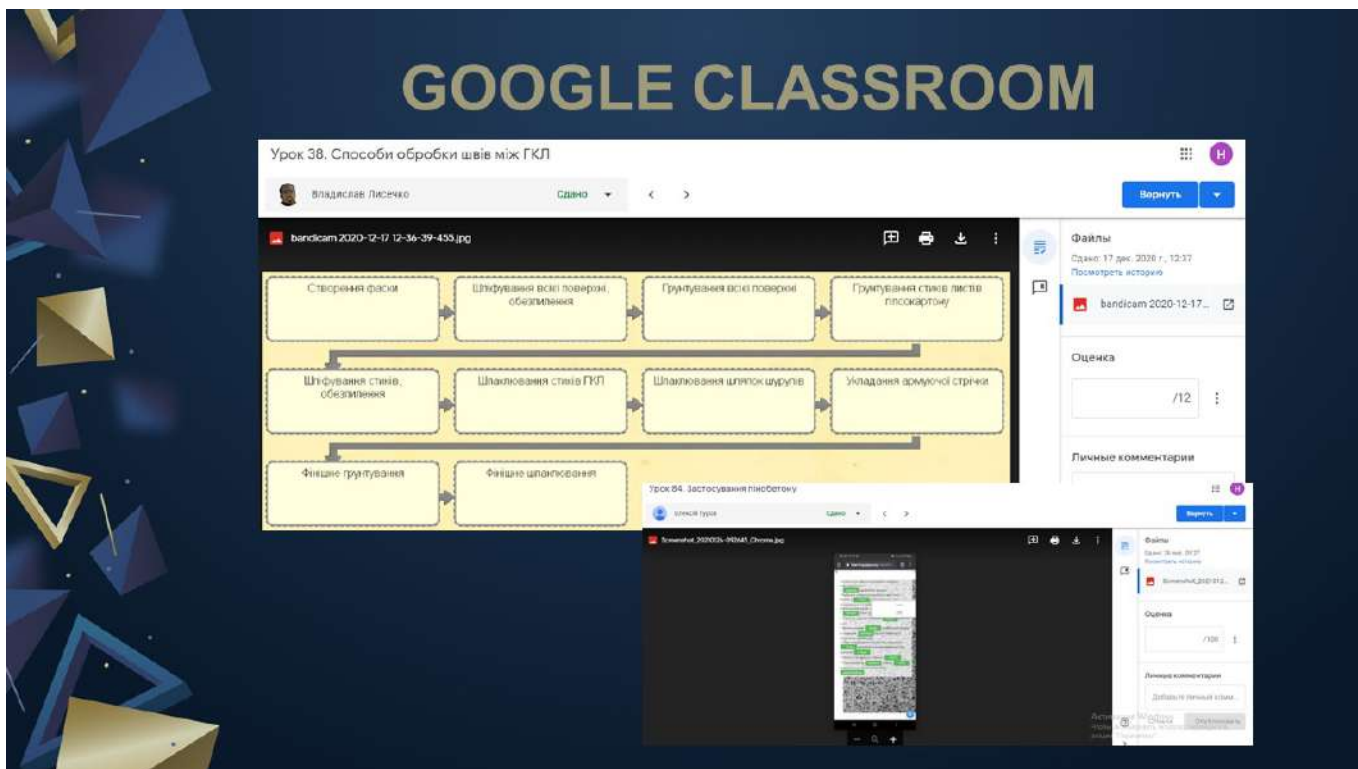
У вкладці «Інструкція» міститься інформація зі змістом завдання.

Звітність про успішність учнів можна переглянути у вкладці «Оцінки». У цій вкладці буде відображено, які завдання було виконано здобувачами освіти, успішність у межах курсу

кожного окремого учня та середній бал групи.

Натиснувши на прізвище окремого учня, можна ознайомитись із сумарною звітною інформацією щодо його успішності: які завдання призначено, що з цього він виконав і з яким результатом, переглянути файли з роботами.

При необхідності учню можна повернути роботу на доопрацювання.

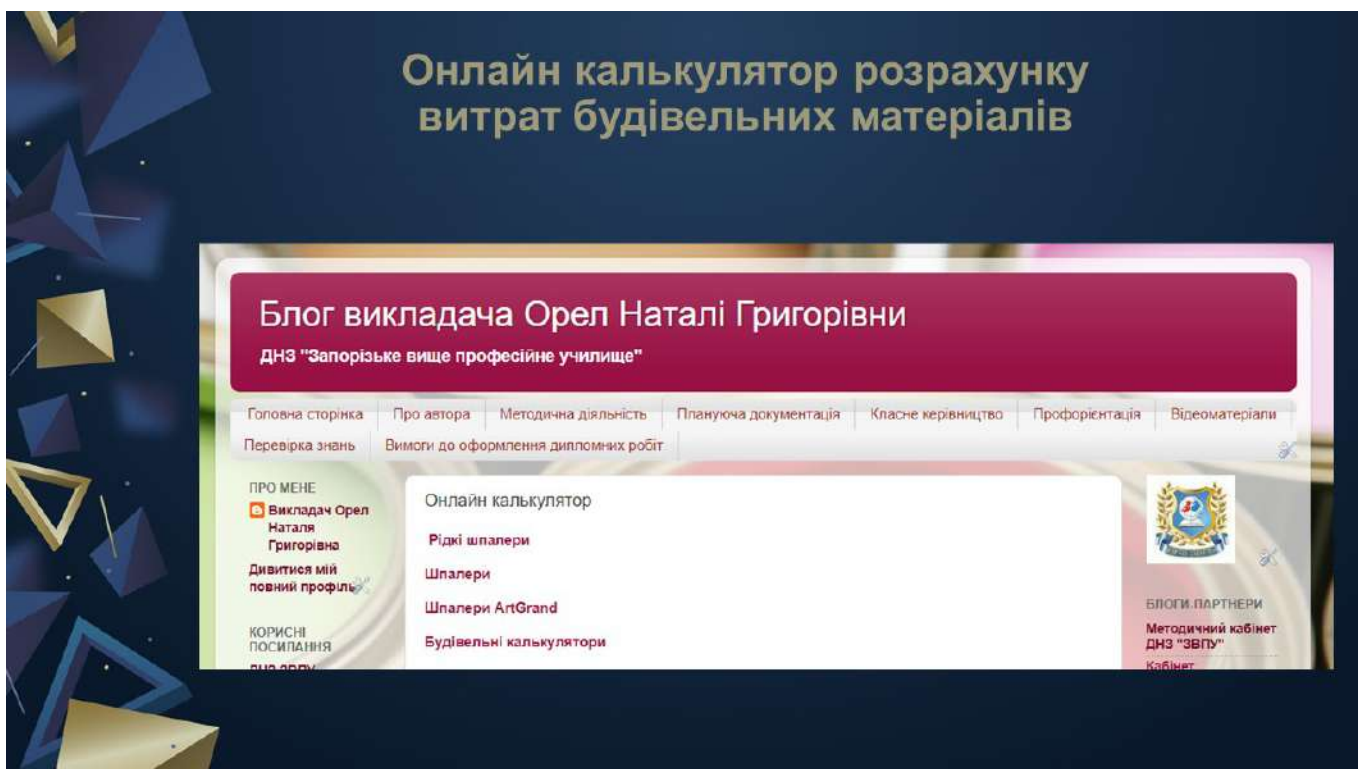

Упровадження цифрових технологій у зміст освітнього процесу має на увазі інтеграцію різних предметних областей з ІТ-сфери.

Поряд з вивченням традиційного способу розрахунку вручну демонструю можливість використання розроблених онлайн-помічників

– це онлайн калькулятори розрахунку будівельних матеріалів.

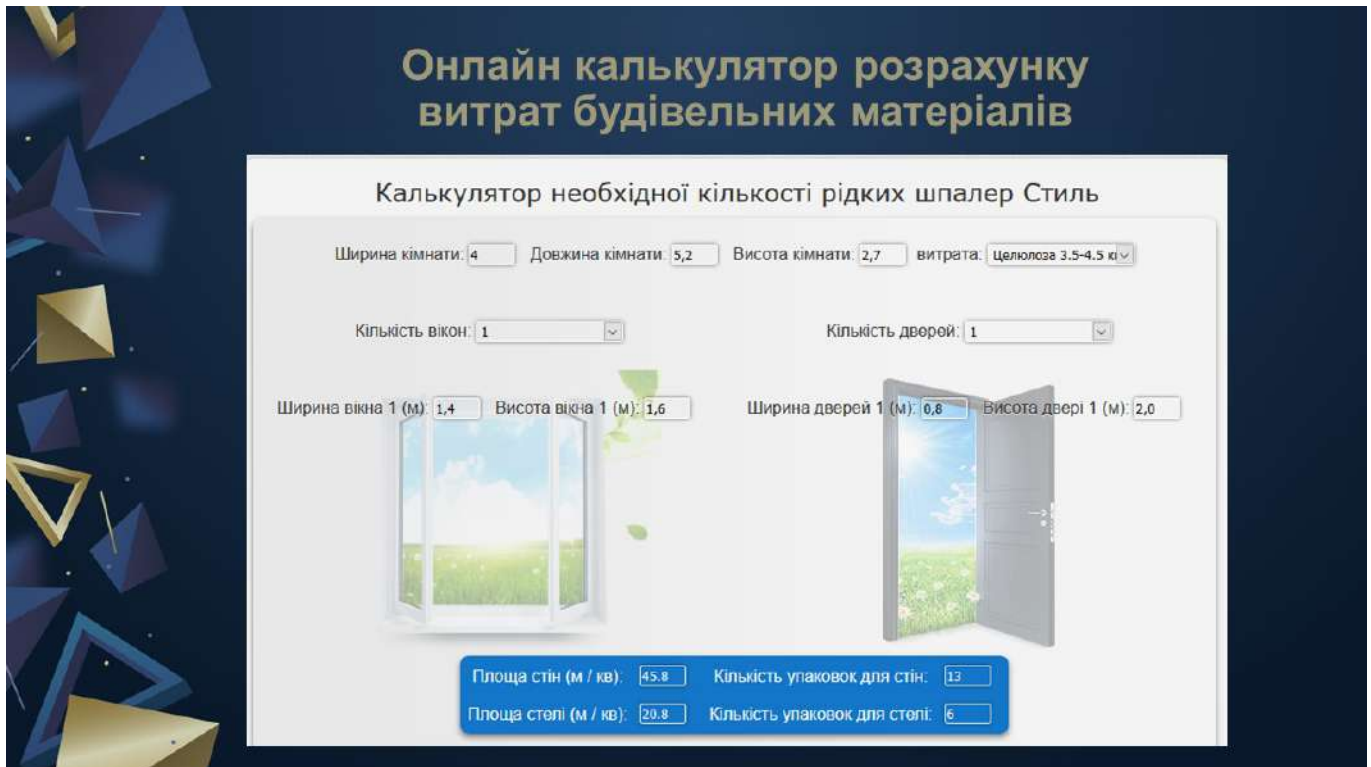
Інтернет їх пропонує у великій кількості, необхідно лише підібрати найбільш зручний. Мої учні користуються калькуляторами, які підбираю для розрахунку окремих матеріалів та розміщую їх у власному блозі.

Пропоную переглянути Онлайн калькулятор необхідної кількості рідких шпалер.

У відповідні «віконця» вносяться потрібні дані (розміри приміщення, кількість та

параметри вікон, дверей), обирається матеріал опорядження. Після натиснення кнопки «розрахувати» програма автоматично робить розрахунок.

Подібних програм Інтернет пропонує дуже багато.

Працюють вони відповідно до описаного вище онлайн калькулятора. Необхідно зробити заміри та внести їх у відповідні поля, параметри віконних та дверних прорізів (або місць, які не будуть обклеюватися розрахунковими шпалерами, наприклад, зони для фотошпалер, каміни) та параметри шпалер. Головне – потрібно бути уважним при введенні параметрів, необхідних для обчислення (одиниці вимірювання – см чи м, знаки розділення – крапка чи кома).

Розроблені онлайн калькулятори і для інших видів оздоблення поверхонь. Є такий помічник для розрахунку витрат штукатурки.

У запропонованому калькуляторі у полі «довжина стіни» мається на увазі сума всіх довжин стін, які планується оштукатурити обраним типом штукатурки. Можна обрати гіпсову, цементну, декоративну, короїд, ротбанд...

Розрахунок витрати фарби виконується аналогічно. Калькулятор пропонує на вибір

фарби: емалеву, акрилову універсальну, латексну, силіконову чи байрамікс.

Розрахунок показують у літрах.

Можна обчислити і кількість цегли, необхідної для мурування. Для цього обираємо розмір цегли (одинарна, полуторна чи подвійна), параметри майбутньої будівлі та тип кладки (однорядна, в 1,5 цегли тощо). Також можна врахувати товщину шва при виконанні розрахунку. В результаті отримуємо об'єм необхідної цегли та кількість цеглин.

Із розповсюдженням сервісів Web 2.0 з'явилося поняття освіти 2.0, уперше використане канадським педагогом Стефаном Доунсом. Сучасні цифрові технології навчання забезпечують високий темп уроку, наочність подання матеріалу. Важливою рисою Web 2.0 є принцип залучення користувачів до наповнення і багаторазового використання контенту.

Яскравим прикладом такого онлайн-ового середовища є сайт <http://learningapps.org/>. Варто зазначити, що опановуючи нові цифрові додатки, все ж знову і знову повертаюся до learningapps.

Сервіс відкриває великі можливості для різноманітності дидактичних завдань. Є можливість використовувати ілюстративні, відео- та аудіо- матеріали.

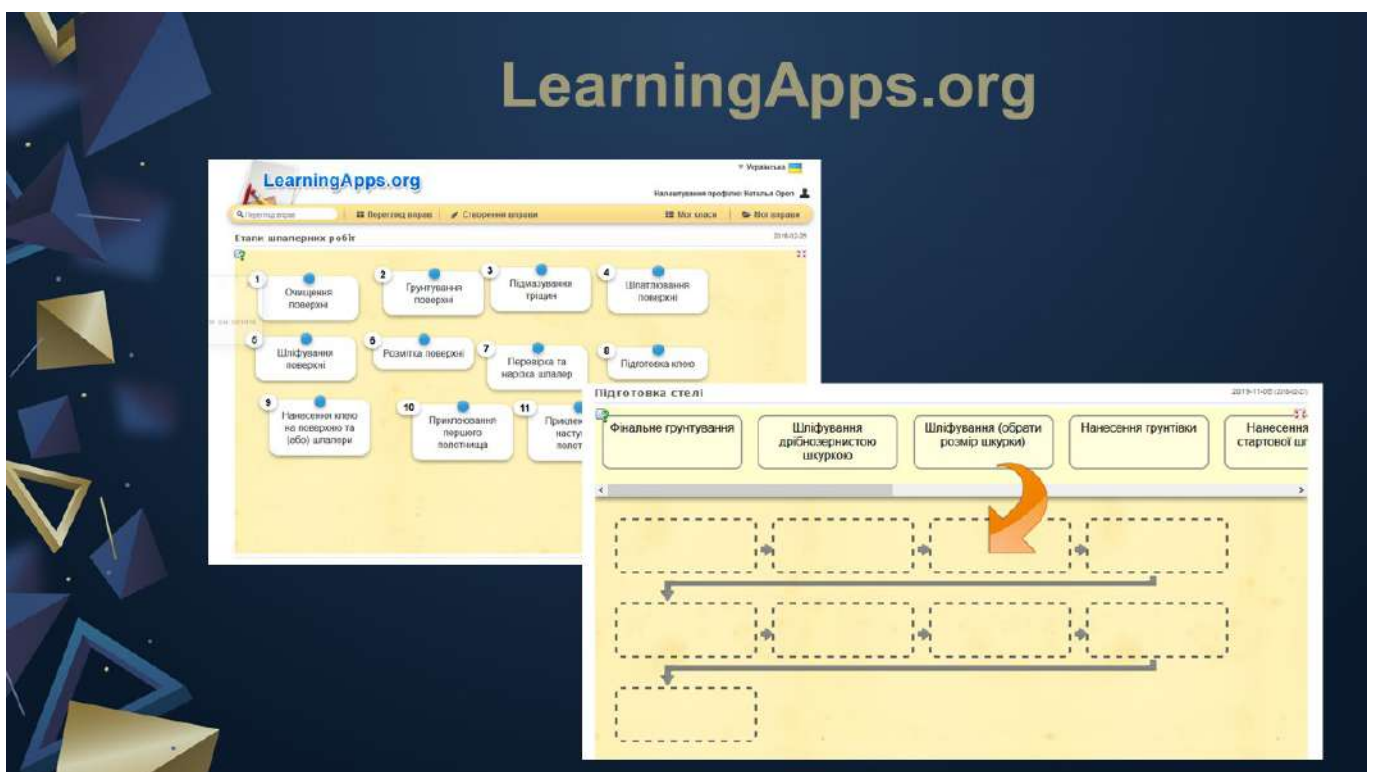
Створені завдання образні, яскраві,

легко запам'ятовуються. Є можливість доповнення вправ та виправлення помилок. Це доброзичливий ресурс, він створює ситуацію успіху, підвищує самооцінку учнів, які успішно виконують завдання.

Використовую ресурс LearningApps на різних етапах онлайн уроку. Наприклад, під час організаційної частини.

Цей етап уроку можна реалізувати за допомогою вправи Розставити за порядком на LearningApps.

Викладач перетягує слова чи літери на правильні місця, користуючись «підказками» учнів. Такою вправою можна розпочати й інструкцію до виконання завдання в асинхронному режимі дистанційного навчання.

Для актуалізації знань можна підготувати ребуси, кросворд чи слова, «заховані» у таблиці. Є вправа «Заповнити пропуски».

Перевірку знань учнів з попередньої

теми можна виконувати у формі тестування з вибором однієї або кількох правильних відповідей з поданого переліку. На LearningApps для цього служить вправа «Вікторина».

Відповіді, які дає учень, одразу оцінюються на правильність. По закінченню виконання вправи викладач і учень одразу бачать наскільки вдало учень опанував інформацію з попередньої теми.

Діагностика правильності засвоєння учнями знань.

На LearningApps можна створити вправи на заповнення пропусків у тексті чи таблиці з автоматичною перевіркою введених відповідей.

Перевірити знання можна за допомогою вправ Знайти пару (потрібно співставити зображення та текстові написи) та Сортування картинок (вказати назву позначеного елемента зображення).

При закріпленні нового матеріалу використовують вправи на класифікацію на LearningApps, причому в різних варіантах:

- розподілити написи чи зображення у кілька областей на екрані;
- при появі на екрані певного напису визначити, до якої категорії він належить;
- скласти пазл із текстів, що належать до категорій, які записані навколо гри тощо.

На етапі уроку «Узагальнення та систематизація знань» необхідно забезпечити осмислення зав'язків і залежностей між елементами виучуваного. З цією метою можна скористатись різними вправами, наприклад, Пошук пар, Скачки. Спланувавши достатньо часу, можна використати такий ігровий елемент, як гра «Перший мільйон».

Маленький недолік LearningApps – звіт про виконання учнем вправи не надходить автоматично викладачеві, учням після виконання завдання необхідно зробити скріншот та прикріпити його.

Створити ефективні онлайн-тести, анкети та опитувальники допоможуть форми на Google диску.

Google Forms – це зручний інструмент, за допомогою якого можна легко і швидко планувати заходи.

Форму можна підключити до електронної таблиці Google, тоді відповіді респондентів будуть автоматично зберігатися в ній.

Переваги Google Forms:

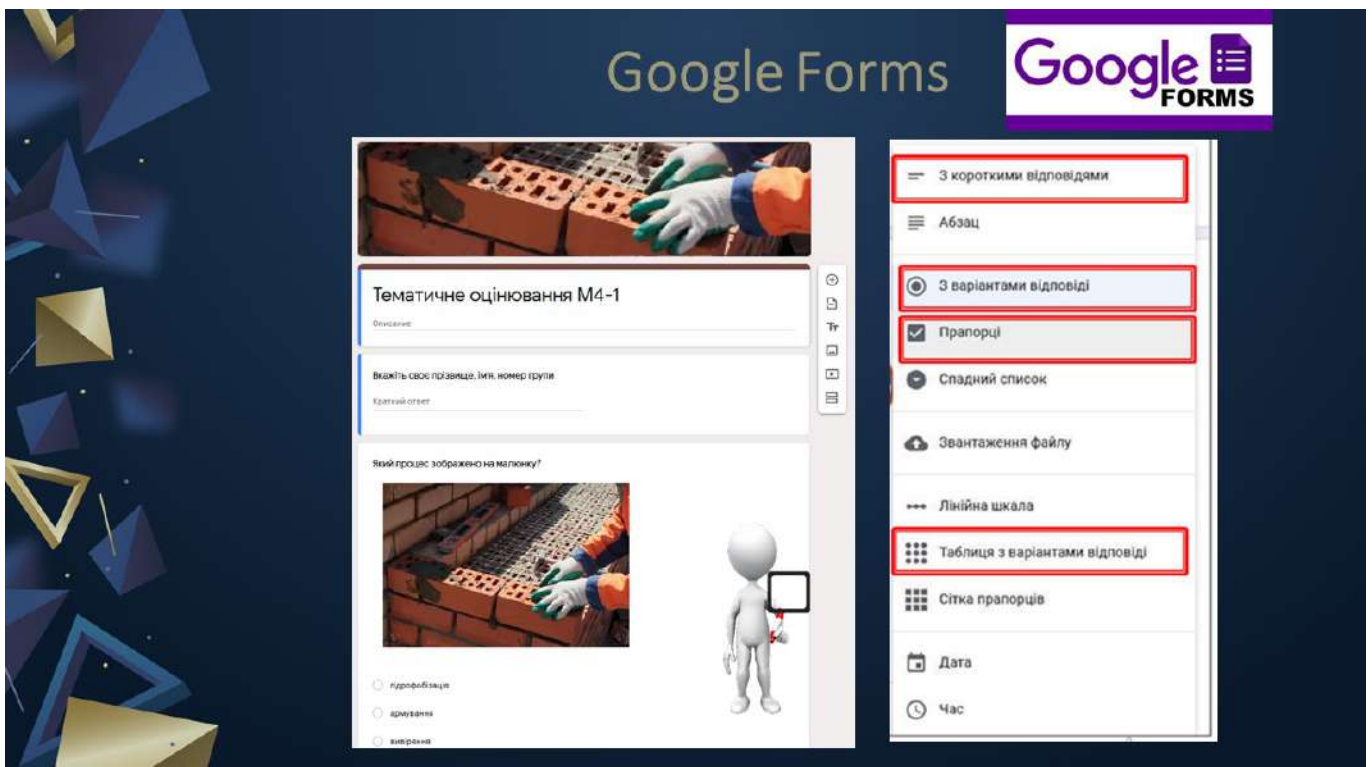
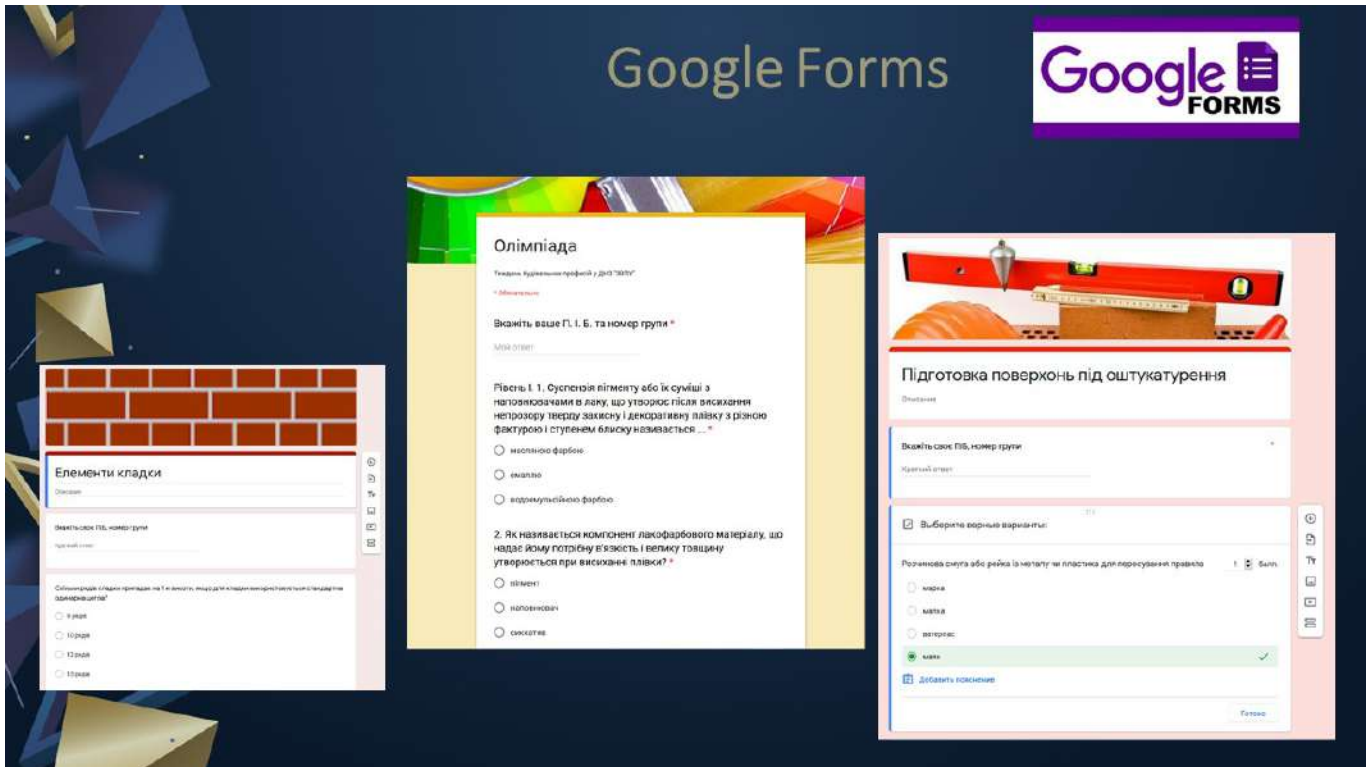
- За посиланням учні можуть проходити тестування онлайн.

- Створені тести можна вбудовувати в блог або на сайт, відправляти електронною поштою.

- Є набір тем для оформлення тесту.
- Можна зібрати певну статистику з відповідей слухачів.

- Існує можливість автоматичної оцінки відповідей, нарахування балів, коментарів до відповіді, відкладеного показу результатів.

- Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, можливість копіювати питання з текстового редактора.

Недоліки:

- Система оцінювання відповідей тесту далека від досконалості, деякі типи питань не оцінюються.

- Кількість типів питань і способи їх редагування обмежені.

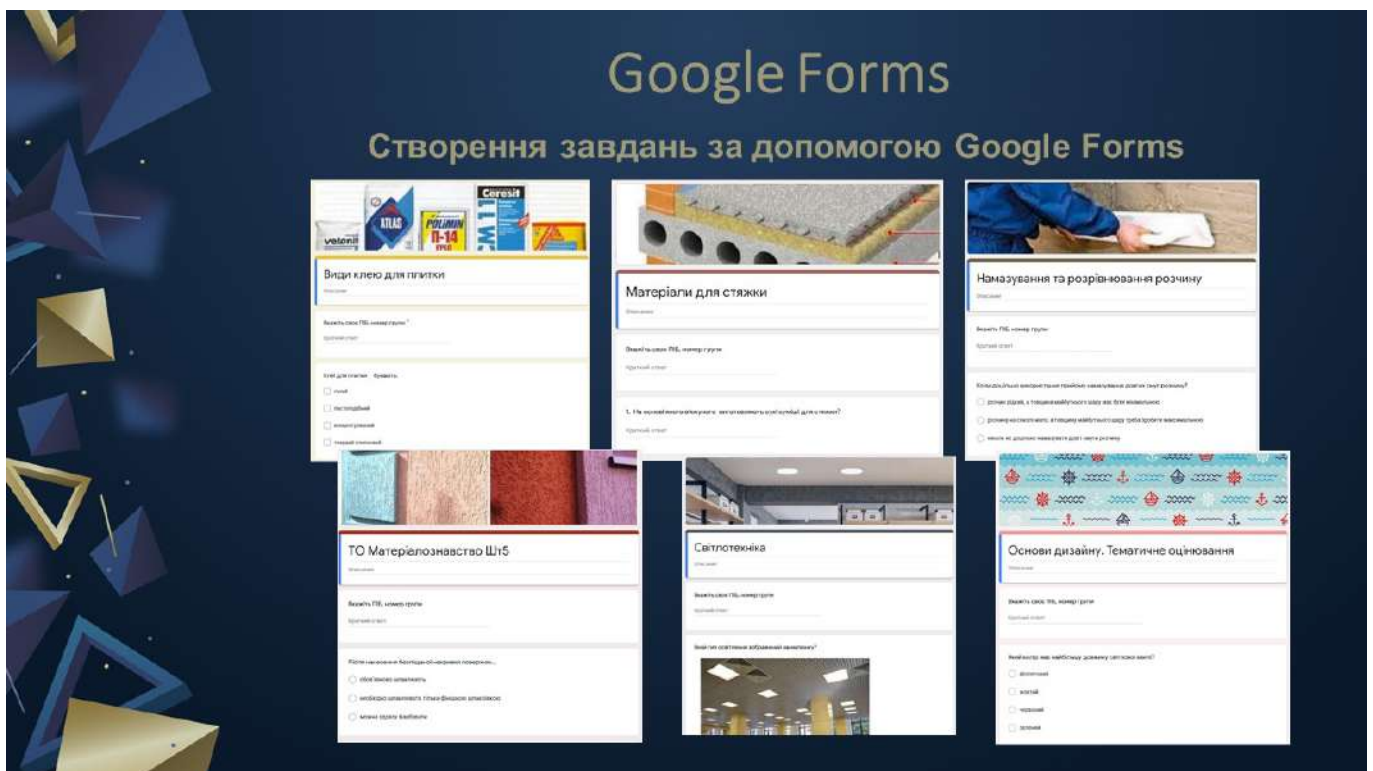
У Google Forms можна налаштувати хід оцінювання (показувати чи не показувати оцінку учневі та ті елементи оцінювання, які він може бачити).

Використавши функцію не показувати учневі оцінку та правильні/неправильні відповіді по завершенню тестування, можна виключити або принаймні знизити передавання учнями один одному підказок як отримати

побільше балів, адже викладач не знаходиться зі здобувачами професійної освіти в одному приміщенні та не може контролювати складання тесту.

У Google Forms можна назначити кількість балів за кожне питання в залежності від його складності.

У Google Forms можна переглянути загальну статистику тесту, окремі питання, скільки учнів дали правильну відповідь на кожне окреме питання, перелік питань, на які найчастіше даються неправильні відповіді, щоб після проходження завдання акцентувати увагу на окремих моментах теми аби усунути прогалини в знаннях учнів.

У роботі активно використовую Google Forms для поточної перевірки якості засвоєння інформації учнями, тематичного оцінювання, проводжу предметні олімпіади, підсумкові поетапні атестації.

Освітній онлайн-портал «На Урок» використовую для створення онлайн-тестів з метою контролю знань і залучення учнів до активної роботи під час дистанційного навчання.

Тести в проєкті «На Урок» - яскраві, наглядні. Є можливість обмежити проходження тесту 1 раз або надати здобувачам освіти пройти його декілька разів.

Таблиця результатів дає можливість побачити не тільки рейтинг учасників тесту, а й оцінку, кількість правильних відповідей та результативність у відсотках (%). Для опанування ключової інформації даю учням завдання з необмеженою можливістю проходження тесту до досягнення результату 90-100%.

Крім уже перерахованих сервісів, опанувувала та створювала завдання в цифрових додатках Classtime, Quizizz та Wordwall.

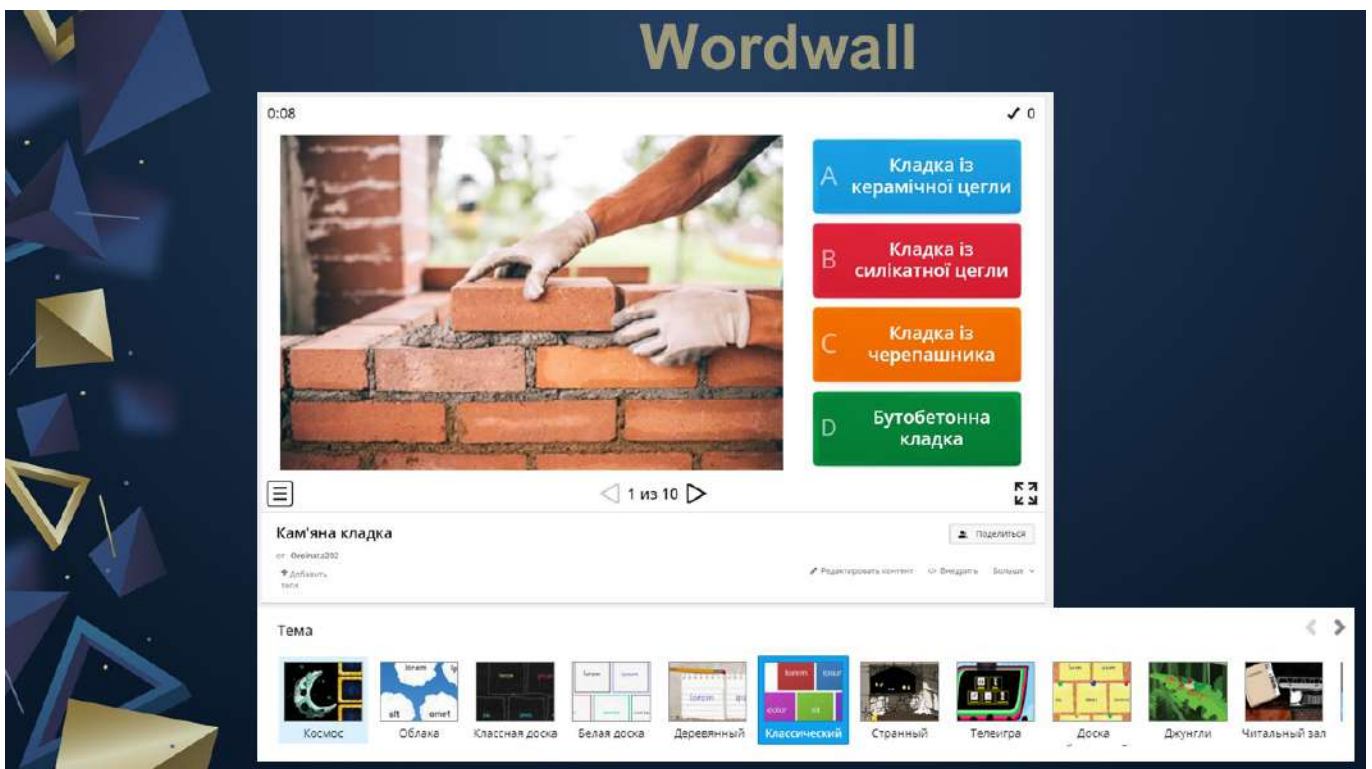
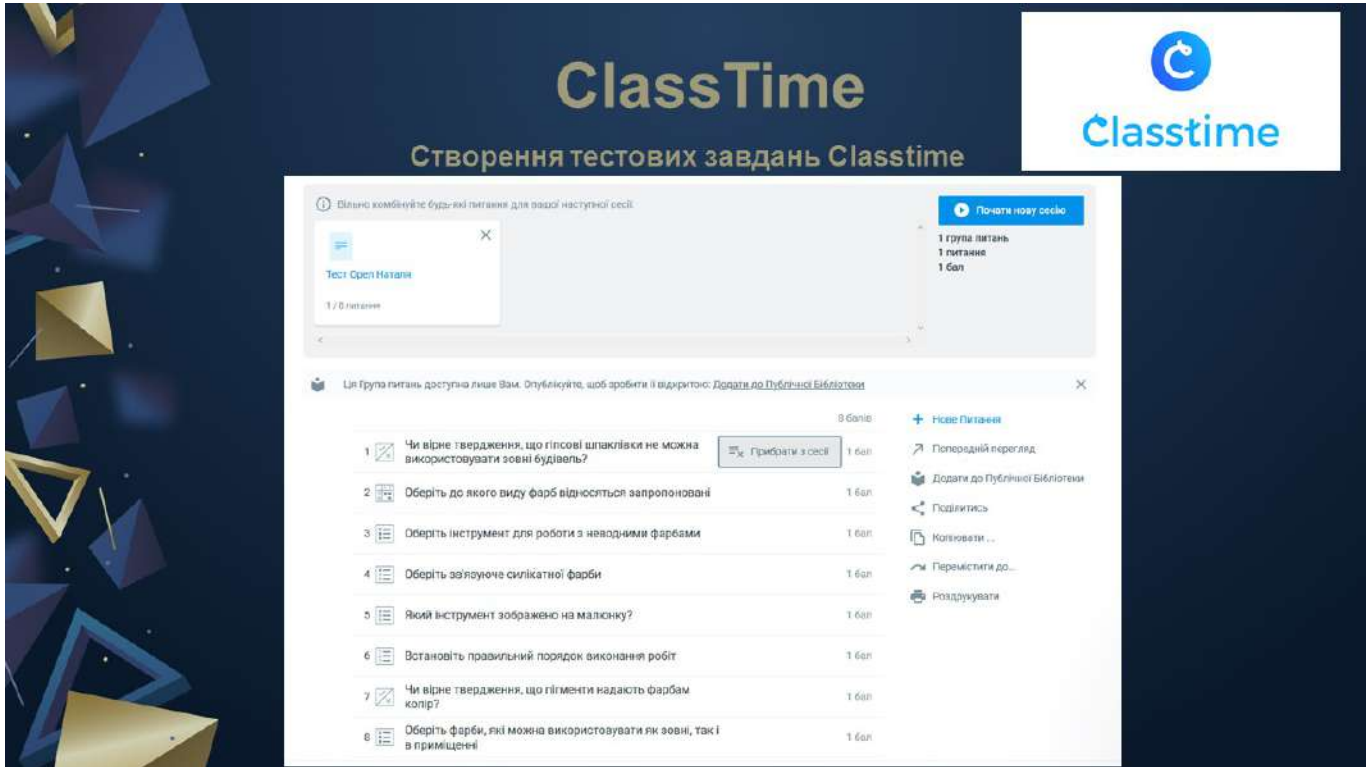
Classtime, як й інші цифрові помічники сучасного викладача, виконує миттєву перевірку виконаного завдання.

Учням також подобається бачити результати своєї роботи.

Використовуючи цифрові додатки, економлю свій час. Тепер можу не витратити його на перевірку робіт, а натомість створити нові завдання, проявити творчість. Замість мене

цю рутинну роботу виконують цифрові помічники.

Для виконання тесту під час онлайн уроку за допомогою інструменту Quizizz потрібно відкрити свій тест і натиснути «Почати живу вікторину»!

Wordwall - багатофункціональний інструмент для створення як інтерактивних, так і друкованих матеріалів.

Сервіс пропонує багато шаблонів, за допомогою яких можна створити дидактичні ігри.

Навіть у безкоштовній версії ви отримувате доступ до великого арсеналу ігор. Алгоритм роботи приблизно такий же, як і в LearningApps.

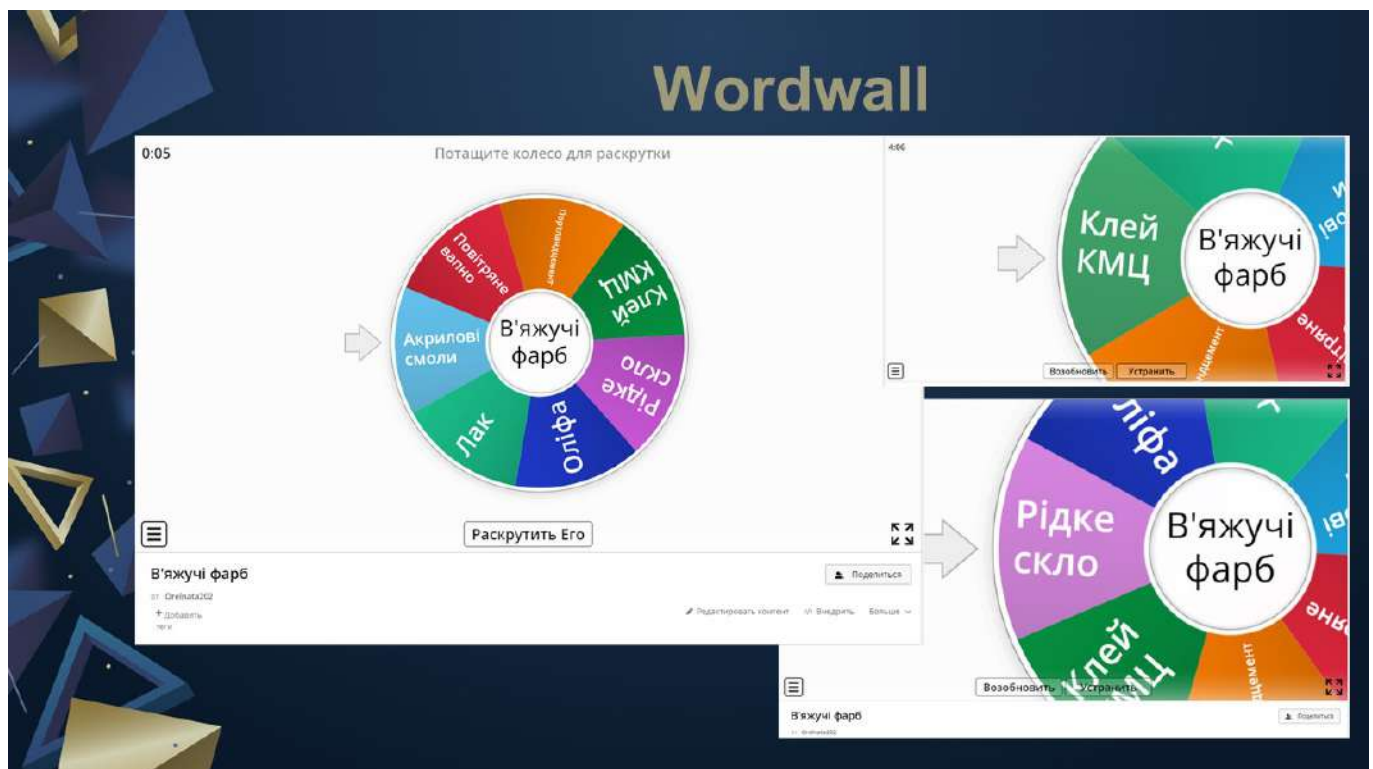
Можна використовувати наявні версії гри або почати її створення з нуля. Є текстовий редактор, за допомогою якого використовуємо різні варіанти введення шрифту (жирний, підрядковий, надрядковий), вставляємо символ або математичну формулу.

Створивши ігрову вправу, надаємо посилання учням, вбудовуємо на свій сайт,

ділимося з колегами в соцмережах. Завдання легко персоніфікувати, тобто призначити завдання, де учень вказує своє прізвище. Завдяки цьому відстежується результат роботи кожного учня.

Мені подобається працювати в Wordwall. Але є такий недолік – безкоштовно можна створювати лише 5 завдань.

Звісно, можна зареєструватись у додатку з різних акаунтів, але це незручно. Тому свої завдання перероблюю за потребою, але повторююсь, - це не зовсім зручно.

Здобувачі освіти люблять ще й гратися. Інтерактивна вправа «Інтерактивні лабіринти» дозволяє одночасно запам'ятовувати складні терміни та цифри.

Доведено, що в процесі активної діяльності засвоєння інформації (і особливо цифр) проходить швидше та ефективніше, ніж при простому заучуванні матеріалу.

Звісно, такі ігрові моменти доцільно використовувати рідко.

Платформа Wordwall має традиційну вікторину з питаннями у вигляді тесту з підрахунком часу, який знадобився учневі для його проходження.

Цікава вправа «Випадкове колесо». Натиснувши кнопку «Розкрутити», відбувається

віртуальне обертання, колесо зупиняється та вказівник показує випадково обраний сектор, на якому можна розмістити питання, прізвище учнів чи будь-яку інформацію. Є кнопка «Усунути», після натиснення якої відбувається видалення обраного сектору, що дозволяє уникнути повторення питання при наступних обертах колеса.

Ментальні карти - це техніка візуалізації мислення. Мені подобається їх використовувати, тому що вони дають швидкий і повний огляд великої теми.

Для створення ментальних карт використовую цифрові додатки MindMeister та Coggle.it. Користуватися ними нескладно, процес створення відбувається інтуїтивно.

Для запам'ятовування ключових понять з певної теми створюю картки у вигляді інфографіки.

Щоб створити такі засоби візуалізації, використовую цифрові сервіси: Канва, Ізелі, Інфограм, Креатів Віста, Джізелі.

Цифрові додатки та сервіси

Ментальні карти

coggle.it

mindmeister

Цифрові додатки та сервіси

для створення інфографіки

create.vista

infogram

Canva

З метою створення анімаційних роликів використовую цифровий сервіс Рендерфорест. Можна створити безліч анімацій: анімацію логотипу, слайд-шоу, пояснюючі відео. Пропоную до перегляду анімовану ситуацію-супровід до уроку.

Завдання викладача - завжди, в будь-якому навчальному матеріалі та в організації освітнього процесу знаходити нове, невідоме учням.

За цифровими технологіями навчання - майбутнє будівельного напрямку освіти.

АВТОРСЬКИЙ ЦИФРОВИЙ ПОСІБНИК ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ

Надія Височиненко, викладач Державного навчального закладу «Запорізьке вище професійне училище»

У час інтерактивних технологій важко здивувати сучасних здобувачів освіти звичайним підручником. Тому й зародилася така задумка - створити цифровий посібник. У цьому мені допомогли курси, які проводить Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області (методист Наталя Осіна). Під час дистанційного навчання було представлено програму – Book-creator.

Book-creator - це простий інструмент для створення електронних книг, а також посилання на відео, які нам подобаються, Chromebook і в Інтернеті.

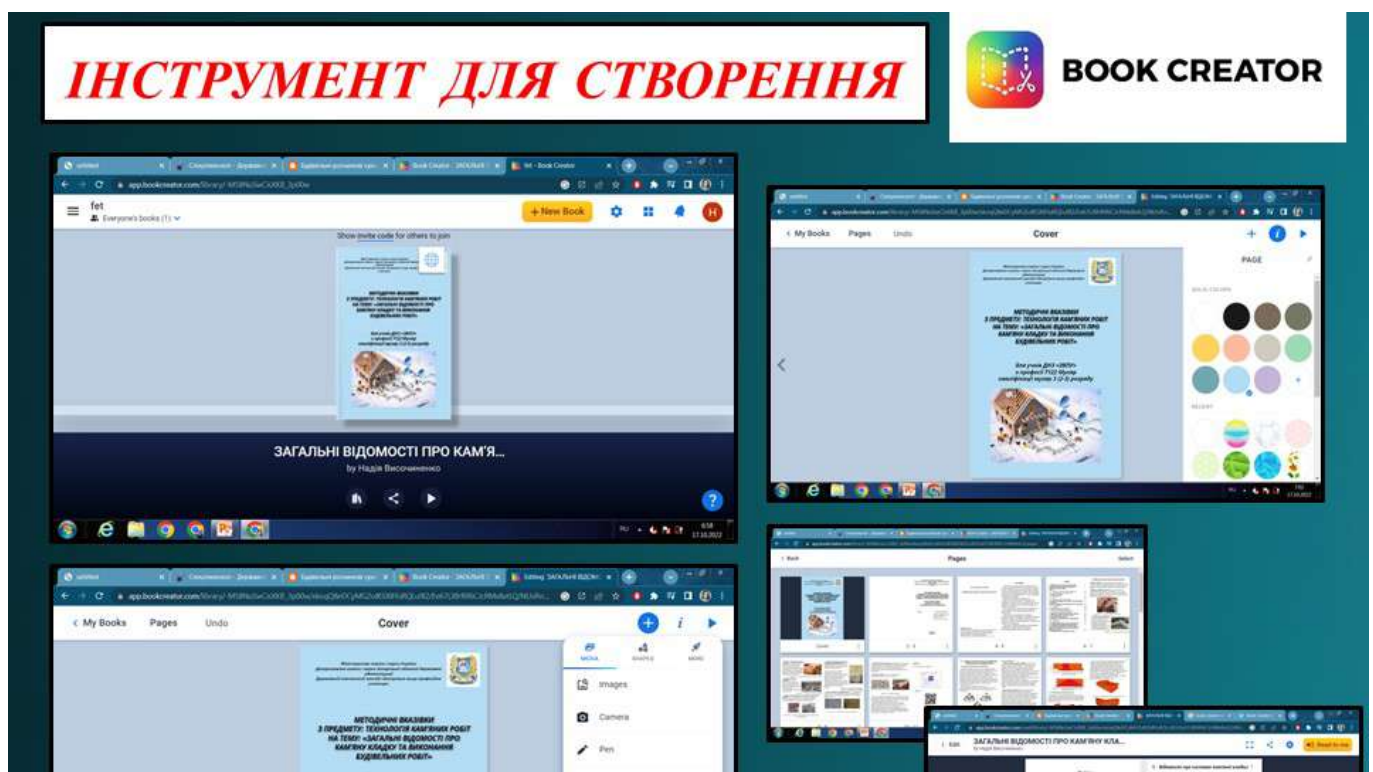
Інтерфейс у програми досить простий у використанні.

Щоб створити посібник чи книгу, досить натиснути на +New book. Щоб додати картинку, фото, текст, голосове повідомлення, різні посилання, відео тощо, достатньо натиснути на + та вибрати те, що ви б хотіли вставити чи додати.

Поруч знаходиться кнопка і, за допомогою якої можна обрати фон вашого посібника.

І є ще одна клавіша /// (стрілочка, плей) – натиснувши на неї, можете переглянути чи прочитати посібник.

До вашої уваги представлений цифровий посібник з предмета «Технологія кам'яних робіт». Кожна тема в посібнику включає в себе теорію та завдання.

ЦИФРОВИЙ ПОСІБНИК

Міністерство освіти і науки України
 Департамент освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації
 Державний навчальний заклад «Закарпатське вище професійне училище»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
 З ПРЕДМЕТУ: ТЕХНОЛОГІЯ КАМ'ЯНИХ РОБІТ
 НА ТЕМУ: «ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО
 КАМ'ЯНУ КЛАДКУ ТА ВИКОНАННЯ
 БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ»**

для учнів ДНЗ «ЗВПУ»
 з професії 7122 Муляр
 кваліфікації муляр 3 (2-3) розряду

Зміст

- Відомості про системи кам'яної кладки
- Форми розрізів кам'яних мурувань
- Елементи кладки
- Основні види будівельних робіт та послідовість виконання
- Види і експлуатація інструментів та інвентаря
- Резюме для кам'яної кладки
- Види дощок для кам'яної кладки
- Висока безпека праці щодо влаштування та експлуатації помостів та риштувань
- Тематичне оцінювання з теми: «Загальні відомості про кам'яну кладку та виконання будівельних робіт»
- Випереджувальна література та сайти

1. Відомості про системи кам'яної кладки

Кам'яна кладка — це конструкція, що складається з окремих покладених на підставний шар у визначеному порядку, кладка з'єднані між собою від обидвох боків і з обох сторін конструктивних елементів, що створюються на ній.

Кладка з укріпленою цеглою (рис. 1.1) укладається по черзі з цеглою та кам'яними блоками. Стіни, створені цеглою, використовують цеглу з порожниною в формі ромба, цеглу з порожниною в формі трикутника та цеглу з порожниною в формі ромба з цеглою з порожниною в формі трикутника.

Кладка з цеглою (рис. 1.2) укладається по черзі з цеглою та кам'яними блоками. Стіни, створені цеглою, використовують цеглу з порожниною в формі ромба, цеглу з порожниною в формі трикутника та цеглу з порожниною в формі ромба з цеглою з порожниною в формі трикутника.

Ступінчасті підстави
 встановлюються на фундаменті. Підстави виконують на цеглою, цеглою з порожниною в формі ромба, цеглою з порожниною в формі трикутника та цеглою з порожниною в формі ромба з цеглою з порожниною в формі трикутника.

УВАГА! Перевіряйте якість матеріалів перед використанням.

ЗАВДАННЯ

3. Елементи кладки

3.1. Ряди, Версти

Цегла або камінь, прикладені форми мак по шість граней, для простеження (наблюдіння) граней, називають **цеглою** (камінням). Кладку на різних, називаються **посльми** (верстами) і версти: до бокових граней цегли (каміння) **поверхнями**, короткі — **тичками** (полімерними) (рис. 3.1).

Завдання:
 Електронна адреса завдання: [https://forms.gle/...](#)

QR-код:

11. Вимоги безпеки праці щодо влаштування та експлуатації помостів та риштувань

При влаштуванні риштувань, помостів і мурування з них необхідно дотримуватися наступних вимог:

- Робочий поміст (щит настилу) повинен розташовуватися на 150 мм нижче від рівня мурування.
- Поміст має бути заввишки не менше 2 м, мати рівну поверхню і не прогинатися під час руху по ньому.
- Зазор між муруванням і щитом настилу не повинен перевищувати 50 мм.
- При висоті настилу понад 1 м необхідно робити огорожу висотою не менше 1,1 м, яка складається з поручнів, горизонтального проміжного елемента і бортової дошки ширинкою не менше 150 мм.
- Прохід між матеріалами і стіною повинен бути не менше 60-70 см.
- Спускатися з риштувань дозволяється за допомогою драбини або сходових маршів.
- Не перевантажувати риштування і помості більше норми 200 кг/м².
- До початку роботи необхідно перевірити справність риштування і помостів.
- Щоби повинні бути загнуті, а дошки або щити стікуватися на опорні з нахилом не менш 20 см у кожен бік.
- Стойки риштування необхідно кріпити до надійних конструкцій у шаховому порядку.
- Не допускається підкладати під стовпи камінь, цеглу.
- Якщо висота настилу більше 6 м, то під цим настилом необхідно влаштувати захисний настил через кожних 2 м.
- Забороняється працювати на різних ярусах по одній вертикалі.
- Дерев'яні елементи риштування та помостів необхідно виготовляти з якісного матеріалу (дошки без сучків першого сорту).

12. Тематичне оцінювання з теми: «Загальні відомості про кам'яну кладку та виконання будівельних робіт»

Завдання:
 Електронна адреса завдання: [https://forms.gle/...](#)

QR-код:

5. Види і експлуатація інструментів та інвентаря

Продуктивність праці муллера багато в чому залежить від якості використаного ручного інструменту, пристосувань і інвентаря.

5.1. Інструменти

Хельма — це лопатка зі сталевого торцювого листевого полотна зі згинутим ручком (рис. 5.1). Ручка вироблена з деревини певної породи. Хельму використовують для розрівнювання розчину, загладження вертикальних стін, підняття надлишків розчину і гідної і великих обсягів, наприклад, для мурування перегородок.

Розривна лопата (рис. 5.2) — розривна лопата з металевим полотном і дерев'яним ручком.

Завдання:
 Електронна адреса завдання: [https://forms.gle/...](#)

QR-код:

• Google Форми;
 • QR-код.

До теоретичного матеріалу входить інформація у вигляді тексту, малюнків, таблиць та відео.

Завдання створені та закодовані QR-кодом, розроблені в Google Forms.

Наприклад, викладач демонструє через проектор матеріал з даного посібника, а здобувачі освіти зі своїх телефонів сканують QR-код та одночасно можуть виконувати завдання.

Що таке QR-код? Це швидкий відклик, або двовимірний штрих-код.

Що ж можна закодувати: текст, сайт, малюнок, посилання, різноманітну інформацію, рекламу тощо.

Кодування та зчитування QR-коду може здійснюватися різними пристроями.

У посібнику представлені програми та додатки для розпізнавання QR-кодів.

А як же створити QR-код? Дуже просто, є онлайн-ресурси для їх створення.

У кінці посібника останнім завданням іде тематичне оцінювання з розкритих тем. Воно теж, як і попередні завдання, було розроблено в Google Forms та містить запитання з усього пройденого матеріалу.

Як користуватися таким посібником? А дуже просто, для цього знадобиться комп'ютер,

телефон або планшет та доступ до Інтернету.

Якщо учні для виконання завдання використовують телефон, то потрібно навести камеру на QR-код та натиснути клавішу «Сканер». Потім перейти за посиланням та пройти опитування. Якщо учні забажали пройти опитування з комп'ютеру, то необхідно ввести електронну адресу даного завдання.

ЯК ВИКОНУВАТИ ЗАВДАННЯ?

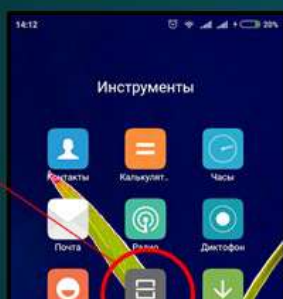
За допомогою додатку «Сканер QR та штрих-код»

ПРОГРАМИ ТА ДОДАТКИ ДЛЯ РОЗПІЗНАВАННЯ QR-КОДІВ

- ❖ ScanLife – Windows Mobile, Blackberry, Android OS, iPhone, Java.
- ❖ NeoReader – Android OS, iPhone, Symbian, Windows Mobile, Windows Phone, Java, Blackberry.

Сканер

Пропоную перейти за посиланням, або просканувати QR-код та переглянути сам

посібник. Також цей посібник розміщений у моєму блозі.

ТЕМАТИЧНІ ОЦІНЮВАННЯ

Тематичне оцінювання з теми: «Загальні відомості про кам'яну кладку та виконання будівельних робіт»

муляр 3 розряду

anohinanadycha@gmail.com (не зв'язано)
Змінити обліковий запис

*Обов'язкове поле

Риштування - це ...* 1 бал

тимчасові пристрої, що встановлюють на спланованій поверхні ґрунту і які призначені для зведення кладки на всю висоту будівлі

60

11. Вимоги безпеки праці щодо влаштування та експлуатації помостів та риштувань

При влаштуванні риштувань, помостів і мурування з них необхідно дотримуватися наступних вимог:

1. Робочий поміст (щит настільний) повинен розташовуватися на 150 мм нижче від рівня мурування.
2. Поміст має бути завширшки не менше 2 м, мати рівну поверхню і не прогинатися під час руху по ньому.
3. Зазор між муруваннями і щитом настільний не повинен перевищувати 50 мм.
4. При висоті настільного помосту 1 м необхідно робити огорожу висотою не менше 1,1 м, яка складається з поручня, горизонтального проміжного елемента і бортової дошки шириною не менше 150 мм.
5. Прокід між матеріалами і стіною повинен бути не менше 60-70 см.
6. Спускатися з риштувань дозволяється за допомогою драбини або складових марше.
7. Не перевантажувати риштування і помости більше норми 200 кг/м².
8. До початку роботи необхідно перевірити справність риштування і помостів.
9. Цвikel повинні бути загнуті, а дошки або щити стягуватися на опорах з нахилом не менш 20 см у крікві бок.
10. Стойки риштування необхідно кріпити до надійних конструкцій у шаховому порядку.
11. Не допускати підкладати під стійки камінь, цеглу.
12. Якщо висота настільного більше 6 м, то під цим настільним необхідно влаштувати захисний настил через кожні 2 м.
13. Забороняється працювати на різних ярусах по одній вертикалі.
14. Дерев'яні елементи риштування та помостів необхідно виготовляти з якісного матеріалу (дощ без сучків першого сорту).

61

15. Риштування щодо придатності приймає спеціальна комісія, яка складає акт, що затверджується головним інженером.

16. Над входом в будівлю, навколо якої влаштоване риштування, необхідно зробити тимчасовий казирок розмірами 2 x 2 м.

17. Розбирати риштування зверху вниз. Не кидати стовки, щити, а спускати. Слідкувати, щоб нікого внизу побити не було.

12. Тематичне оцінювання з теми: «Загальні відомості про кам'яну кладку та виконання будівельних робіт»

Завдання:

Електронна адреса завдання:

QR-код:

QR-код:

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ЦИФРОВИМ ПОСІБНИКОМ?

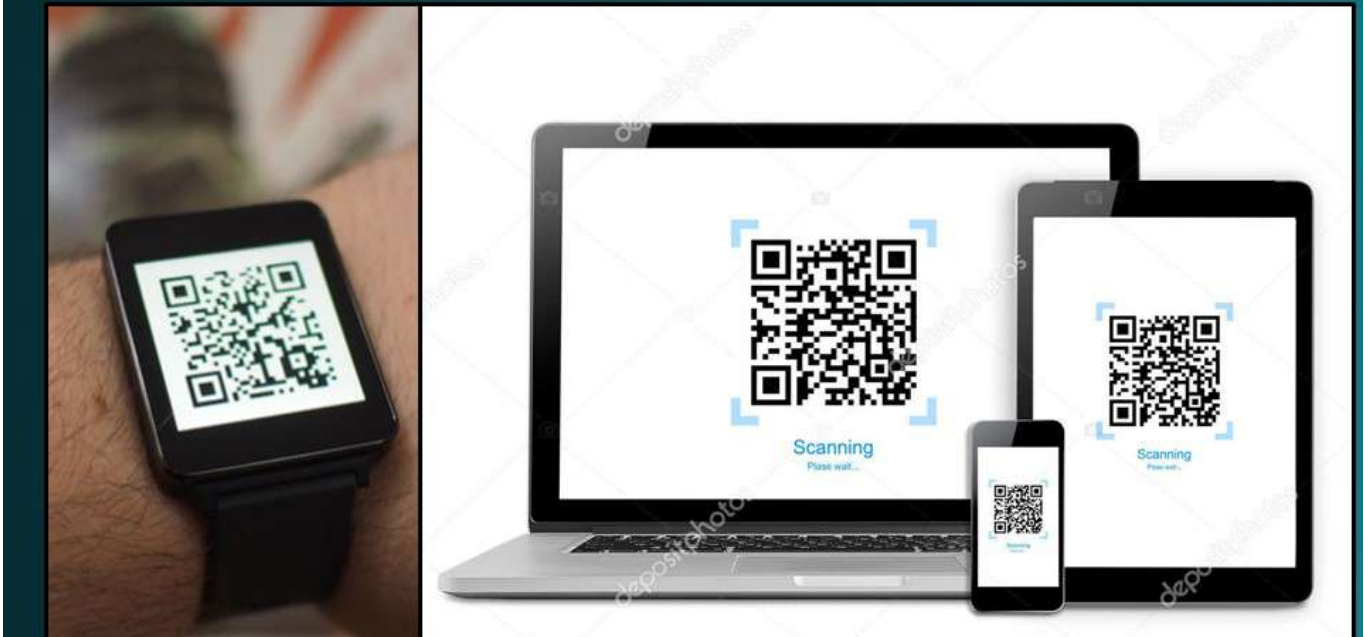
Цифровий посібник: титульний лист, інформація про створення посібника.

На першій сторінці розміщена анотація. Далі - зміст та головне в посібнику: теорія та завдання. Теорія вмещає в себе текст, малюнки, таблиці та відео. Після кожної теми є завдання

з електронним посиланням та його QR-кодом.

У кінці посібника тематичне оцінювання, використана література та посилання. На останній сторінці інформація, де та ким був створений посібник, QR-код самого посібника.

Дивайси

Міністерство освіти і науки України
 Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної
 адміністрації
 Державний навчальний заклад «Запорізьке вище професійне
 училище»

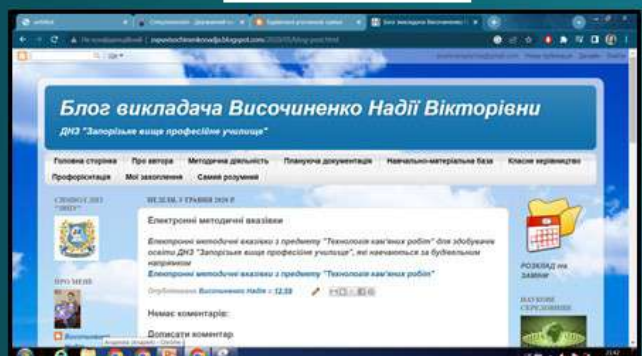

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
 З ПРЕДМЕТУ: ТЕХНОЛОГІЯ КАМ'ЯНИХ РОБІТ
 НА ТЕМУ: «ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО
 КАМ'ЯНУ КЛАДКУ ТА ВИКОНАННЯ
 БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ»**

для учнів ДНЗ «ЗВПУ»
 з професії 7122 Муляр
 кваліфікації муляр 3 (2-3) розряду

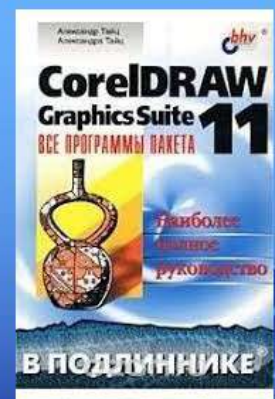
<http://read.bookcreator.com/xkoqQ8eDCyMGZolKSX8YurQLu9l2/Ee67LXIHRf6CJcRMx8xtLQ>

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ЯК ЗАСІБ ПОЛІПШЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ КАБІNETІВ І МАЙСТЕРЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ COREL DRAW)

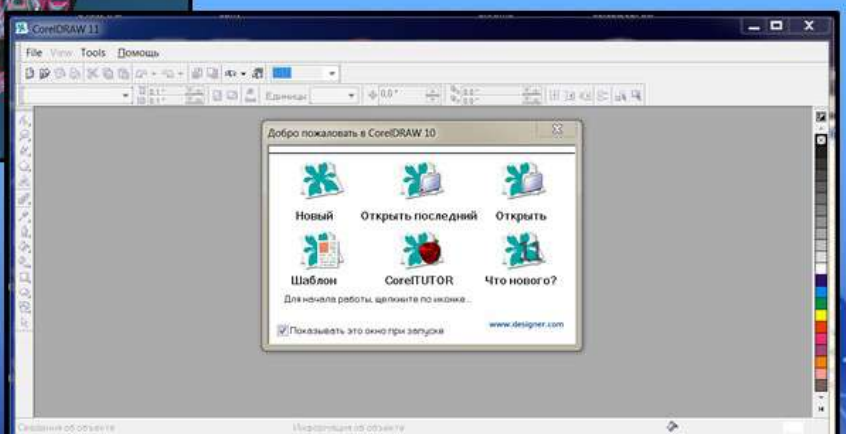
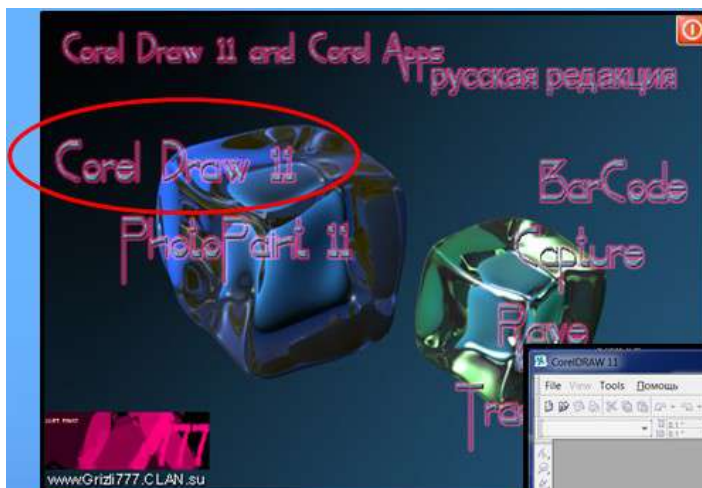
Для поліпшення матеріально-технічної бази в кабінетах та майстернях будівельного відділення було розроблено різноманітні макети інформаційних стендів. У цьому нам допомогла комп'ютерна програма Corel Draw.

Corel Draw - це векторний графічний редактор, який дозволяє користувачеві створювати і редагувати зображення безпосередньо на екрані комп'ютера, а також зберігати ці зображення у різних форматах.

Corel Draw – програма досить відома та має багато версій, до кожної з яких є посібники з використання. Розпочинається робота в Corel Draw з невеличкого меню, обираємо Corel

Draw 11. Після завантаження перед нами з'являється вікно, у якому можемо створити нове робоче полотно, або відкрити уже з тих, що є. І так ми обираємо – новий.

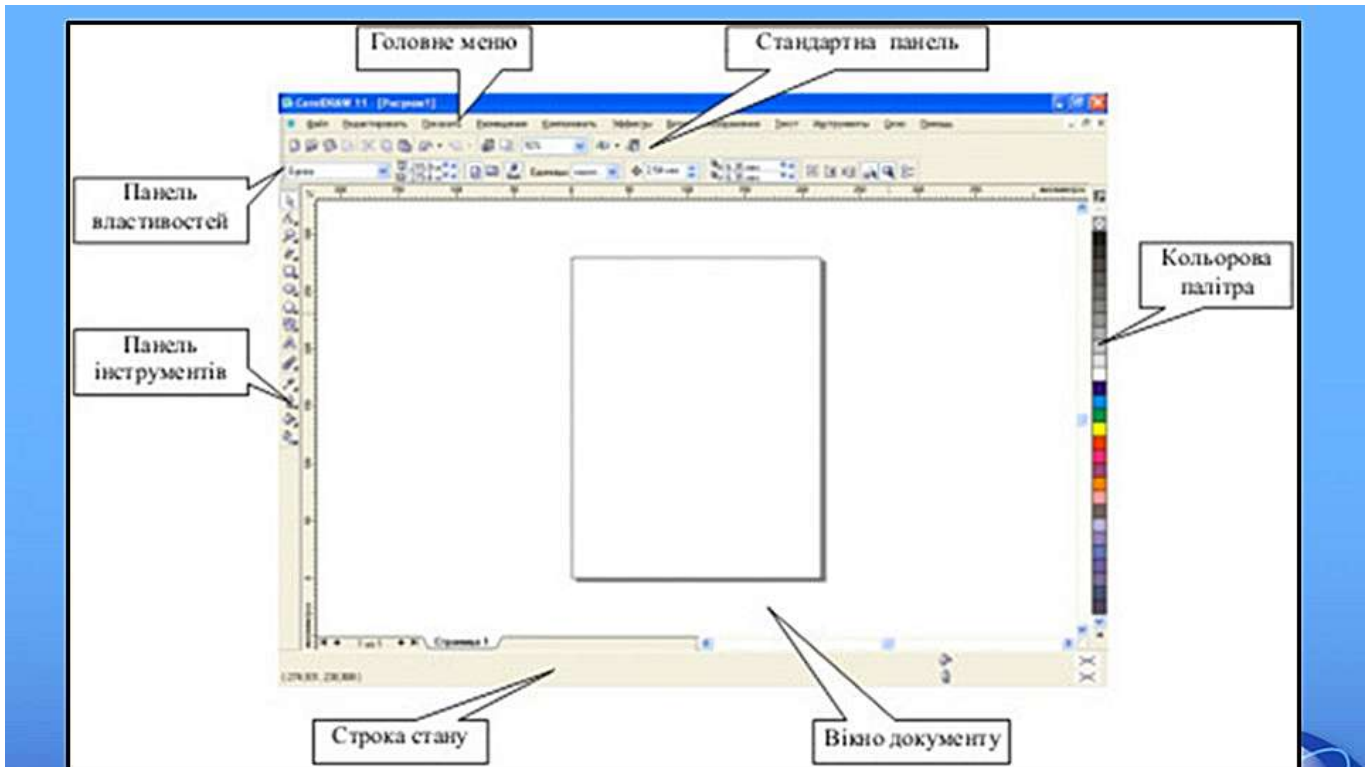

Після завантаження перед нами постає робочий простір. Інтерфейс програми досить зручний та інтуїтивно зрозумілий, що є великим плюсом, особливо при освоєнні програми. Інтерфейс може налагоджувати сам користувач у залежності від конкретного зображення або особистих пристрастей.

Інтерфейс Corel Draw включає елементи,

які є традиційними для додатків Windows, а також оригінальні елементи, які безпосередньо відносяться до специфіки створення графічних об'єктів.

Інтерфейс програми: головне меню, стандартна панель, кольорова палітра, вікно документу (робоче поле, робочий стіл), рядок стану, панель інструментів, панель властивостей.

Панель інструментів (Toolbox) - головний і незамінний елемент інтерфейсу Corel DRAW. Вона містить інструменти (засоби) створення і редагування об'єктів за допомогою миші.

	Виділення об'єкту
	Редагування форми об'єкту
	Перегляд
	Малювання кривих
	Створення прямокутників
	Створення еліпсів
	Створення багатокутників, спіралей
	Створення об'єктів заданої форми
	Робота з текстом
	Інтерактивні ефекти
	Копіювання атрибутів об'єктів
	Зміна параметрів абрису
	Зміна параметрів кольорової заливки
	Інтерактивні заливки

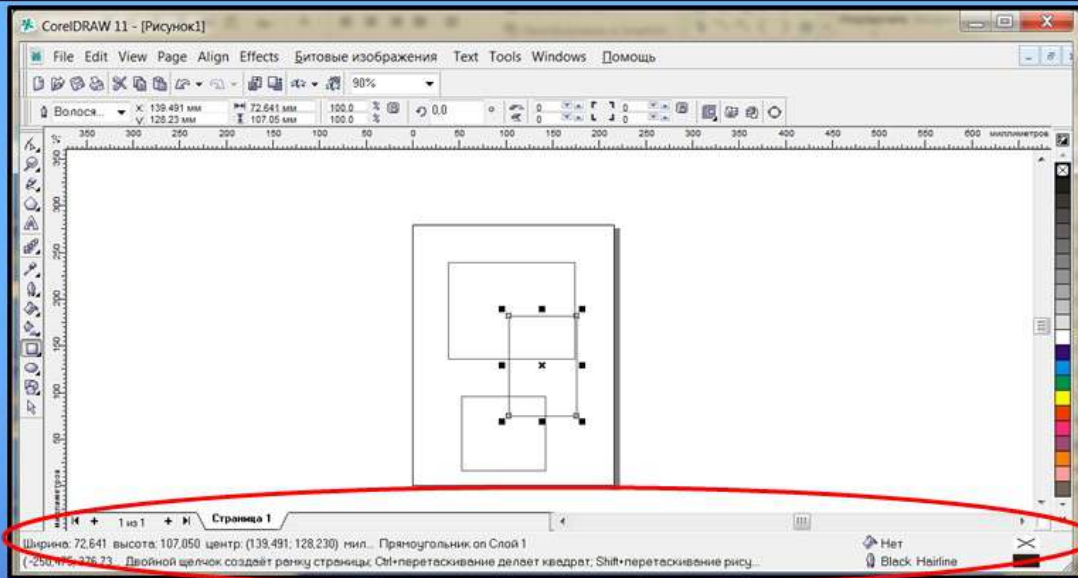
Головне меню (Menu Bar) включає усі використувані в Corel DRAW команди, які можна викликати за допомогою сполучень клавіш.

кнопки для виконання основних операцій редагування.

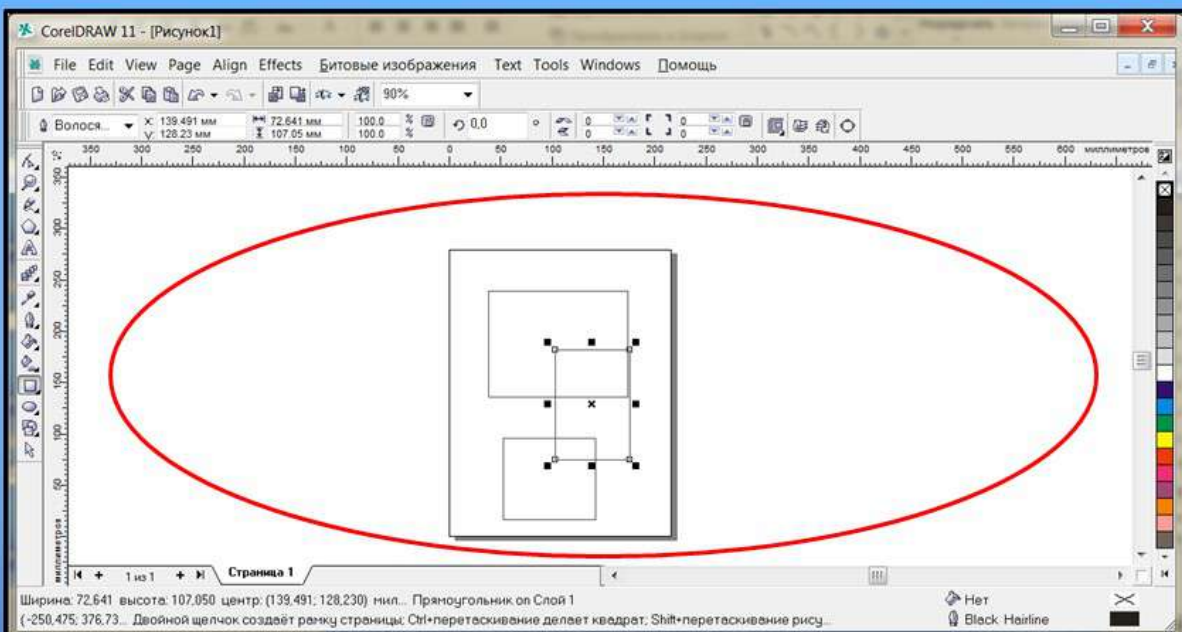
Вони відображені на стандартній панелі, відповідають найбільш популярним командам головного меню.

Стандартна панель (Standard) містить

Рядок стану (Status Bar) - відображається інформація про поточні операції. Крім інформації про виділений об'єкт, у рядку стану з'являються досить корисні підказки про те, що можна зробити.

Вікно документа — вікно, у якому безпосередньо створюється необхідний графічний об'єкт.

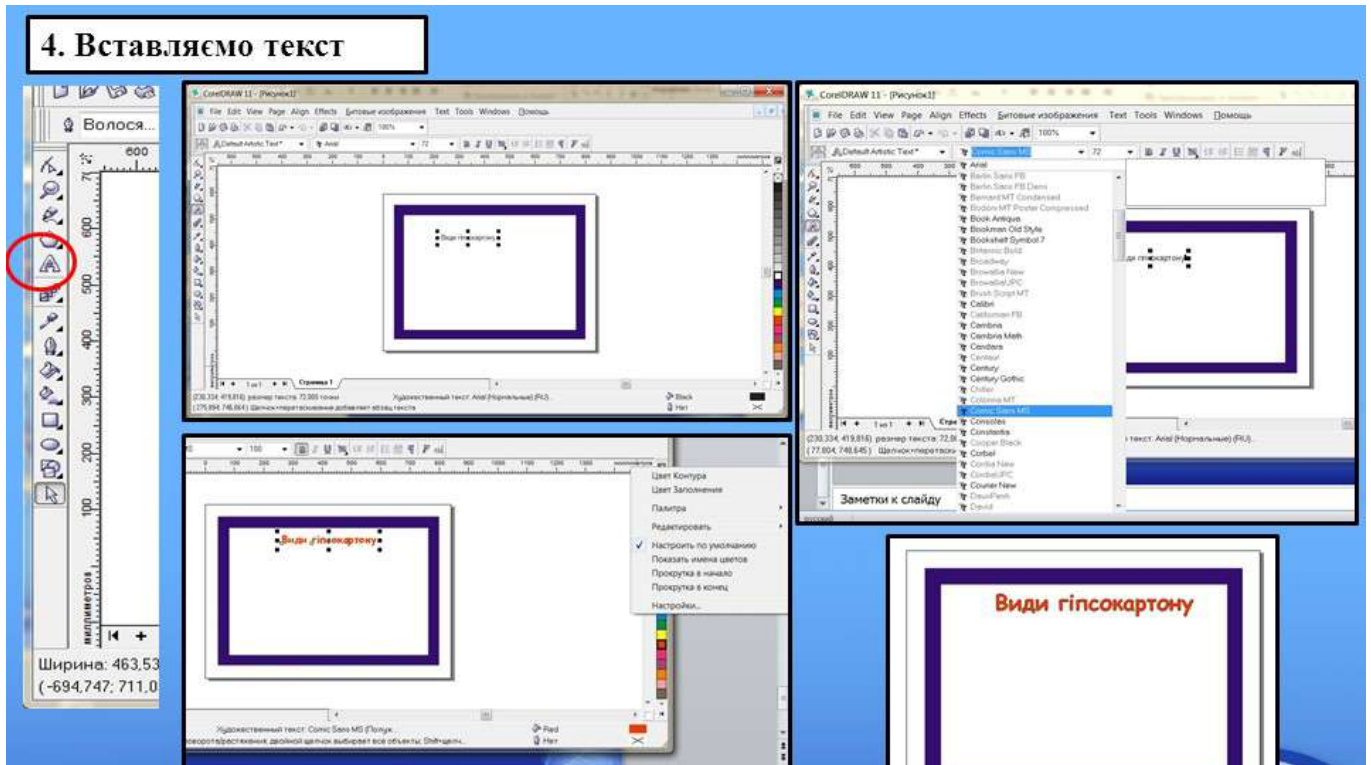
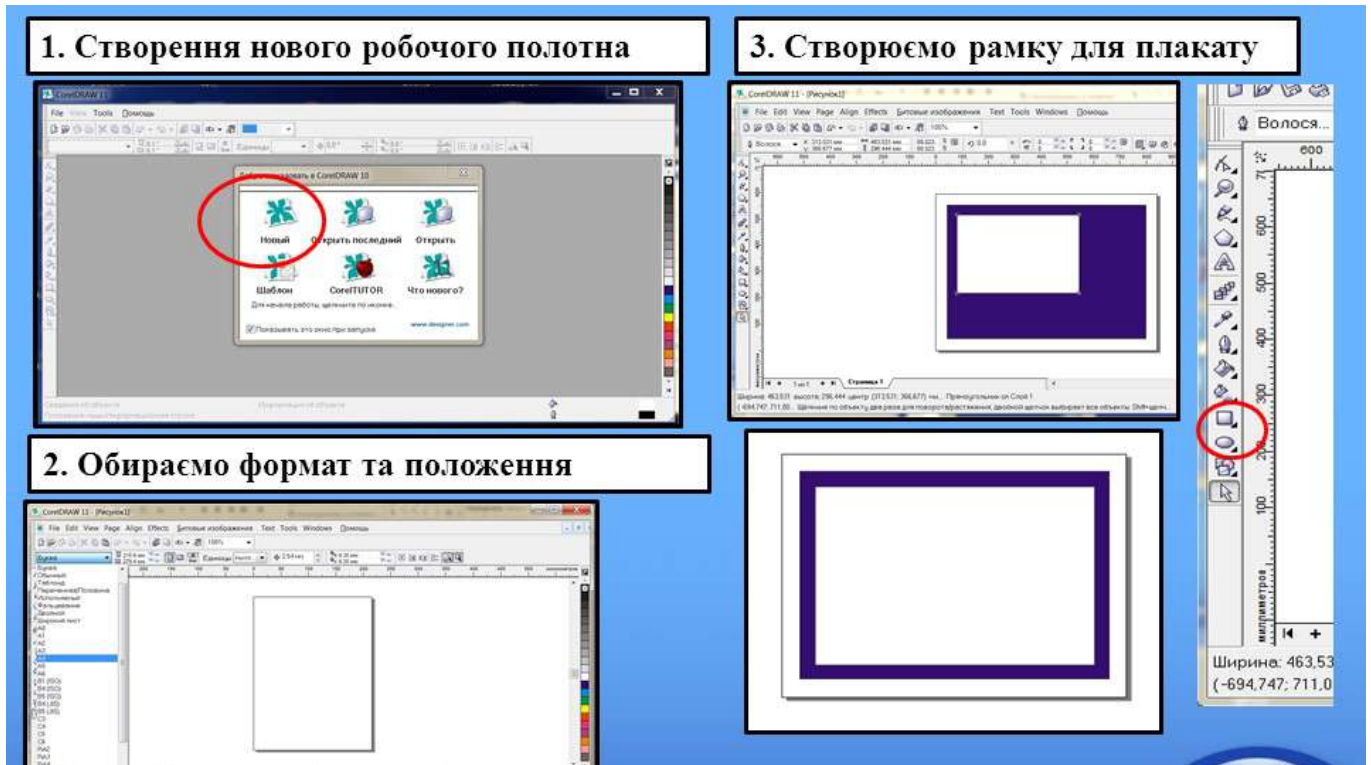

Розробляємо макет стенду.

- Створюємо нове робоче поле.
- Обираємо формат листа та його розміщення в горизонтальному чи вертикальному положенні.

- Після цього в панелі інструментів обираємо – створення прямокутників, натискаємо на нашому листі та розтягуємо прямокутник, потім на панелі кольорової палітри обираємо колір заливки.

Далі знову обираємо створення прямокутників та будуємо ще один прямокутник поверх попереднього.

Якщо клікнете на виділений об'єкт правою кнопкою миші, то з'явиться ще додаткове меню, в якому представлені кнопки редагування даного об'єкту.

Щоб вставити будь-який текст, необхідно в панелі інструментів обрати клавішу вставка тексту, натиснути на робочому полі.

Потім вибрати мову та набрати текст.

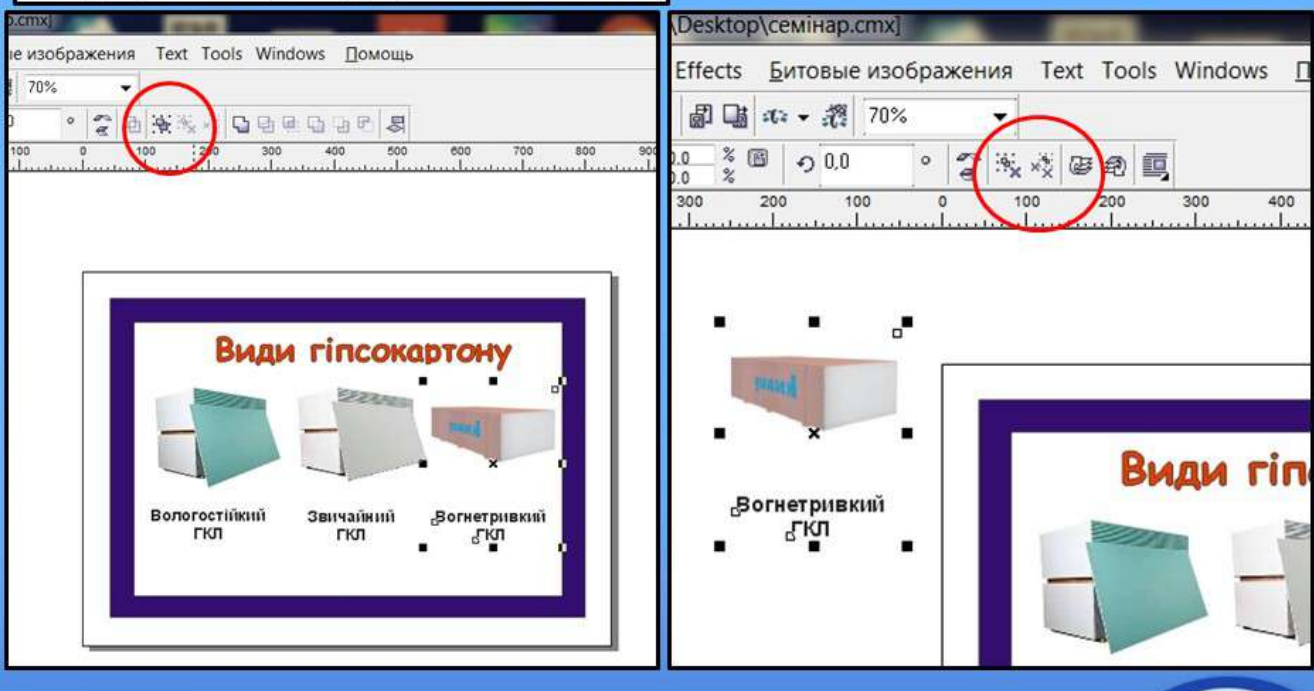
Після завершення натиснути на стрілочку і ваш текст виділиться, потім можна обрати стиль тексту, розмір, розміщення та його колір. Наприклад, щоб створити текст одним кольором, а його контур іншим, необхідно спочатку натиснути та обрати колір контуру.

Потім правою кнопкою миші натиснути на квадратик з хрестиком та обрати – колір контура, потім знову натискаємо на текст та обираємо колір заливки тексту.

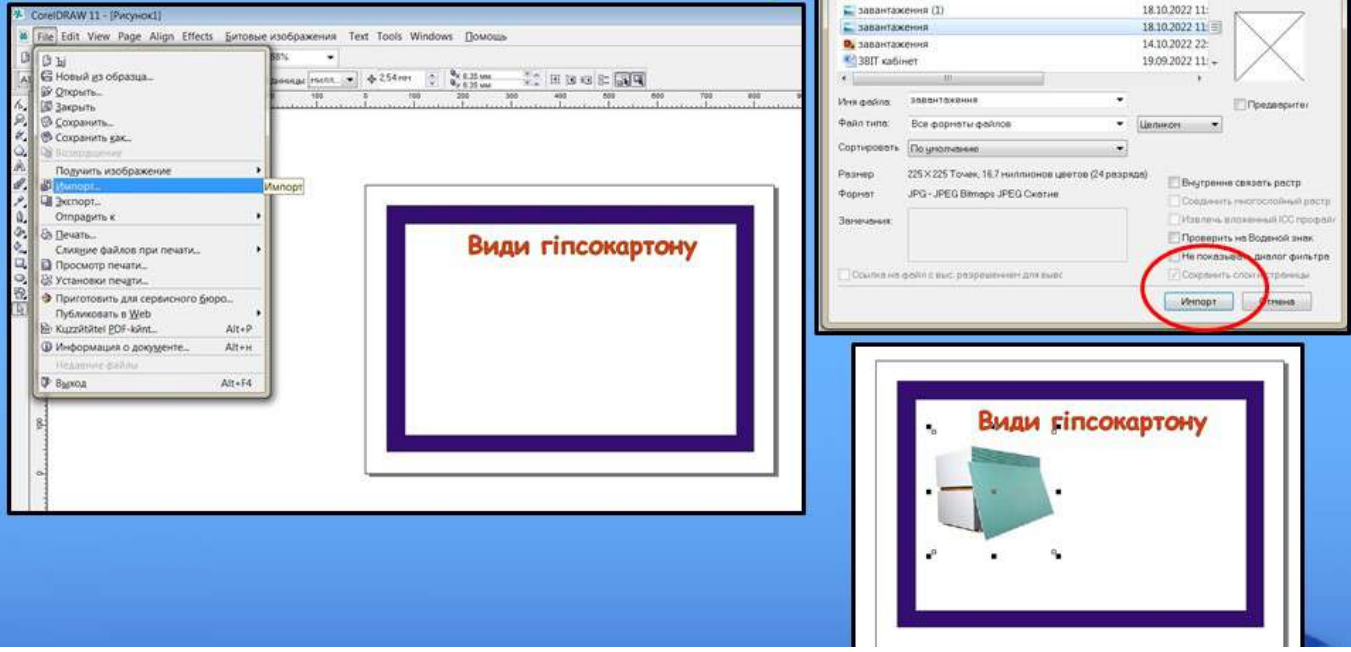
Ще одна досить корисна функція – це згрупувати або розгрупувати об’єкти. Виділяємо декілька об’єктів, для цього необхідно

затиснути клавішу Shift і клікнути кнопкою миші та обрати об’єкти, далі натиснути кнопку згрупувати, ваші обрані об’єкти стають як один об’єкт. Точно так же працює кнопка розгрупувати, але навпаки. Щоб видалити непотрібний об’єкт, просто виділіть його та натисніть клавішу delete.

5. Групування - розгруповання

6. Вставляємо (імпортуємо) об’єкти (картинки, фото, тощо)

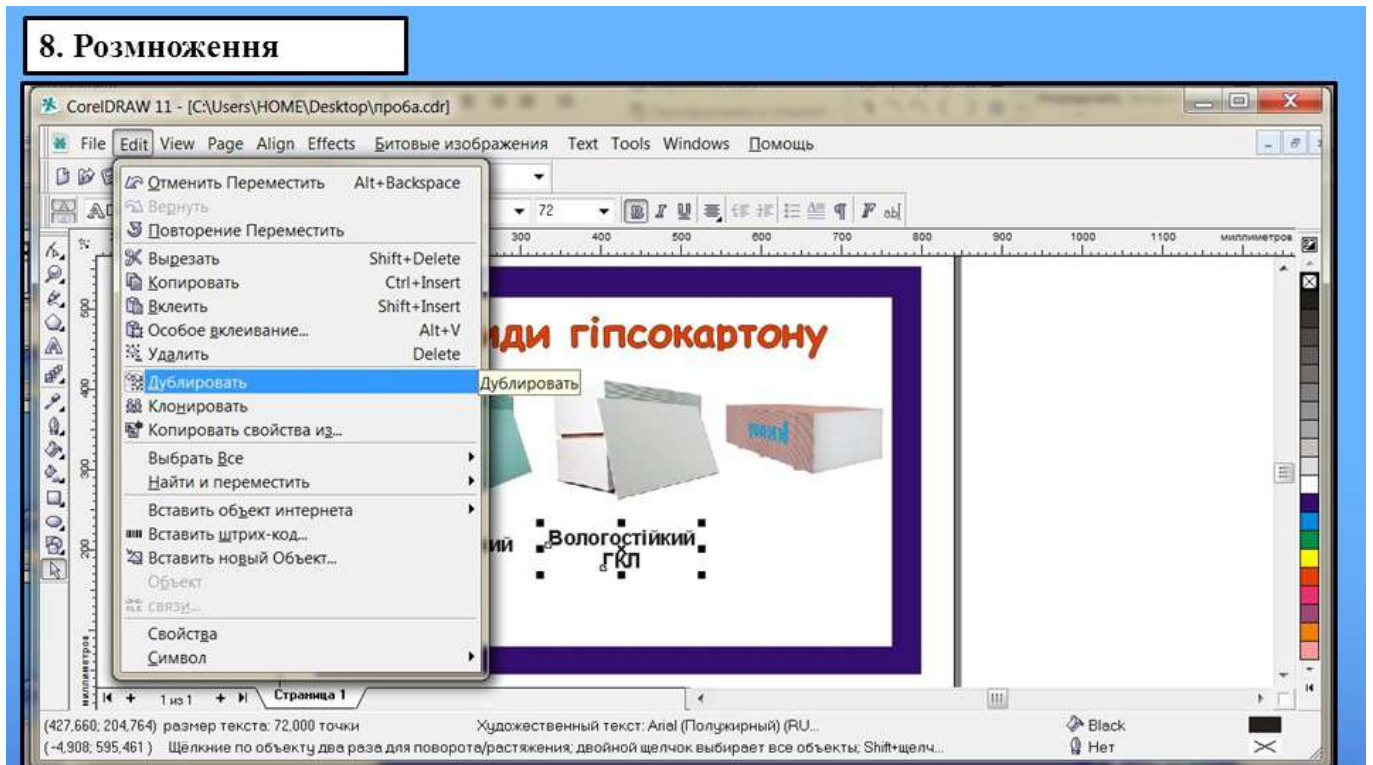
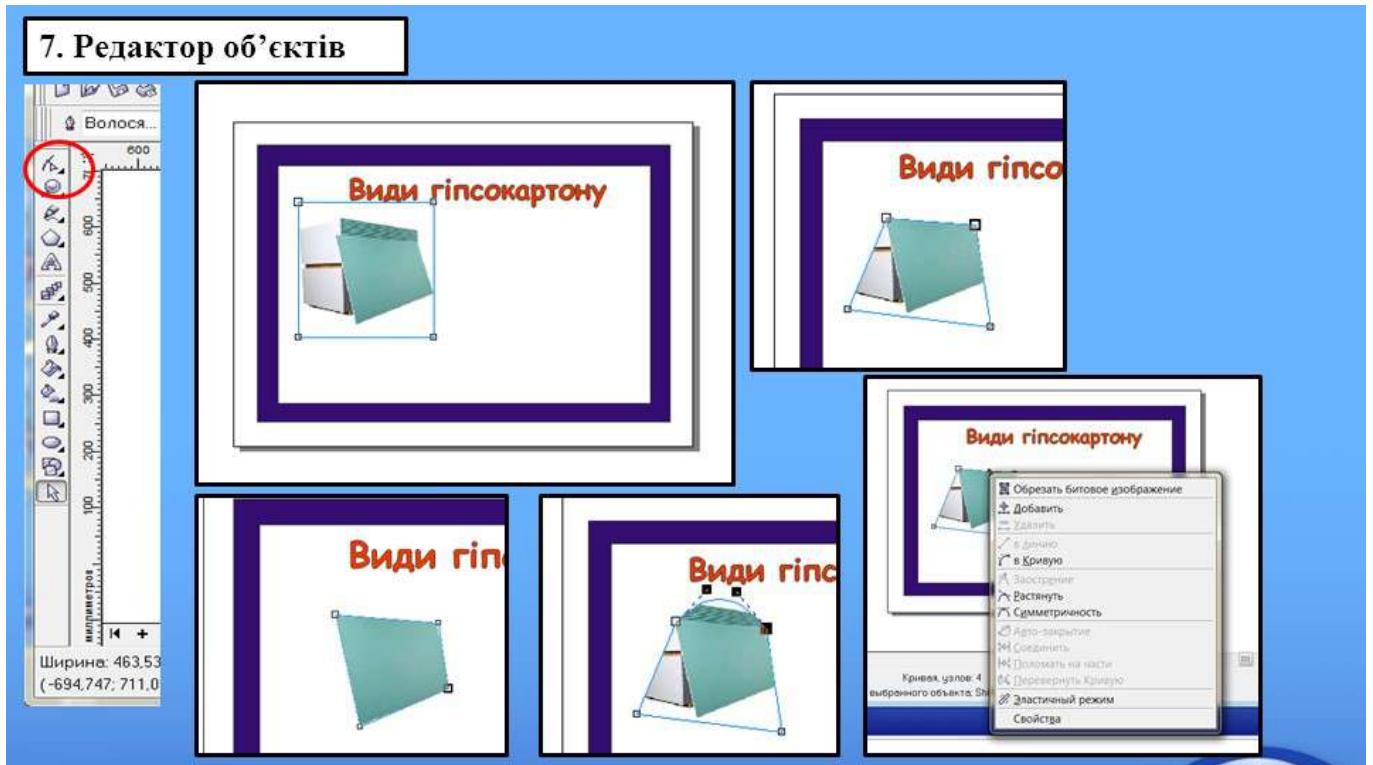

Щоб вставити будь-який об'єкт, фото чи картинку, необхідно натиснути: файл – імпорт – вибрати ваш об'єкт з комп'ютера та імпортувати і натиснути на робочому полі. Картинку чи фото, яке ви завантажили, можна збільшити (розтягнути) або зменшити, також його можливо повернути, дзеркально відобразити тощо.

Усі об'єкти, які ви імпортуєте, можна редагувати: якщо нам необхідно вирізати якийсь

об'єкт на картинці чи змінити форму, то на панелі інструментів знаходимо кнопку редагувати об'єкт, контури картинки стають блакитного кольору з активними точками з'єднання. Потягнувши за ці точки, ми, наприклад, вирізаємо якусь деталь в об'єкта.

Також на редагованій площині об'єкта можна додати чи виділити допоміжні точки та округлювати чи розрівнювати.

Для цього ви наводите на контур редагованого об'єкта та правою кнопкою миші натискаєте, перед вами з'явиться випадне меню з додатковими кнопками редагування. Ще є одна важлива функція розмноження (копіювання) - вона знаходиться на головній панелі в редагуванні або Edit.

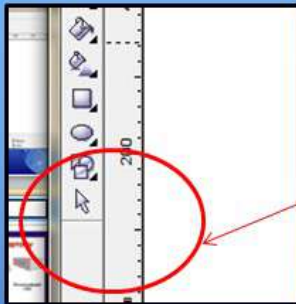
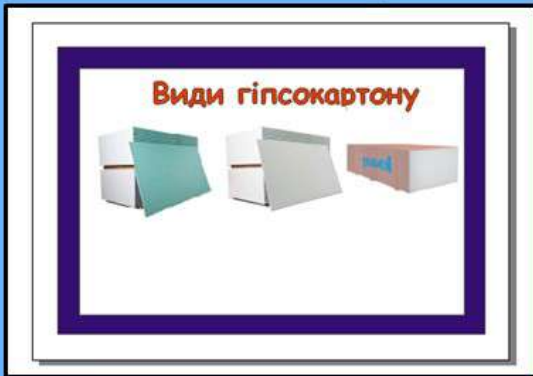
У випадному меню вибираємо – дублювати (розмножити) і з'явиться дубльований

активний об'єкт. І так можна розмножувати до безкінечності.

У програмі існує важливе правило: щоб зробити об'єкт активним або завершити якусь дію, треба постійно натискати на стрілочку, що знаходиться на панелі інструментів.

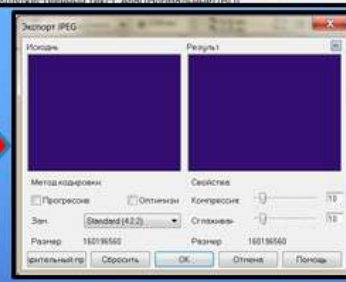
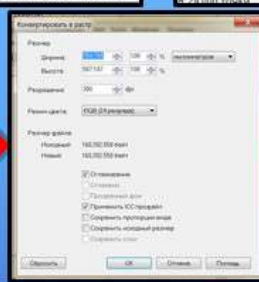
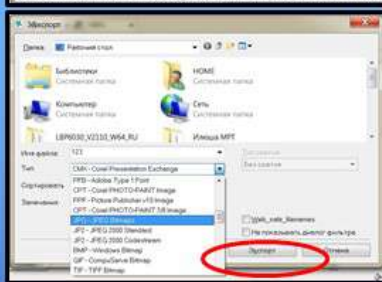
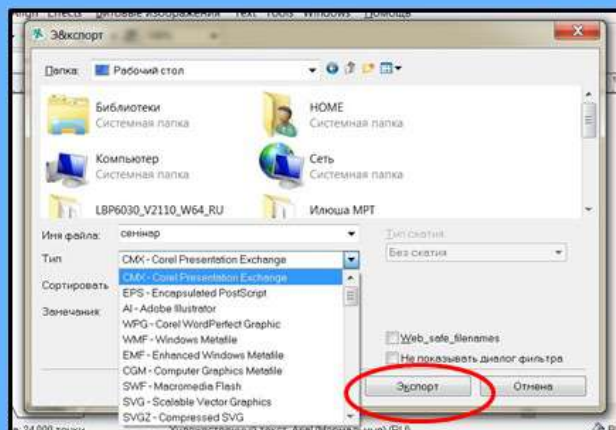
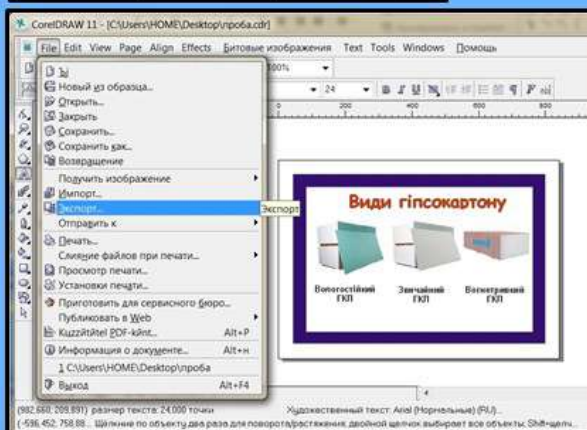
І так доводимо макет стенду до завершення. Зробили рамочку, вставили назву, об'єкти, інформаційний текст.

9. Завершення

Після кожної дії (операції) необхідно натискати стрілочку

10. Збереження (експорт)

Але це ще не все, його необхідно зберегти! Щоб зберегти макет стенду або якесь розроблене зображення, необхідно натиснути – файл, експорт, обрати формат, у якому хочете зберегти ваш виріб. Якщо ж потрібно і надалі працювати з макетом, редагувати його чи змінювати, то зберігаємо в форматі CMX (Corel Presentation Exchange) і натискаємо – експорт.

Якщо ж вирішили, що макет повністю

готовий до роздрукування, то зберігаємо (експортуємо), вибравши формат JPEG, потім натискаємо – експорт, погоджуємось ок, ще раз погоджуємось, макет стенду чи зображення зберігається у зазначеному вами місці.

Тепер хочу продемонструвати створені макети інформаційних стендів у програмі Corel Draw, які були розроблені для поліпшення матеріально-технічної бази кабінетів і майстерень у будівельному відділенні.

Макети стендів для вивчення кам'яних робіт

Цегла

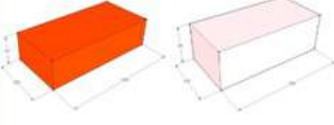
Назви частин цегли

Розміри цегли

Звичайна цегла: 250x120x65

Полуторна (потовщена) цегла: 250x120x88

Системи перев'язування швів, або порядок укладання цегли (блоків) відносно один одного

Однорядна система перев'язування

Багаторядна система перев'язування

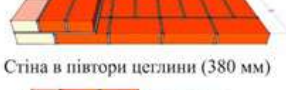

Трьохрядна система перев'язування

Товщина кладки стін

Стіна в одну цеглину (250 мм)

Стіна в півтори цеглини (380 мм)

Стіна в дві цеглини (510 мм)

Стіна в дві з половиною цеглини (640 мм)

Макети стендів для вивчення лицювальних та плиткових робіт

Ліса, помости, люльки, пересувні вишки, сходи

Помости

Ліса

Люльки

Пересувні вишки

Сходи

Інструменти та інвентар плиточника для укладання плитки на підлогу

Набір ручних інструментів

Контрольно-вимірні інструменти та прилади

Інвентар і пристосування для укладання плиткових підлог

Варіанти укладання плитки

"Шов в шов"

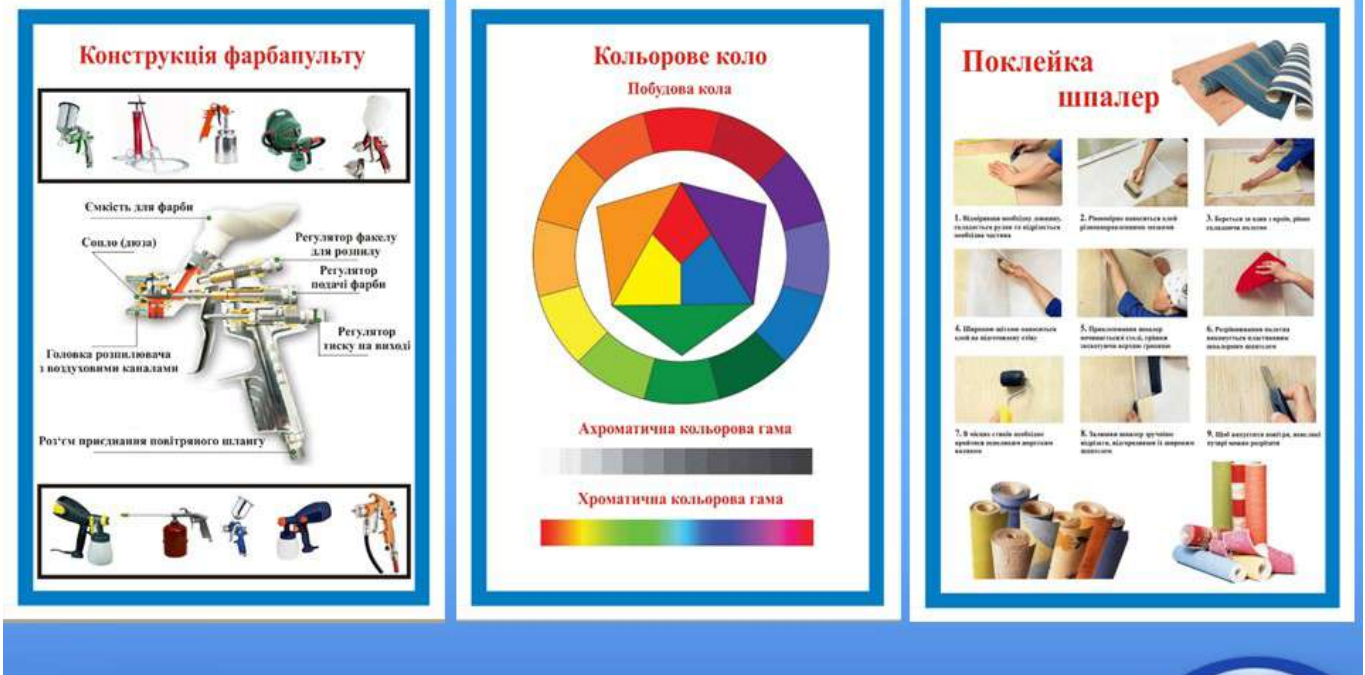

"В розбіг"

"По діагоналі"

Макети стендів для вивчення малярних робіт

Макети стендів для вивчення штукатурних робіт

Нині учні здобувають професійну освіту на дистанційному навчанні. Забезпечити різноманітність пізнавальної діяльності допоможуть сучасні освітні технології. Креслення вивчати лише на презентаціях та конспектах досить складно, а особливо для тих, хто взагалі перший раз щось креслить, то проводжу уроки з будівельного креслення за допомогою

комп'ютерних програм Corel Draw та Paint. Через Google Meet транслую на екрані та схематично показую як виконується те чи інше креслення.

Поки застосовую такі комп'ютерні програми, а далі буду використовувати інші, більш складніші.

Макети стендів для вивчення будівельного креслення та перспективи

Інструменти та прилади для виконання креслення

Н
В
Гумка Шпатель
Олівалі Н-твердий, В-м'який
Лінійка
Транспортир
Решетка
Штангенциркуль
Лескало
Циркуль
Мліметровка
Папір

Аксонетричні проєкції

Вісі проєкції

Фронтальна диметрична проєкція
Ізометрична проєкція

Послідовність побудови аксонетричних проєкцій

Фронтальна диметрична проєкція
Ізометрична проєкція

Види перспективи інтер'єру

Фронтальна перспектива

Кутова перспектива

Макети стендів для вивчення монтажу ГКК

Способи з'єднання профіля для гіпсокартону

"Крabb" однорівневе з'єднання ПП 60/27
Т-образне з'єднання

Дворівневе з'єднання
Подовження з відрізком

Прямий підвіс
Анкерний (ковзний) підвіс

Види профілів для гіпсокартону

Розрізняють два основні види профілів:

- несучий (С) - встановлюється в напрямлений профіль та на нього закріплюються листи гіпсокартону;
- напрямлений (Е) - основа каркасу, яка утримує несучий профіль. Закріплюється до стіни, стелі чи підлоги (по периметру майбутньої конструкції).

Сітчастий
Металевий сітчастий
Степінний
Направлений металевий
Направлений
Лазернонаправлений

- Сітчастий (СШ) - призначений для створення стелі з перегородками. Встановлюється вертикально.
- Направлений сітчастий (ШШ) - встановлюється при зборі каркасу для стелі та перегородок. Встановлюється горизонтально.
- Сітчастий (СШ) - встановлюється для монтажу складних стель.
- Направлений сітчастий (ШШ) - кобаний при зборі каркасу складних стель (стелі та перегородки).
- Сітчастий, для двох ярусів (СД) - призначений для створення двох ярусів стелі з перегородками.
- Зварний металевий (МШ) - виготовлений з листового металу. Встановлюється для складних конструкцій в перегородках, для найбільш відповідної висотної мережі перегородки.
- Ковзний - спеціальне призначення (кобаний) перегородки.
- Металевий - встановлюється для прихованого підвішення до стелі, а також його використання. На додаток листи профілю встановлюються до стелі.
- Алюмінієвий (АШ) - встановлюється спеціальним способом та закріплюється до створення профіль стелі в перегородках. Листі металу, що встановлюються у вигляді перегородки, встановлюються.

Види гіпсокартонних листів

Листовий гіпсокартонний лист (ГКЛ) - стандартний варіант. Призначений для застосування в приміщеннях з низькою або середньою вологістю. Також роблять декоративні елементи для зад, сходи, дитячі. Завичай буває середнього кольору з сітчастим шаром зверху.

Водостійкий гіпсокартонний лист (ГКЛВ) - застосовується в місцях з вологістю вище 70%, таких як ванні, санвузли, басейни. Вологість повітря даного виду матеріалу обумовлена застосуванням спеціального гідрофобного покриття. Крім того, в даної категорії включені добутий, для перегородок, стелі, перегородки. Листі водостійкого гіпсокартону відзначаються зеленим кольором з сітчастим шаром зверху.

Водостійкий гіпсокартонний лист (ГКЛП) - використовується при обробці перегородок з водостійким покриттям: кухонь, ванних кімнат, котельні, вентиляційних шахт. Відзначається відшаруванням листу, що в стіновій конструкції. До даної категорії входить спеціальний гіпсокартон (ГКЛП) з сітчастим шаром, що робить його водостійким. Використовується до висоти відкритого повітря до 55 мм/год. Листі переважно пофарбовані в рожевий колір з червоним шаром зверху.

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ПІДГОТОВКА

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ (БІОЛОГІЯ, ЕКОЛОГІЯ, ХІМІЯ)

Оксана Матяшева, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Однією з найважливіших цілей сучасної освіти є формування поінформованої особистості, здатної до самовизначення та безперервної самоосвіти. Інноваційні процеси, що відбуваються в системі освіти, спрямовані на забезпечення високих результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, забезпечення їх професійного самовизначення, формування загальнолюдських цінностей, розвиток людини як особистості.

Не секрет, що сьогодні заклади освіти все частіше стикаються з проблемою зниження навчальної мотивації та відсутністю пізнавальної активності здобувачів освіти. Проблема підвищення мотивації навчання вимагає від викладача нового підходу до її вирішення, зокрема розробки більш досконалих організаційних форм та методичних прийомів навчання. Треба пам'ятати, що у процесі навчання важливі як знання, так і враження, з якими здобувач освіти йде з уроку.

У сучасній педагогічній літературі загальноновизнаною є ідея взаємозв'язку засвоєння матеріалу та ставлення до нього учнів, тобто інтелектуальні процеси залежать від мотивів діяльності. Конкретні мотиви, що спонукають здобувачів освіти вчитися, визначають те, чим стають йому отримані знання і як вони засвоюються.

Кожен викладач хоче, щоб його учні добре навчалися, з інтересом і бажанням займалися у закладі освіти. У цьому зацікавлені й батьки учнів. Але часом і викладачам, і батькам доводиться з жалем констатувати: «не

хоче вчитися», «міг чудово займатися, а бажання немає». У таких випадках ми зустрічаємося з тим, що в учня не сформувалися потреби у знаннях, немає інтересу до навчання.

У чому суть потреби у знаннях? Як вона виникає? Як вона розвивається? Які педагогічні засоби можна використовувати для формування у здобувачів освіти мотивації для отримання знань? Ці питання хвилюють багатьох педагогів та батьків.

Щоб учень по-справжньому включився у роботу, необхідно, щоб завдання, що ставляться перед ним у ході навчальної діяльності, були не тільки зрозумілі, а й внутрішньо прийнятні ним, тобто, щоб вони набули значущості для учня і знайшли таким чином відгук і опору точку в його переживанні.

Викладач знає, що здобувача освіти не можна успішно вчити, якщо він ставиться до навчання та знань байдуже, без інтересу. Тому інтереси учнів треба формувати та розвивати. Пізнавальний інтерес – це інтерес до навчальної діяльності, до науки, набуття знань.

Виникнення пізнавального інтересу залежить насамперед від рівня розвитку учня, його досвіду, знань, того ґрунту, який живить інтерес, а з іншого боку, від способу подачі матеріалу. Інтерес здобувачів освіти до навчання є визначальним чинником у процесі оволодіння ними знаннями.

Великі педагоги - класики всіх часів підкреслювали першорядне значення у навчанні інтересу, любові до знань.

Однією з умов формування самовизначення особистості є існування освітнього простору, що дає можливість кожному, хто навчається, систематично виробляти здатність до усвідомленого співвіднесення «хочу» і «можу». Побудувати такий простір навчальної діяльності має викладач за активної участі своїх учнів.

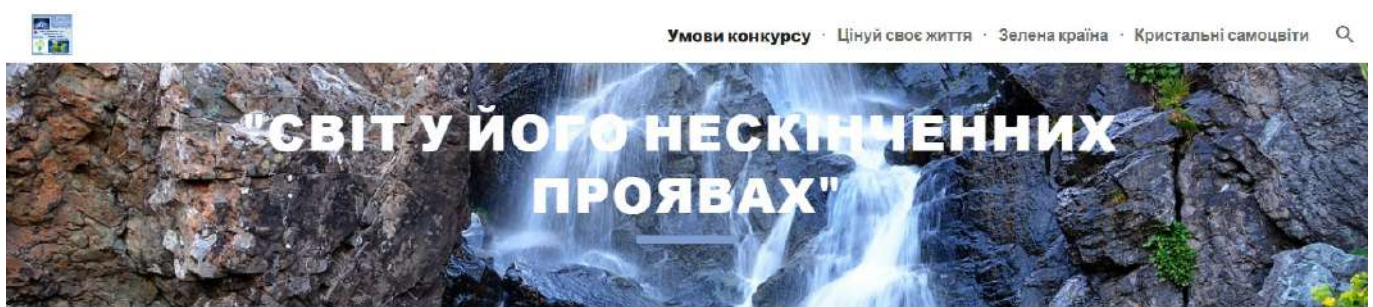
Завдання педагогічної діяльності різні, але головними є:

- підвищення мотивації до вивчення предметів;
- підвищення якості знань учнів через розвиток пам'яті, творчого мислення та біологічної мови учнів.

Цікаве навчання не виключає вміння працювати із зусиллям, а навпаки, сприяє цьому. Мотивація учнів багато в чому залежить від ініціативної позиції викладача на кожному етапі навчання. Характеристикою цієї позиції є: високий рівень педагогічного мислення та його критичність, здатність та прагнення до проблемного навчання, до ведення діалогу зі здобувачами освіти, прагнення до обґрунтування своїх поглядів, здатність до самооцінки своєї викладацької діяльності. Змістовною стороною активізації навчального процесу є підбір матеріалу, складання завдань, конструювання освітніх та педагогічних завдань на основі проблемного навчання з урахуванням індивідуальних особливостей кожного учня.

Основна мета навчальних предметів «Біологія і екологія», «Хімія» – формування базової природничо-наукової компетентності випускників шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із довкіллям; оволодіння методологією пізнання живої природи; розуміння картини світу та цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я; свідомого ставлення до природи як універсальної, унікальної цінності; застосування знань з предметів у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, оцінювання їх ролі для збалансованого розвитку людства, науки та технологій; формуванні свідомого громадянина України [1, 2].

З метою підвищення рівня залучення здобувачів освіти в дослідну й творчу діяльність, спрямовану на підвищення природничої грамотності, формування екологічно відповідального світогляду, особистісну самореалізацію та самовизначення, Департаментом освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації й Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Запорізькій області було організовано і проведено конкурс з предметів природничого циклу (біологія, екологія, хімія) «Світ у його нескінченних проявах», який проходив з 14 вересня по 22 листопада 2021 року [3].

Умови конкурсу · Цінуй своє життя · Зелена країна · Кристальні самоцвіти

«СВІТ У ЙОГО НЕСКІНЧЕННИХ ПРОЯВАХ»

Конкурс з предметів природничого циклу
(біологія, екологія, хімія)
«Світ у його нескінченних проявах»
проводиться серед здобувачів освіти
закладів професійної (професійно-технічної)
освіти
Запорізької області

Конкурс проводився за трьома номінаціями:

- «Цінуй своє життя»;

- «Зелена країна»;

- «Кристальні самоцвіти».

Номінація
"Цінуй своє життя"

Номінація
"Зелена країна"

Номінація
"Кристальні самоцвіти"

У номінації «Цінуй своє життя» представлявся відеоматеріал з біологічних основ здорового способу життя. Учасники конкурсу популяризували власним прикладом здоровий спосіб життя; демонстрували власну участь у заходах/проектах закладу освіти, району, міста).

Динамічні зміни соціальних, культурних, економічних умов життя сучасного суспільства зумовлюють зростання значущості фізичного, психічного та морального здоров'я людини як основного показника якості людського життя.

Питання охорони, зміцнення, збереження та розвитку здоров'я підрастаючого покоління, прищеплення ціннісних орієнтацій до свідомого ведення та пропагування здорового способу життя є у пріоритеті освітньої політики.

У номінації «Зелена країна» конкурсний матеріал учасники робили у вигляді буклету й опису заходів з охорони навколишнього середовища, захисту й збереження природних ресурсів, які можливо було б реалізувати у своєму регіоні до Всесвітнього дня охорони довкілля (05 червня 2022 року). Сьогодні екологічну освіту можна розглядати як один із елементів освіти, спрямовану на оволодіння здобувачами освіти науковими

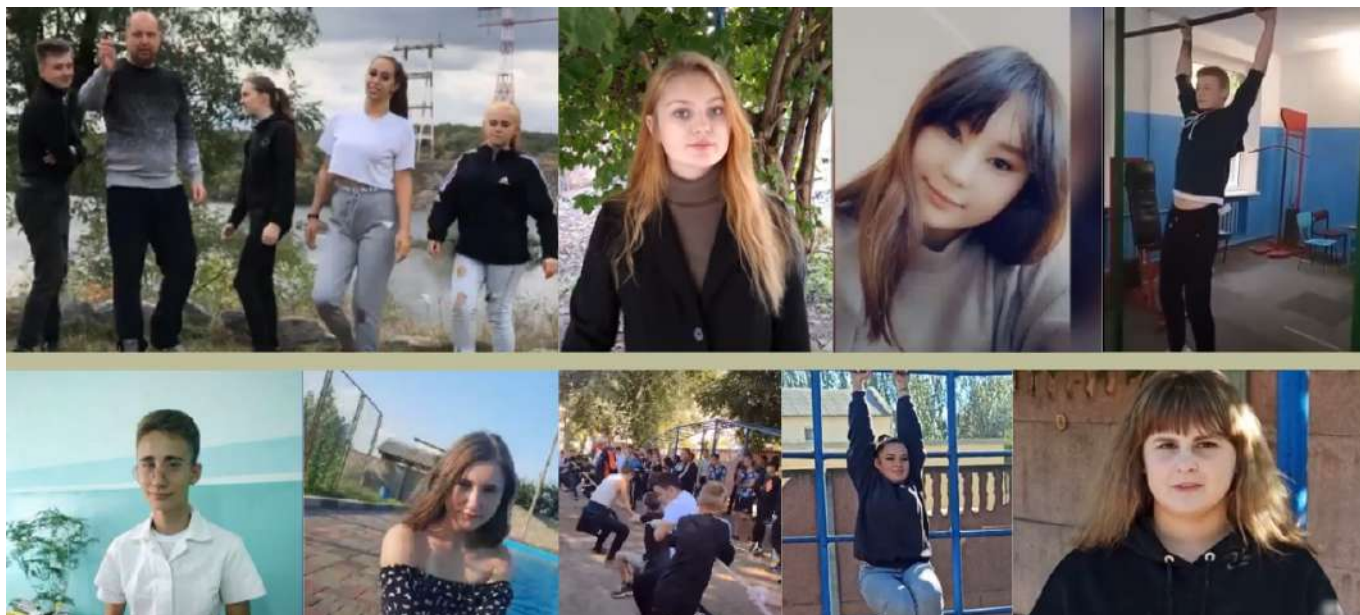
засадами взаємодії природи та людини. Мета екологічної освіти та виховання – формування системи наукових знань, поглядів та переконань, що забезпечують становлення відповідального ставлення учнів до навколишнього середовища у всіх видах їх діяльності.

У номінації «Кристальні самоцвіти» необхідно було виростити полікристал і представити на розгляд журі матеріал власної дослідної діяльності: звіт з процесу вирощування полікристала (інформація про підбір матеріалів для експерименту; основні технологічні етапи вирощування полікристала; спостереження). Хімічний експеримент з позиції хімії як природничої та експериментальної науки та предмету – засіб пізнання, засіб навчання хімії та розвитку здобувачів освіти, метод наукового дослідження, форма подання матеріалу. Експеримент передбачає, передусім, розвиток інтелектуальних, розумових умінь, що дозволяють уявити, як здійснити ту чи іншу експериментальну задачу.

При цьому потрібні такі інтелектуальні вміння учнів, як: аналіз, синтез, порівняння, абстракція тощо.

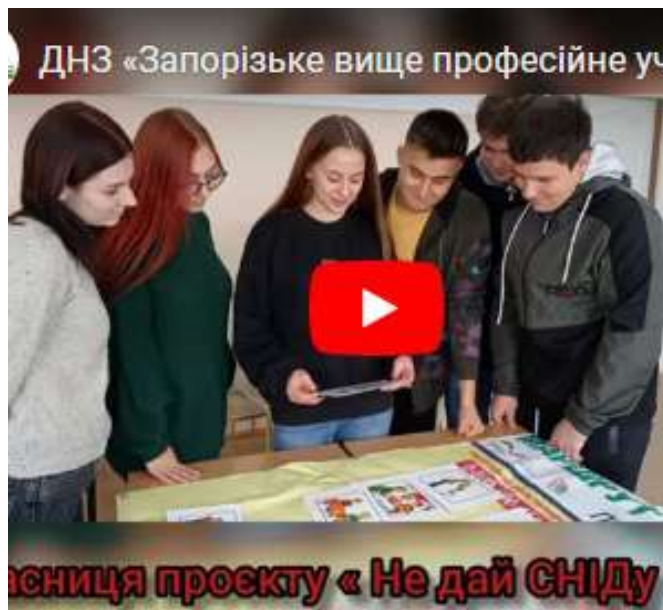
У конкурсі взяли участь **34** здобувача освіти із **25** закладів професійної (професійно-технічної) освіти Запорізької області.

Для підвищення мотивації учнів доцільне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). ІКТ доцільно розглядати як практичну частину наукової галузі інформатики, яка являє собою сукупність методів,

способів, засобів автоматизованого збору, обробки, зберігання, передачі, використання, продукування інформації для отримання певних, свідомо очікуваних результатів [4].

З цією метою усі конкурсні роботи виконувались з використанням ІКТ:

- відеофільм, музичний кліп, рекламний ролик у форматах AVI, WMV, MP4 з розширенням відео не менше 1280x720;
- інформаційно-ілюстрований матеріал на платформі графічного дизайну Canva;
- мультимедійні презентації в програмі PowerPoint.

Оголошення результатів конкурсу з предметів природничого циклу (біологія,

екологія, хімія) «Світ у його нескінченних проявах» відбулося на платформі Zoom.

Члени журі оголосили результати конкурсу й зазначили, що роботи виконані на високому рівні та продемонстрували творчу індивідуальність і соціальну активність учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Запорізької області.

Переглянути конкурсні роботи всіх учасників можна за посиланням <https://sites.google.com/view/konkurs-nmcptozp/>.

ЛІТЕРАТУРА

Отже, можемо з упевненістю сказати, що такі заходи викликають у здобувачів освіти справжній інтерес, включають у роботу учнів з різним рівнем навчальних досягнень, сприяють формуванню компетенцій, необхідних не тільки у природничих, а й у інших предметах. Якість знань при цьому помітно зростає [5], що дозволяє говорити про доцільність використання нових форм, методів та технологій у навчальному процесі.

1. Біологія і екологія 10-11 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти: затв. Міністерством освіти і науки України від 23.10.2017 р. наказ № 1407 / офіц. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 03.10.2022).

2. Хімія 10-11 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти: затв. Міністерством освіти і науки України від 23.10.2017 р. наказ № 1407 / офіц. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 03.10.2022).

3. Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області: офіц. веб-сайт. URL: <http://nmc-ptu.zp.ua/oholoshennia-rezultativ-konkursu-z-predmetiv-pryrodochoho-tyklu-biolohiia-ekolohiia-khimiia-svit-u-yoho-neskinchennykh-proiavakh/> (дата звернення: 03.10.2022).

4. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасному освітньому процесі педагогіч-

них суб'єктів професійно-технічної освіти / Паржницький О.В., Матяшева О.Б., Немчин Ю.О. // The 5th International scientific and practical conference «Science and education: problems, prospects and innovations» (February 4-6, 2021) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2021. pp. 809-813. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/SCIENCE-AND-EDUCATION-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-4-6.02.2021.pdf> (дата звернення: 03.10.2022).

5. Матяшева О.Б. Звіт з моніторингу результатів зовнішнього незалежного оцінювання здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти Запорізької області у 2021 році. Запоріжжя : НМЦ ПТО у Запорізькій області, 2021. 36 с.

Висновок

Працюючи над вирощуванням полікристалів, я поглибила свої знання з хімії, навчилася самостійно експериментувати, спостерігати. Результат моєї роботи приніс мені радість, бо полікристал, який я виростила, був схожий на коштовне каміння. Щоб краще зберегти свій витвір, я покрила його спеціальним лаком. Відчуваю себе хазяйкою Мідної гори, а цей камінчик прикрасить мою корону на новорічному святі.

Для досліду мені знадобляться:

- як реагент - залізний купорос та алюмокалієві галуни;
- дистильована вода 70-80 С;
- прозора ємність (склянки);
- лійка;
- фільтрувальний папір (серветки);
- нитки (шовкові);
- дерев'яні палички;
- ножиці;
- пінцет;
- скляні палички.

Сапфіри і смарагди в домашніх умовах

• ВІД

ДО

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Євгенія Нікітіна, викладач Державного навчального закладу «Дніпрорудненський професійний ліцей»

Сучасне суспільство характеризується активними соціально-економічними перетвореннями, що, в свою чергу, обумовлює необхідність модернізації системи професійно-технічної освіти України. Головною метою перебудови професійної освіти є приведення її у відповідність до вимог ринкової економіки, тобто підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, здатних забезпечити високу якість продукції та продуктивність праці.

Вимоги з боку сучасного виробництва до кваліфікації робітничих кадрів визначені у наказі Міністерства освіти і науки України від 17.02.2021 № 216 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом». Даний документ передбачає підготовку кваліфікованих робітничих кадрів на основі розвитку їх професійних та ключових компетенцій, тобто здатності майбутніх спеціалістів до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності та інші особистісні якості та готовності виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності.

Нині актуальною є потреба у створенні у закладах професійної (професійно-технічної) освіти відповідних психолого-педагогічних умов щодо підготовки майбутніх робітників, а саме: організації освітнього процесу на засадах особистісно-діяльнісного, компетентнісного підходів, упровадження технологій та методів продуктивного навчання, дослідницької діяльності.

О.М. Новіков монографії «Пост-індустріальна освіта», аналізуючи сучасний світ професій, підкреслює, що сучасне виробництво характеризується високою динамікою економічних процесів, високою мінливістю ринку праці, що, відповідно, й породжує таку форму організації виробничого процесу, як проектна діяльність.

Для реалізації певного проекту об'єднуються спеціалісти, часто з різних галузей промисловості, після його реалізації трудовий колектив розпадається, а учасники включаються в наступні проекти у складі інших трудових колективів. Такий тип організації виробництва потребує від майбутніх робітників уміння працювати у команді, комунікабельності, толерантності, навичок самоорганізації, вміння самостійно визначати цілі та досягати їх виконання.

Даний підхід до змісту професійно-технічної освіти закладений в оновленому Державному стандарті, який орієнтує не тільки на формування та розвиток професійних компетенцій, а спрямований також на розвиток якостей, які потрібні робітникам з будь-яких професій: здатності до спілкування, навчання, аналізу, проектування, вибору та творчості.

Таке розуміння актуалізує проблему організації навчально-виробничого процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на основі методів та технологій продуктивного навчання, методу проєктів як одного із перспективних щодо розвитку професійних та ключових компетенцій майбутніх спеціалістів.

Метод проєктів не є принципово новим у світовій педагогіці.

Питання організації навчання за методом проєктів мають давню традицію та розглядалися у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Д. Дьюї, У.Х. Кілпатрика, які є засновниками цього методу; у сучасній педагогічній науці теорії та практиці використання проєктного методу присвячені роботи Т.І. Шамової, Є.М. Павлютенкова; проєктне навчання та його переваги щодо професійної освіти пропонуються у роботах О.М. Новикова, Є.Ф. Зеєр, М.І. Башмакова.

Аналіз наукової та педагогічної літератури свідчить, що проєктне навчання широко застосовується у шкільному освітньому середовищі, у тому числі й при викладанні математики, але ж специфіка та можливості практичного застосування методу проєктів в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти представлено недостатньо та потребує подальшої методичної розробки щодо визначення психолого-педагогічних, дидактичних умов упровадження цього методу на уроках математики.

В основі методу проєктів лежить дидактичний принцип прагматичної педагогіки «навчання через дію», сформульований у другій половині XIX століття у США. Саме тому проєктне навчання – це система навчання, за якої учні здобувають знання, вміння і навички, а також компетенції в процесі конструювання, планування і виконання практичних завдань, які поступово ускладнюються.

У вітчизняній педагогіці проєктний метод пов'язували з розвитком особистості, підготовкою людини до життя і праці.

Метод проєктів - це гнучка модель організації навчального процесу, орієнтована на самореалізацію особистості учня шляхом розвитку його інтелектуальних і фізичних можливостей, вольових якостей і творчих здібностей у процесі створення під контролем педагога нових товарів і послуг, що володіють суб'єктивною чи об'єктивною новизною і мають практичне значення.

Метод проєктів дозволяє вирішити наступні дидактичні завдання:

- задіяти міжпредметні зв'язки;
- більш повно реалізувати взаємозв'язок теорії й практики у навчальній діяльності

учнів;

- підвищити рівень засвоєння здобувачами освіти знань і умінь;
- підвищити активність учнів як суб'єктів освітнього процесу, посилити роль самоосвіти, самонавчання, саморозвитку;
- цілеспрямовано формувати базові компетентності, ключові компетенції та мета-професіональні якості здобувачів освіти.

Досвід говорить про те, що навчитися конкретних застосувань математики, які зустрічаються в професійному житті, досить просто.

Перш за все, оволодіння математичною технікою потребує чіткого розуміння та усвідомлення цілей, технічного завдання, яке поставить професія і життя. Отже, забезпечення готовності передбачає виконання наступних умов:

- знайомство з прикладними можливостями основних математичних понять;
- оволодіння навичками роботи в «стандартних» прикладних ситуаціях;
- придбання досвіду тривалої «проєктної» роботи з побудови та використання математичних моделей.

При роботі над проєктом виділяються деякі ситуації, сюжети, в дослідженні яких відкривається широке поле діяльності - переклад ситуації на математичну мову, постановка математичної задачі, знаходження підходів до її вирішення, обговорення результатів тощо.

Практика застосування методу проєктів у закладах професійної освіти свідчить про велику різноманітність типів і видів проєктів, які виконують здобувачі освіти.

Вважаю, що найбільш припустимими є групові, міжпредметні, інформаційні та практико-орієнтовані проєкти.

Робота над проєктом передбачає застосування формули «п'ять П» (рис.1.):

Розглянемо ці складові.

1. Визначення проблеми. Робота над проєктом завжди спрямована на вирішення конкретної проблеми. Метод проєктів можна використовувати для вирішення проблемних завдань у межах одного-двох уроків (міні-проєкти або короткострокові проєкти).

У цьому випадку тема проєкту пов'язана з темою уроку або застосуванням даної теми у різних життєвих ситуаціях. Проте найбільш прийнятними є середньострокові проєкти, які в

основному виконуються у позаурочній діяльності. Дані проєкти спрямовані на застосування знань з математики в майбутній професійній або практичній діяльності.

Рис. 1. Складові проєкту

2. Наступним кроком є **планування**. В ході розгляду і обговорення проєкту виробляється план спільних дій учня і викладача. Створюється банк ідей та пропозицій. Протягом всієї роботи викладач допомагає в постановці мети, коригує роботу, але ні в якому разі не нав'язує учневі своє бачення вирішення завдання. Учасники проєкту розподіляються у команди від 5 до 7 учнів в залежності від загальної кількості. Кожний учасник команди виконує певну роль: наприклад, генератор ідей, дизайнер, критик, оратор тощо.

3. **Пошук інформації** - обов'язкова умова кожного проєкту. Велику підтримку в цьому надають Інтернет-ресурси. Знайдена інформація обробляється, осмислюється, після спільного обговорення вибирається базовий варіант. Викладач на цьому етапі коригує послідовність технологічних операцій у кожній роботі.

4. Виконання проєкту передбачає створення певного **продукту**. Учні, вибравши необхідні технології для створення своєї роботи на комп'ютері, уточнюють, аналізують зібрану інформацію, формулюють висновки. Викладач виступає в ролі наукового консультанта. Результати виконаних проєктів повинні бути, що називається, «відчутними». Залежно від місця, де застосовується метод, можуть бути і різні продукти: у сфері професійної освіти це, як

правило, прикладні проєкти, які пов'язані із застосуванням математичного апарату в повсякденному житті. Якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична - конкретний результат, готовий до використання (на уроці, в реальному житті). Наприклад, розрахунок мінімальної кількості необхідних будівельних матеріалів і їх вартості, які використовує сім'я для ремонту в квартирі; розрахунок погашення банківського кредиту тощо. Результатами роботи над проєктами у позаурочній діяльності стають електронні посібники, математичні моделі, мультимедійні продукти, вироби...

5. Обов'язковим завершальним етапом є **презентація** результатів - представлення готового продукту, яка проводиться у формі конкурсу, виставки, презентації. При захисті учні демонструють і коментують глибину розробки поставленої проблеми, її актуальність, пояснюють отриманий результат, розвиваючи при цьому свої ораторські здібності. Кожен проєкт оцінюється усіма учасниками занять. Учні з цікавістю дивляться роботи інших та з допомогою викладача вчаться оцінювати їх. Обчислюється середній бал за кожен проєкт і виставляється оцінка в залежності від кількості набраних балів.

Наведемо приклад проєкту «Дім моєї мрії».

Подібний проєкт цілком може бути виконаний при вивченні теми «Площі поверхонь та об'єми геометричних тіл».

Цей проєкт має наступні ознаки:

- прикладний (практико-орієнтований);
- груповий;
- середньостроковий;
- міждисциплінарний;
- з відкритою явною координацією керівника.

У ході проєктної діяльності разом з учнями були визначені мета та задачі проєкту:

- практичне застосування понять «площа поверхні», «об'єм» геометричних тіл;
- виконання математичних розрахунків площ поверхонь, об'ємів;
- виконання графічних робіт;
- розвиток пізнавальної діяльності; розвиток просторової уяви; розвиток навичок логічного та абстрактного мислення; розвиток умінь шукати та обробляти інформацію;
- підвищення інтересу до дисципліни «Геометрія», засноване на практичному застосуванні методів її у повсякденному житті;
- виховання комунікативних навичок співпраці з дорослими та однолітками;
- уміння презентувати свою діяльність.

Робота над проєктом здійснювалась як на уроці, так і в позаурочний час. Занурення в проєкт, постановка цілей і завдань розроблялися на вступному уроці з теми, а захист проєкту проходив на одному із завершальних уроків - «Систематизація і узагальнення знань з теми: «Площі поверхонь і об'єми геометричних тіл».

Важливою передумовою організації проєктної діяльності є вибір теми. У нашому випадку тема проєкту виникла у процесі обговорення актуальної проблеми: якими повинні бути справжній дім та справжня сім'я у сучасному житті. Учні висловлювали свої думки та пропозиції, підсумком дискусії стало визначення мети проєкту: побудувати затишний будинок для дружної сім'ї.

На наступному етапі здобувачі освіти поділилися на три групи по 7 учнів. Кожна група вибрала свій напрямок роботи:

- 1 група - Планування ділянки (дизайн).
- 2 група – Побудова затишного будинку.

3 група – Створення дитячого майданчика.

Роль викладача полягала в організації діяльності учнів, проведенні консультацій, допомозі в пошуку, аналізі та відборі інформації.

Під час вивчення на уроках формул, необхідних для обчислень, робота просувалася далі. Учні приступили до технологічного етапу - безпосередній реалізації дій. Були сформульовані завдання для кожної групи, які передбачали не тільки розрахунок площ і об'ємів, але й визначення витрат і вартості будівельних матеріалів, опрацювання інформації про їх якості та властивості, ознайомлення з сучасними технологіями в будівництві, ремонтних роботах, порівняння вартості та співвідношення ціни і якості матеріалів. Таким чином, усі види діяльності під час підготовки проєкту були спрямовані на розширення кругозору учнів та набуття досвіду щодо практичного застосування математики у житті.

Наведемо приклади задач, які склали та виконали учні:

1. Обчислити вартість і кількість шпалер для вітальні, а також ламінату. Площа вітальні 27,4 кв.м. Висота кімнати 3,6м, довжина 6м. Площа вікон і дверей становить 9,5% від площі стін.

2. Кухня має розміри: довжина 4м, ширина 3м, висота 3,6м. Робоча стіна - кахель, у кухні 2 вікна розміром 1х1,5м, двері 1,2х2,3м, інші стіни - шпалери. Підлога: робоча зона - кахель, решта - лінолеум. Розрахувати кількість і вартість матеріалів.

3. Розрахувати кількість і вартість шпалер, з урахуванням використання фотошпалер і наступних розмірів кімнати 4х3х3,6м. Двері 1,2х2,3м, вікно 1,5х1,5 м. Розрахувати вартість лінолеуму для кімнати.

4. Розрахувати вартість і кількість шпалер для дитячої кімнати, якщо $H=3,6\text{м}$, $D=4,40\text{м}$, $L=3\text{м}$. Площа вікна та дверей складає 10,5% від площі стін. Висота панелі $h=1,1\text{м}$.

5. Знайти вагу і вартість ґрунту для трирівневої шестикутної клумби. Ребра основ 0,25м, 0,5м, 0,75м, висота рівня 0,2м. Щільність ґрунту 1200кг/куб.м.

6. Знайти вагу і вартість піску для квадратної пісочниці, якщо ребро основи дорівнює 1,2 м, висота пісочниці 0,3м. Щільність піску 1300кг/куб. м.

Порівняння результатів рівня навчальних досягнень учнів з теми «Площі поверхонь та об'єми геометричних тіл» в групі № 4, яка

займалася проектною діяльністю, і в групах № 5 та № 7, у яких тема вивчалася традиційно, показує, що якість знань учнів групи № 4 вище, ніж у контрольних групах. На рисунку 2 представлена діаграма, яка відображає ці результати (жовтий колір – успішність, рожевий – якість знань).

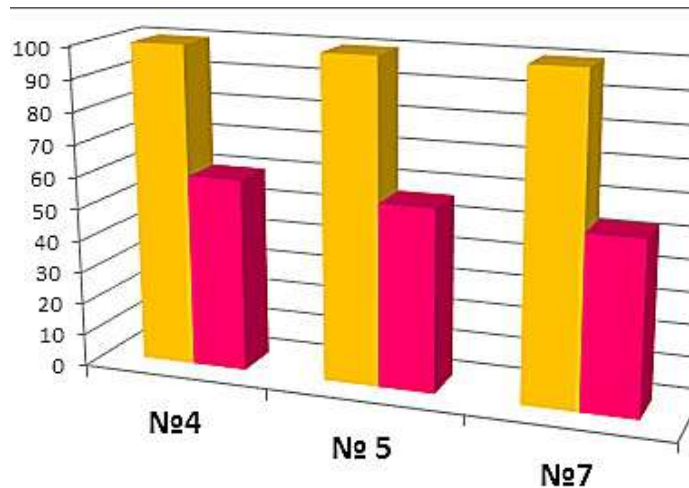

Рис. 2. Аналіз рівня навчальних знань учнів по темі «Площі поверхонь та об'єми геометричних тіл»

Проектний метод пов'язує теорію з практикою, обумовлює більш усвідомлений характер діяльності учнів, тому і якість знань підвищується.

На мій погляд, проектна діяльність має велике значення щодо розвитку здібностей учнів до самоаналізу та самоконтролю, саме тому важливим моментом є організація рефлексії власної діяльності та спільної оцінки результатів роботи в проекті.

Критерії оцінювання розроблялися викладачем разом зі здобувачами освіти.

У момент презентації та захисту проєктів учні оцінюють представлені результати заздалегідь розробленими показниками, висловлюють свої думки про переваги і недоліки виконаної роботи, якості презентацій і заносять результати в карту самооцінки. Пропонуємо приклад картки для оцінювання кожного виду діяльності проєкту (табл. 1).

Таблиця 1.

Карта самооцінки групи «Дизайн. Планування ділянки»

№ з/п	П.І.Б.	Презентація	Публікація	Участь у проєкті	Розв'язування задач, інші розрахунки
1	Алейникова К.				
2	Бехтер А.				
3	Харитонюк В.				
4	Рубель А.				
5	Кононова Є.				

Навчальні проєкти сприяють розвитку пізнавальних, творчих навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити.

Робота над проєктом дозволяє закріплювати теоретичні знання на практиці, розвитку ключових компетенцій учнів, які необхідні у житті та професійній діяльності (рис. 3)

Розумова	<ul style="list-style-type: none"> • Уміння аналізувати, узагальнювати; • уміння застосовувати логічне мислення; • уміння виконувати необхідні розрахунки.
Діяльнісна	<ul style="list-style-type: none"> • Уміння ставити мету; • уміння планувати; • уміння реалізовувати; • уміння презентувати результати своєї праці.
Інформаційна	<ul style="list-style-type: none"> • Уміння знаходити, перевіряти, ранжувати й обробляти потрібну інформацію; • уміння спілкуватися з людьми, як джерелами інформації.
Комунікаційна	<ul style="list-style-type: none"> • Уміння спілкуватися і співпрацювати з дорослими та однолітками, друзями.

Рис. 3. Ключові компетенції, які формуються у процесі проєктної діяльності

Таким чином, досвід організації проєктної діяльності у закладі професійної (професійно-технічної) освіти дозволяє зробити наступні висновки:

- застосування методу проєктів саме при вивченні математики дозволяє підвищувати математичну грамотність і розвивати продуктивне математичне мислення: вміння читати та інтерпретувати кількісну інформацію, подану в різній формі, характерну для засобів масової інформації; уміння працювати з формулами обчислень з раціональними числами, виконувати дії з відсотками; дії з різними одиницями

вимірювання тощо;

- робота над проєктом має великий виховний вплив: якщо здобувач освіти зможе впоратися з роботою над навчальним проєктом, можна сподіватися, що в дорослому житті він виявиться більш пристосованим, зуміє планувати власну діяльність, орієнтуватися в різноманітних ситуаціях, спільно працювати з різними людьми.

Отже, дидактична цінність методу проєктів полягає у використанні самостійної проєктувальної діяльності здобувачів освіти як основного засобу їх професійного розвитку.

Жанна Чигілейчик, викладач Державного навчального закладу «Запорізький професійний торговельно-кулінарний ліцей»

СТОРИНКИ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМЕННИКА АЛЬБЕРА КАМЮ

Навчальна мета: ввести учнів у художній світ Альбера Камю; розглянути суть екзистенціалістських ідей та їх вплив на творчість Камю.

Виховна мета: виховувати інтерес до французької літератури.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Вид уроку: вивчення біографії письменника та формування теоретико-літературних понять.

Метод: інтерактивний метод розвитку критичного мислення; «джигсоу», «ключових питань», робота в групах.

Прийоми: сенкан.

Обладнання: портрет Альбера Камю, філософа Сьорена К'єркегора, картини античної міфології із зображенням Сізіфа, Прометея, Немезиди.

Хід уроку

1. Евокація (фаза актуалізації)

На цьому етапі учні згадують вивчений матеріал з даної теми і визначають рівень власних знань.

Викладач: Що вам відомо про Альбера Камю?

Учень: Камю – представник екзистенціалізму. Він цікавився філософією Сьорена К'єркегора, основною ідеєю якої є подолання

абсурду. На формування світогляду Камю-письменника вплинули романи Ф.Достоевського.

Камю – лауреат Нобелівської премії 1957 р.

2. Осмислення (вивчення нового матеріалу)

Учні заздалегідь були розділені на групи, кожна з яких виконувала випереджальне завдання.

Виступ 1 групи – біографів

Учень 1: Народився Камю 07 листопада 1913 року в Алжирі, на той час колонії Франції, у родині сільськогосподарського робітника Люсьєна Камю та його дружини іспанки Катрін Сантес.

Альберу ще не виповнилося й року, коли почалась Перша світова війна. Батька відправили на фронт, де він і загинув у битві під французьким містом Марна. Мати з двома синами переїхала до міста Алжир і влаштувалася прибиральницею. Тут, у бідняцькому передмісті, минуло дитинство письменника. Однак нужденне життя не завадило здібному хлопцеві закінчити з відзнакою початкову школу і вступити до Алжирського ліцею.

Учень 2: Саме в ліцеї він захопився читанням філософських праць і художніх книжок. Це захоплення переросло в професійний інтерес під час навчання на філологічному факультеті Алжирського університету. До кола його особливих зацікавлень потрапляють праці таких філософів, як Артур Шопенгауер, Сьорен К'єркегор. Значний вплив на філософсько-літературні шукання юнака справляють також романи Федора Достоевського.

Згодом у своєму щоденнику Камю записав: «Я зустрівся з творами Достоєвського, коли мені було двадцять років, і потрясіння, яке я пережив під час цієї зустрічі, живе і сьогодні...».

Учень 3: Під час Другої світової війни, яка застала письменника у Парижі, він вступив у ряди руху Опору, був учасником підпільної групи «Комба». На фронт Камю не брали через погане здоров'я – він хворів на сухоти. Саме у воєнні та повоєнні роки з'являються його головні твори – повість «Сторонній», філософське есе «Міф про Сізіфа», роман «Чума». Повоєнна ситуація у світі поставила перед людиною більше запитань, ніж дала відповідей. До жахів фашистських таборів долучилися жахливі розповіді про сталінський ГУЛАГ. У творі «Бунтівна людина» Камю доходить висновку, що будь-яка революція неодмінно закінчується диктатурою.

Учень 4: У 1957 році письменник став лауреатом Нобелівської премії. Цікавим був традиційно стриманий висновок Нобелівського комітету про Камю: «За величезний внесок у літературу, який полягає у висвітленні значення проблем людського сумління». У нобелівській лекції письменник наголосив про зв'язок своєї творчості з проблемами сьогодення. Життя Камю обірвала автомобільна катастрофа 04 січня 1960 року. На місці трагедії знайшли рукопис роману «Перша людина», який після підготовки рукопису його донькою Катрін був надрукований у 1994 році. Як тут не згадати славнозвісне булгаковське: «Рукописи не горять!».

Викладач: Які обставини дитинства та юності Камю вплинули на становлення його особистості?

Учень: Під час навчання на філологічному факультеті Алжирського університету вивчає філософські праці А.Шопенгауера, С.К'єркегора. Значний вплив на формування світогляду мали романи Ф.Достоєвського.

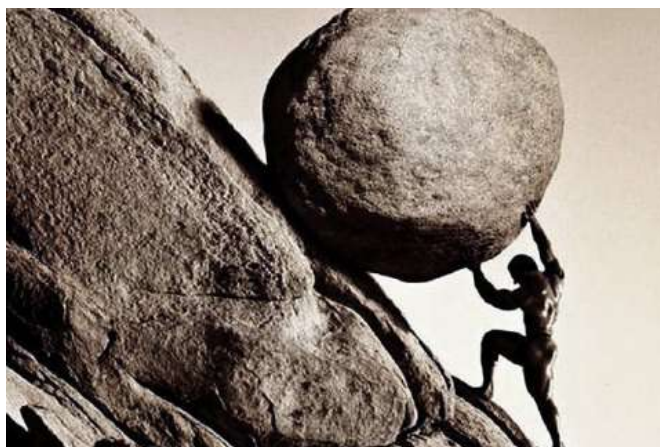
Викладач: Які ви можете назвати твори письменника?

Учень: Найвідомішими творами Камю є повість «Сторонній», роман «Чума», роман «Перша людина».

Виступ 2 групи –літературознавців

Учень 1: «Мистецтво – це в якомусь сенсі бунт проти недосконалості і конечності світу: воно полягає в тому, щоб перетворювати реальність, одночасно зберігаючи її, бо в ній джерело його емоційної напруги», - писав Камю. Ці слова можна назвати своєрідним життєвим кредо французького письменника і філософа Альбера Камю. Адже саме естетику бунту проти всіх форм гноблення і приниження людини, проти обмеження свободи, проти знецінення справжніх цінностей. Алжирське походження певною мірою вплинуло на формування його творчої особистості. Усвідомлюючи себе спадкоємцем французької культури, Камю водночас відчував тісний зв'язок із місцевістю, в якій зростав. Алжир як тема і як художній простір, був присутній у його творах.

Учень 2: Згідно з планом молодого письменника, відповідно до тем, які розроблятимуться у різних жанрах, творчість Камю поділялася на 3 етапи:

- **1 етап** – «цикл абсурду»: філософське есе «Міф про Сізіфа», повість «Сторонній», п'єси «Калігула» та «Непорозуміння»;

- **2 етап** – «цикл бунту»: роман «Чума», філософська праця «Бунтівна людина», п'єси «Стан облоги», «Праведники»;

- **3 етап** – «цикл любові»: роман «Перша людина», філософське есе «Антична богиня Немезида», п'єса «Дон Фауст».

Цікаво, що провідну тему кожного «циклу» письменник позначив певними образами античної міфології, які у його інтерпретації стали усвідомлюватися як епохальні символи. Так, етапу «абсурду» відповідав Сізіф, що мусив терпіти віковичну муку безглуздої праці, етапу «бунту» - образ покараного, але незламного Прометея, етапу «любові» - образ Немезиди, що, за Камю, втілював ідеї «міри» та справедливості.

Учень 3: Камю є яскравим представником екзистенціалізму – течії в літературі Європи, що виникла після Першої світової війни, сформувалася у 30 – 40 роках ХХ століття. Саме унікальність людського буття екзистенціалісти висувують на перший план, розглядаючи людину як вільну істоту, відповідальну за вибір власної долі. Так, Камю зазначав: «Саме вільний вибір створює особистість. Бути – означає вибирати себе». Навколишній світ розглядається ними як вороже середовище, в якому панують абсурд і хаос. Людина має протистояти. Серед основних рис екзистенціалізму виділяють такі:

- застосування прийому розповіді від першої особи, яка спостерігає за подіями і є їх учасником;

- використання екзистенційних тем і мотивів (абсурду буття, відчуження особистості від світу, страху, відчаю, самотності, страждання, смерті);

- зображення героя в «межовій ситуації», тобто такій, коли випробовуються її моральні сили і відбувається прозріння;

- тяжіння до притчі як засобу вираження

морально-філософських роздумів письменника.

Учень 4: Крім Камю, основоположником цієї літературної течії вважають французького письменника Жана Поля Сартра.

Слід наголосити, що екзистенціалізм як літературна течія виріс із філософії Сьорена К'єркегора. В українському письменстві риси екзистенціалізму відчутні у творчості В.Підмогильного, І.Багряного, Т.Осьмачки, В.Стуса, В.Шевчука.

Викладач: Яким було життєве кредо Камю?

Учень: Камю писав: «Мистецтво – це бунт проти недосконалості світу...».

Викладач: Назвіть етапи творчості Камю.

Учень: Творчість Камю поділялася на 3 етапи: «цикл абсурду», «цикл бунту», «цикл любові».

Викладач: Які образи античної міфології використовував Камю, що вони символізують?

Учень: Камю використовував такі образи античної міфології: Сізіф мусив терпіти віковичну муку безглуздої праці, покараний, але незламний Прометей, Немезида, що втілювала «міру» і справедливість.

Викладач: У чому полягає сутність екзистенціалізму?

Учень: Екзистенціалізм, як літературна течія, базується на принципі: людина відповідає за вибір власної долі. Оскільки навколишній світ є абсурдним, людина має йому протистояти.

Викладач: Назвіть риси екзистенціалізму.

Учень: Серед основних рис екзистенціалізму виділяють такі:

- застосування прийому розповіді від першої особи, яка спостерігає за подіями і є їх учасником;

- використання екзистенційних тем і мотивів (абсурду буття, відчуження особистості від світу, страху, відчаю, самотності, страждання, смерті);

- зображення героя в «межовій ситуації», тобто такій, коли випробовуються її моральні сили і відбувається прозріння;

- тяжіння до притчі як засобу вираження морально-філософських роздумів письменника.

Викладач: Хто з філософів стояв у витоків екзистенціалізму?

Учень: Екзистенціалізм як літературна течія виріс із філософії Сьорена К'єркегора.

Викладач: Яким українським письменником притаманні риси екзистенціалізму?

Учень: В українському письменстві риси екзистенціалізму відчутні у творчості В.Підмогильного, І.Багряного, Т.Осьмачки, В.Стуса, В.Шевчука.

1. Рефлексія (міркування)

На даному етапі учні узагальнюють здобуту інформацію, висловлюють сутність набутих знань у вигляді творів-мініатюр, сенканів (сенкан – п'ятирядковий вірш у прозі, що синтезує інформацію і в стислій формі виражає ставлення до прочитаного, перший рядок сенкану складається з іменника, другий – з двох прикметників, третій – з трьох дієслів, четвертий – з речення, п'ятий завершується іменником).

Викладач пропонує учням скласти сенкан за темою: «А.Камю».

Учень:

1. Екзистенціаліст.
2. Бунтівний, незламний.
3. Обирає, відповідає, протистоїть.
4. Вважає любов сенсом життя.
5. Гуманіст.

Учень:

1. Мислитель.
2. Вражаючий, трагічний.
3. Шукає, переосмислює, стверджує.
4. Зображує героя в «межовій ситуації».
5. Борець.

Викладач: Так хто ж Альбер Камю: філософ чи письменник?

Учень: Альбер Камю – французький романіст та філософ.

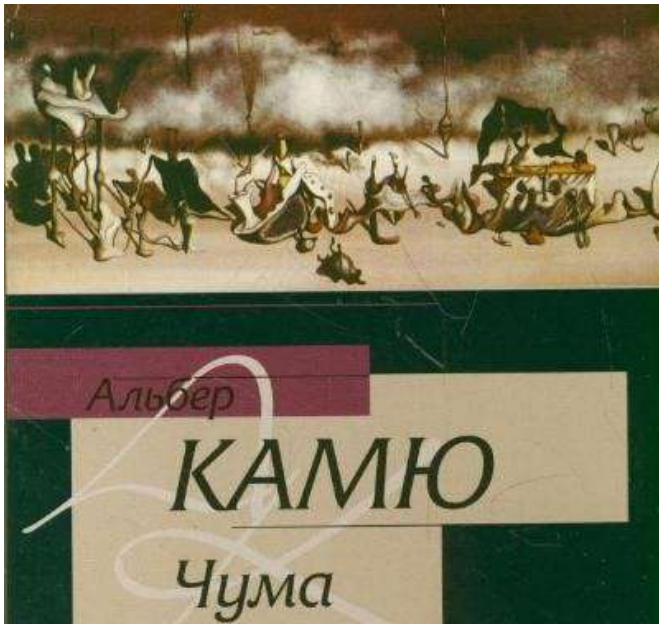
Викладач: Альбер Камю вважав, що письменник – це «оголений нерв епохи» і тільки він здатний відчувати «духовні потоки», які линуть від кожної людини окремо і людства взагалі, визначаючи моральний стан усієї цивілізації. Таке розуміння призначення літератури й митця дало змогу Камю стати одним із лідерів філософсько-мистецького напрямку – екзистенціалізму. Поставивши існування в центр буття, письменник боровся за звільнення розуму і душі від абсурдної дійсності. Завдяки цьому мав великий вплив на розвиток європейської культури. Сам Камю не вважав себе філософом, наголошуючи завжди на тому, що він є літератором.

4. Виставлення оцінок

5. Домашнє завдання: прочитати роман-притчу А.Камю «Чума» і з'ясувати, який моральний вибір під час епідемії чуми роблять герої?

ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ-ПРИТЧІ АЛЬБЕРА КАМЮ «ЧУМА». МОРАЛЬНИЙ ВИБІР ГЕРОЇВ КАМЮ

Навчальна мета: ознайомити учнів з історією створення роману-притчі «Чума»; визначити жанр та тематику твору, його композицію; з'ясувати проблему морального вибору героїв.

Розвиваюча мета: розвивати критичне мислення та усне мовлення учнів.

Виховна мета: виховувати почуття відповідальності людини за власну долю.

Тип уроку: поглиблений аналіз твору.

Вид уроку: вивчення стилю твору та образної системи.

Метод: інтерактивний метод розвитку критичного мислення; «ключових питань».

Прийоми: сенкан.

Обладнання: портрет Альбера Камю, текст роману-притчі «Чума», словник термінів.

Хід уроку

1. Евокація (фаза актуалізації)

Учні згадують вивчений матеріал з даної теми і визначають рівень власних знань.

Викладач: На цьому уроці продовжуємо розглядати творчість Альбера Камю. Учні повинні були прочитати твір А.Камю «Чума». Пропоную їм ознайомитися з висловлюваннями літературних критиків про роман. Звертаю увагу на презентаційні картки до уроку.

Учень: Д.Наливайко в статті «Трагічний гуманізм Альбера Камю» пише: «Твір «Чума» Камю – роман філософський, і природно, що на

першому плані в ньому філософська проблематика... трактування зла в контексті людського буття... Чума – це зло невіддільне від людини та її існування, найстрашніша ж вона тим, що навіть той, який не хворий, все одно носить хворобу в своєму серці, подолання стану «зачумленості» вимагає повної мобілізації волі, духовних і моральних сил особистості». Я згодний з точкою зору цього дослідника. Образ чуми виростає у символ зла, якщо мати на увазі тоталітарні режими Німеччини, СРСР, Італії, а проблематика твору головного питання екзистенціалізму – переживання особистістю «межової ситуації», пошуків духовної опори в абсурдному світі.

Учень: «Чума» - один із найсвітліших творів західної словесності післявоєнного періоду, у ній є риси «оптимістичної трагедії». Це твердження не парадокс... через усі страждання та жахи епідемії автор хроніки доніс до читачів добру звістку, і вона торжествує над трагедією, прокладаючи шлях віри в духовні сили людини сучасної цивілізації...», - пише дослідник В.Єрохін. Так, твір Камю можна назвати оптимістичним. Перебуваючи в «межовій ситуації», людина духовно відроджується, стає морально стійкою.

Викладач: Роман «Чума» є вершинним досягненням творчості А.Камю. Він увійшов до історії літератури ХХ століття як літературний пам'ятник борцям проти гітлерівської навали. Над «Чумою» письменник працював близько восьми років, упродовж яких кілька разів змінювалися і загальна концепція твору, і його зміст. Перші нотатки про роман датовані ще 1938 роком. Первісний нарис розповідав про двох бідних молодих людей, які попри злидні та абсурдність ворожого світу знайшли свою «зачаровану пустелю» щастя - любов. Згодом, уже в остаточному варіанті роману майже без змін була перенесена сповідь скромного чиновника міської мерії Жозефа Грана. Звістка про початок Другої світової війни, що застала Камю в Алжирі, суттєво змінила первісний задум. Війна була сприйнята митцем як наочне втілення абсурдності існування.

У 1941 році, стомлений подорожжю шляхами переможеної Франції, Камю прибув до Орана, одного з приморських міст Алжиру. Місто справило на нього гнітюче враження. «Немає жодного місця,- відзначав письменник, - що його оранці не спотворили б якоюсь огидною будівлею, здатною перекреслити будь-який пейзаж. Місто, що відвертається від моря, обертаючись навколо своєї осі, ніби равлик». Таким Орану ввійшов до його роману. Поволі у задумі твору почала набувати першочергової значущості ідея активного опору злу. Цей важливий поворот зафіксований також чернетками Камю: «Усі борються – кожен по-своєму. Боягузтво – лише у тому, аби встати навколішки». Пошукам сенсу буття присвятив А.Камю роман-притчу «Чума», який є своєрідним узагальненням ексценційних поглядів письменника. А.Камю для свого твору обрав жанр роману-притчі. Будь ласка, прочитайте визначення поняття роману-притчі в літературознавстві.

Учень: Роман-притча – великий епічний твір із моральною повчальною ідеєю.

Викладач: Роман-притча «Чума» написаний у формі хроніки чумного року в Орانی.

Учень: Хроніка – запис історичних подій у хронологічній послідовності.

Викладач: Розглянемо композицію твору, окреслимо схематично основні композиційні моменти.

Учень: Роман складається з п'яти частин, у яких розповідається про чумний рік. У творі послідовно описано всі стадії епідемії: початок, наростання, загострення і спад.

Викладач: Назвіть основні моменти сюжету.

Учень: Схематично сюжет роману

«Чума» можна відобразити так: хроніка тяжкого року в Орانی (виникнення епідемії чуми) – роздуми лікаря Ріє і його суперечка з чиновниками, які не бажають глянути правді в обличчя і визнати, що вони мають справу з чумою – створення санітарних дружин, досягнення чумою своєї вищої точки – винахід вакцини і врятування перших хворих – зняття санітарних кордонів і прихід до Орана першого потягу – фінал роману відкритий, тому що знищити чуму неможливо, оскільки за певних умов вона знов повертається.

Викладач: Зупинимось на проблемі вибору, зробленого героями роману.

2. Осмислення (вивчення нового матеріалу)

Учні заздалегідь отримали випереджальне завдання. Сутність завдання полягала в тому, щоб дослідити, як герої поведуть себе в «межовій ситуації» (процес кризи, ламання старих цінностей, перегляд людиною відносин зі світом і народження нових цінностей).

Учень: Лікар Бернар Ріє мужньо протистоїть смертельній епідемії зовсім не тому, що він переконаний у можливості перемоги над нею, а тому, що інакше діяти він не може: совість, а до того ж і елементарна людська та професійна порядність змушують його чинити тільки так, як він робить, - приходити людям на допомогу навіть тоді, коли реально допомогти він їм не може.

Учень: Це стосується і паризького журналіста Раймона Рамбера, якому соромно «бути щасливим наодинці», і тому після кількох спроб вирватися з Орана він попри все залишається вірним цьому твердженню і приєднується до помічників лікаря Ріє.

Учень: Найближчий сподвижник лікаря Ріє – Жан Тарру. Він оселився в Орані незадовго до трагедії. Життєлюбний і мужній, наділений почуттям внутрішньої свободи, справляє враження неординарної особистості. Син поважного прокурора, Тарру залишив рідний дім після того, як пережив стрес на судовому процесі, під час котрого його батько добився для обвинуваченого смертного вироку.

Бунт проти законів світу, на сторожі яких стояв батько-прокурор, привів юнака до «лівого» політичного руху. Однак і в середовищі революціонерів герой стикнувся з жорстокістю, якою на практиці супроводжувалися спроби встановити справедливий порядок речей. Як і батько-прокурор, революціонери виявилися невірними вбивцями. Відрізнялися лише політичні гасла, під якими проливалася кров. Цей життєвий досвід назавжди прищепив Тарру відразу до політики. Це спонукає героя організувати в зачумленому Орані добровільні санітарні дружини. Героїчна вдача Тарру розкривається у сцені його смерті від чуми.

Учень: Чума зумовлює зрушення і у світогляді священика Панлю. Звістку про чуму він, згідно з християнською системою уявлень, тлумачить як Божу кару, наслану на оранців за їхні гріхи. У першій своїй проповіді він закликає паству покаятися, очиститися, покійно прийняти лихо, зрештою, не покладати надій на медицину, а цілком довіритися Господній волі. Однак поволі ідея покарання у свідомості Панлю поступається місцем ідеї милосердя, що вимагає усіма можливими засобами допомагати жертвам лиха. Ці переконання надихають його на участь у роботі санітарної дружини.

Учень: Протест проти пошесті абсурду і зла виникає в душі непомітного службовця міської мерії Жозефа Грана. Стомившись від нудьги подружнього життя, дружина покинула Грана. У цьому, вважає Гран, є і його провина: адже він не знайшов влучних слів – слів любові, які б могли зупинити його Жанну. Відтоді Гран уперто шукає ці влучні слова, аби хоч із запізненням висловити свої почуття до колишньої дружини. Під час чуми Гран жертвує своїм життям, працюючи в санітарній дружині.

Викладач: Ми бачимо, що всіх цих героїв об'єднує переконання в тому, що боротьба з чумою є «справою кожного». Згадаємо слова священика Панлю: «Всіляка байдужість злочинна». Правоту цього твердження Камю доводить на прикладі долі Коттара, якого байдужість до страждань співвітчизників і зосередженість на особистих інтересах перетворюють на невірного «спільника» чуми.

Викладач: Що ж таке чума? Які ваші асоціації?

Учень: Чума – це епідемія.

Учень: Чума – алегоричне зображення руху Опору проти фашизму, «коричневої чуми».

Учень: Чума – це «художня ілюстрація» екзистенціалізму. В романі зустрічаємо: «Чума покаже моральне обличчя тих, кому минулої війни випало думати, мовчати і страждати». Це необхідність особистого морального вибору людиною свого шляху в умовах «межової ситуації» і відповідальності за цей вибір.

Викладач: Отже, твір А.Камю – це роман-попередження, роман-пересторога, що робить його загальнолюдським.

3. Рефлексія (міркування)

Викладач пропонує учням скласти сенкан за темою: «Роман «Чума» А.Камю».

Учень:

1. Притча.
2. Філософський, трагічний.
3. Вражає, символізує, змінює.
4. «Чума» - це книга про тих, хто чинить опір.
5. Боротьба.

Учень:

1. Попередження.
2. Загальнолюдський, багатозначний.
3. Виявляє, визначає, активізує.
4. «Чума» - роман-пересторога.
5. Вибір.

Викладач: За логікою Камю, перемогти зло остаточно людина не в змозі. У фінальних рядках роману зазначено: «...бацила чуми ніколи не вмирає, ніколи не щезає, десятиліттями вона може дрімати десь у закутку меблів або в стосі білизни, вона терпляче вичікує своєї години в спальні, в підвалі, у валізі, у носовичках та паперах, і, можливо, настане день, коли на лихо і в науку людям чума розбудить пацієнтів і пошле їх конати на вулиці щасливого міста». Однак це не означає, що жертвна боротьба Ріє та його товаришів проти чуми була марною. Вона мала вищим сенсом обстоювання духовних цінностей – гідності, людяності, співчуття, самовідданості.

4. Виставлення оцінок.

5. Домашнє завдання: напишіть твір-мініатюру на тему: «Чи варто боротися з чумою, якщо її бацила ніколи не вмирає?»

Презентаційна картка

до уроку з теми: «Жанрово-тематичні особливості роману-притчі Альбера Камю «Чума». Моральний вибір героїв Камю»

«Твір «Чума» Камю – роман філософський, і природно, що на першому плані в ньому філософська проблематика...трактування зла в контексті людського буття...Чума – це зло невіддільне від людини та її існування, найстрашніша ж вона тим, що навіть той, який не хворий, все одно носить хворобу в своєму серці,...подолання стану «зачумленості» вимагає повної мобілізації волі, духовних і моральних сил особистості».

Д. Наливайко

«Чума» - один із найсвітліших творів західної словесності післявоєнного періоду, у ній є риси «оптимістичної трагедії». Це твердження не парадокс...через усі страждання та жахи епідемії автор хронічки доніс до читачів добру звістку і вона торжествує над трагедією, прокладаючи шлях віри в духовні сили людини сучасної цивілізації...».

В. Єрохін

Екзистенціалізм - літературна течія, базується на принципі: людина відповідає за вибір власної долі. Оскільки навколишній світ є абсурдним, людина має йому протистояти.

Роман-притча – великий епічний твір із моральною повчальною ідеєю.

Хроніка– запис історичних подій у хронологічній послідовності.

ВИКОРИСТАННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Діна Федорець, викладач Державного навчального закладу «Запорізький професійний торговельно-кулінарний ліцей»

Мета: підвищення вмотивованості учнів за допомогою використання STEM-технологій на уроках математики.

Завдання:

- підвищення інтересу учнів до процесу навчання і активного сприйняття нового матеріалу;
- розвиток розумових навичок учнів, необхідних для навчання і у звичайному житті;
- розвиток уміння працювати в групі.

Провідна ідея: творча співпраця учня і викладача, яка дає розвиток в учнів аналітичного підходу до будь-якого матеріалу, а також розумових навичок, необхідних не тільки в навчанні, але і в звичайному житті.

План реалізації майстер-класу

I. Вітаю, шановні колеги! Хочу вас познайомити з тими прийомами і методами, які використовую на уроках. Уявіть себе учнями на уроці математики. Тема уроку «Прямокутний паралелепіпед».

II. Етап актуалізації знань

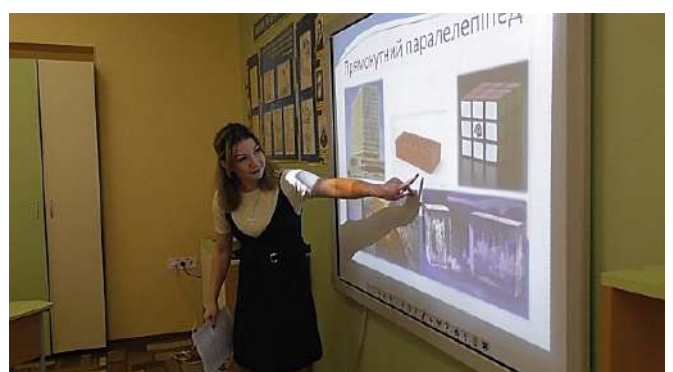
Пропоную зіграти в гру «Вірю–не вірю». Будьте уважні, якщо вірите мені, то плескайте в долоні, якщо не вірите - тупотіть ногами.

Питання:

1. Чи вірите ви, що прямокутний паралелепіпед є многогранником?
2. Чи вірите ви, що у прямокутного паралелепіпеда вісім граней?
3. Чи вірите ви, що гранню прямокутного паралелепіпеда є прямокутник?
4. Чи вірите ви, що куб є теж прямокутним паралелепіпедом?
5. Чи вірите ви, що для того, щоб дізнатись об'єм кубу, достатньо знати лише ширину

та довжину однієї з його граней?

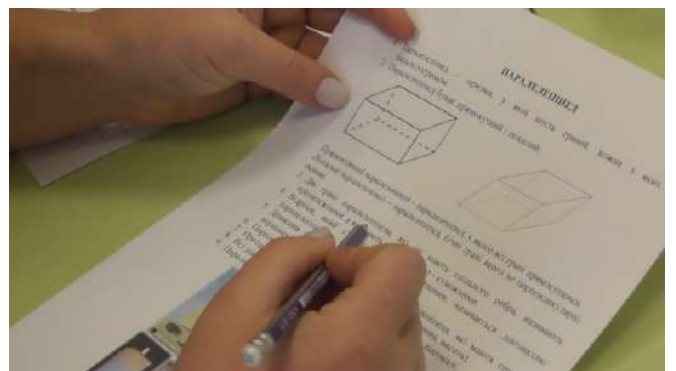
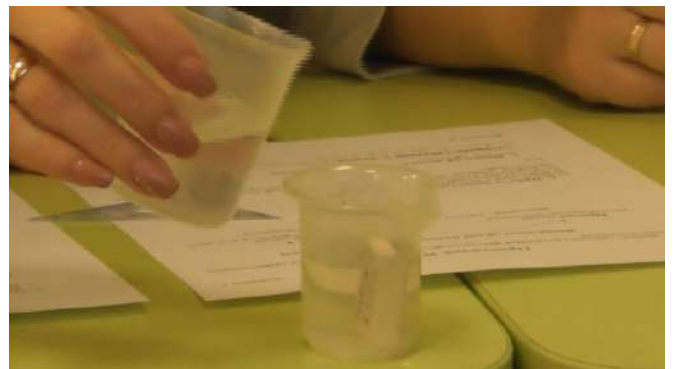
Усім дякую.

III. Наступна стадія – Осмислення.

Почнемо працювати в групах. Пропоную поділитися на групи-пари. Будемо проводити практичну роботу для визначення об'єму прямокутного паралелепіпеду на прикладі гумки.

Для цього використаємо прямий (за допомогою мензурки) і непрямий (за допомогою формули) методи. На ваших столах ви бачите прилад для вимірювання об'ємів предметів – «Мензурка» і покрокова інструкція для виконання роботи (Додаток 1). Усі дані, які ви отримаєте, внесіть, будь ласка, у свій бланк. Отже, приступаємо до виконання.

Надалі порівняємо результати, отримані прямим і непрямим методами. Скажіть, будь ласка:

- чи відрізняються результати, отримані в кожному з випадків;
- чим зумовлена різниця в отриманих результатах;
- як можна зробити результати вимірювання точнішими?

Учні, на вашому столі лежать аркуші з текстом. (Додаток 2) Ознайомтесь із ним, будь ласка. Якщо один із фактів для вас був новий, то поставте біля нього знак питання.

(Далі йде обговорення відомих і невідомих фактів, які учні дізналися з тексту.)

III. Для підбиття підсумків на стадії рефлексії скористаємося прийомом «Шість капелюхів мислення».

Прощу вас одягнути «капелюхи» і висловити думку відповідно до того, як цього вимагає ваш капелюх.

Білий капелюх: ІНФОРМАЦІЯ

Що дізналися? Чого навчилися?

Червоний капелюх: ЕМОЦІЇ, ПОЧУТТЯ, ІНТУЇЦІЯ

Які в мене з цього приводу виникають емоції, почуття?

Жовтий капелюх: ПОЗИТИВ

Що було цікавого і чому?

Зелений капелюх: КРЕАТИВНІСТЬ

Я зробив(ла) би це так...

Синій капелюх: ПРОЦЕС

Чого ми досягли?

Чорний капелюх: КРИТИКА

Я не зрозумів(ла)

є надважливий предмет, який вони вивчали, вивчають і вивчатимуть. А ми, викладачі, повинні допомогти їм у гідному освоєнні цієї дисципліни. І це – життя. За допомогою технологій критичного мислення намагаюся навчити дітей думати, аналізувати, пропонувати, критикувати і сприймати критику, тому що ми не для школи, а для життя вчимося.

Дякую за увагу.

Додаток 1

Практичне завдання

Визнач прямим і непрямим методами об'єм гумки, що має форму прямокутного паралелепіпеда.

Визначення об'єму прямокутного паралелепіпеда

Прямий метод
(за допомогою мензурки)

Непрямий метод
(за допомогою формули $V = abc$)

Мензурка – прилад для вимірювання об'ємів предметів.

1. Прямий метод (за допомогою мензурки).

- 1) Налий воду у мензурку (заповни до половини).
- 2) Зафіксуй рівень (об'єм) наливої води.
- 3) Занур гумку в мензурку. Зафіксуй новий рівень (об'єм) води.
- 4) Знайди різницю рівнів води. Різниця рівнів (об'ємів) води дорівнюватиме об'єму гумки.

$V =$

2. Непрямий метод (за допомогою формули). Заповни таблицю:

Довжина	Ширина	Висота	Об'єм

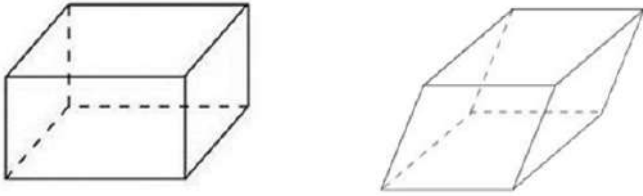

Шановні колеги, ми навчаємо учнів математиці, мові, історії та іншим предметам, але

Додаток 2

Паралелепіпед

1. Паралелепіпед – призма, у якої шість граней, кожна з яких є паралелограмом.
2. Паралелепіпед буває прямокутний і похилий.

Прямокутний паралелепіпед – паралелепіпед, у якого всі грані прямокутники.

Похилий паралелепіпед – паралелепіпед, бічні грані якого не перпендикулярні основі.

3. Дві грані паралелепіпеда, які не мають спільного ребра, називають протилежними, а які мають спільне ребро – суміжними.

4. Відрізок, який з'єднує протилежні вершини, називається діагоналлю паралелепіпеда.

5. Довжини трьох ребер прямокутного паралелепіпеда, які мають спільну вершину, називають його вимірами (довжина, ширина, висота).

6. Паралелепіпед симетричний відносно середини його діагоналі.

7. Протилежні грані паралелепіпеда паралельні і рівні.

8. Всі діагоналі паралелепіпеда перетинаються в одній точці і діляться навпіл.

9. Паралелепіпед у житті людини.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Євгенія Василевська, викладач Державного навчального закладу «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище»

Реалії життя в Україні, її поступове перетворення на демократичну, соціально орієнтовану країну обумовили глобальні зміни у філософії освіти, визначення її мети, завдань, методів діяльності. Нині створюється нова школа, де здобувач освіти планує своє життя, враховуючи власні можливості, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення.

Іноземна мова, зокрема англійська, є невід'ємним засобом міжкультурного ділового спілкування. Рівень усвідомлення здобувачами освіти отриманих на уроках знань має вирішальне значення. Завдяки тестовим завданням викладач має змогу проаналізувати наскільки повно і правильно здобувачі освіти засвоїли матеріал, де є прогалини, скласти план подальшої роботи з урахуванням набутої інформації.

Компетентністний підхід передбачає не засвоєння здобувачем освіти окремих знань і вмінь, а оволодіння ними в комплексі. На основі здобутків європейських та вітчизняних учень з питань запровадження компетентнісного підходу ключовими освітніми компетентностями є:

- спілкування державною мовою;
- спілкування іноземними мовами;
- математична компетентність;
- основні компетентності у природничих науках і технологіях;
- інформаційно-цифрова компетентність;
- вміння вчитися упродовж життя;
- ініціативність і підприємливість;
- соціальна та громадська компетентності;
- обізнаність та самовираження у сфері культури;

- екологічна грамотність і здорове життя.

Усі зазначені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них учні набувають під час вивчення іноземної мови на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: вміння читати і розуміти прочитане; вміння висловлювати думку усно й письмово; критичне мислення; здатність логічно обґрунтовувати позицію; виявляти ініціативу; творити; вміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення; вміння конструктивно керувати емоціями; застосовувати емоційний інтелект; здатність співпрацювати в команді.

З урахуванням даних позицій у змісті навчальних програм запроваджено:

- 4 наскрізні змістові лінії:
 - екологічна безпека та сталий розвиток;
 - громадянська відповідальність;
 - здоров'я і безпека;
 - підприємливість і фінансова грамотність;
- 7 наскрізних навичок і вмінь:
 - вирішення проблем;
 - вміння оцінювати ризики;
 - ініціативність;
 - вміння приймати рішення;
 - конструктивне управління емоціями;
 - критичне мислення;
 - креативність.

Кожну з них учні набувають під час вивчення іноземної мови на всіх етапах. Отже, засобом іноземної мови викладачеві необхідно сформувати як предметну, так і ключові компетентності.

Треба пам'ятати, що успішний розвиток ключових компетентностей учнів залежить від достатнього рівня сформованості предметної компетентності та наявності мотиваційної складової.

Важливе місце при цьому відіграє формувальне оцінювання, яке є однією з найефективніших досліджених стратегій підвищення рівня навчальних досягнень учнів за висновками міжнародних науковців та експертів, зокрема, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Формувальне оцінювання сприяє розвитку в здобувачів освіти метакогнітивних навичок, тобто вміння планувати, регулювати, аналізувати власну навчальну діяльність, визначати причини труднощів та можливі шляхи їхнього подолання, що, зі свого боку, розвиває внутрішню мотивацію, розвиває вміння вчитися та допомагає учням досягати кращих результатів навчання.

**Тестові завдання з теми
«Цивілізоване суспільство і я»**

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

well-disposed	refugee
intelligent	to indulge
pressure	rebellious
temptation	identity
abduction	generation gap

2. Ask as many questions as you can:

Teenagers shouldn't be able to go out in the evening without telling their parents.

3. Translate into English

юнацький	правопорушення
видавати себе (за когось)	неслухняність
індивідуальність	юність
незаконна торгівля	працьовитий
зневажати	провина

4. Write about your relationships with parents.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

**Тестові завдання з теми
«Цивілізоване суспільство і я»**

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

disobedience	identity
pressure	to spoil

to obey	majestic
traffic	cynic
to swing	intelligent

2. Ask as many questions as you can:

A generation gap describes a vast difference in cultural values between the younger generation and the older one.

3. Translate into English

балакучий	слухатися
розчарований	грабувати
зрілість	ремесло
перебільшувати	практичний
підкорятися	біженець

4. Write about teens' problems.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

**Тестові завдання з теми
«Культура харчування»**

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

saturated fats	carbohydrate
trustworthy	stuffing
highly strung	garnish
extravagant	my pleasure
cashew	crash

2. Change into Indirect speech

1. She said: «I read books every day».
2. He says: «My brother is a first year old student».
3. Nick said: «I can read English books».
4. Parents said: «Write a letter to your grannies».
5. I asked him: «Shall we read today?».

3. Translate into English

чистота, охайність	ресторан, який спеціалізується на м'ясних стравах
з низьким вмістом жиру	вистачати
соус	тісто
вуглевод	напій
кав'ярня	плід бобових

4. Write about your attitude to fast food.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

**Тестові завдання з теми
«Культура харчування»**

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

dough	to know for sure
starch	steakhouse
low-fat	canteen
sincere	obvious

fizzy to suffice

2. Change into Indirect speech

1. He says: «I was busy».
2. She said: «I'll read this book tomorrow».
3. She said: «I'm reading a book now».
4. My boss said: «I appreciate you».

3. Translate into English

спеція	шипучий
начинка	маленький дешевий
	ресторан
насичені жири	гарнір
переїдати	крохмаль
знервований	який містить
	крохмаль

4. Write about your attitude to healthy food.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми

«Мистецтво»

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

outlook	to delight
networking	to engrave
theatre-goer	crucial
genious	commercial
to mesmerize	to resist

2. Make passive:

1. I watched an interesting film yesterday.
2. He likes modern art.
3. We visited splendid exhibition last week.
4. Our friend is writing a play.

3. Translate into English

геній	критичний
сприйняти	вирішальний
зачарувати	виконувати головну
	роль
наївність	реклама
гравірування	зворушливий

4. Write about your favourite type of modern art.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми

«Мистецтво»

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

spellbound	eternal
to depict	perception
to reveal	to convey
revelation	folk art

appalling mass media

2. Make passive:

1. She is reading an interesting magazine.
2. He made a decision.
3. Our room-mate likes theatre plays.
4. The art makes us happier.

3. Translate into English

заповітний	захоплюватись
кругозір	концептуальний
точка зору	огидний
чаклунський	комерційний
формувати	інсталяція

4. Write about your favourite TV programme.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми

«Молодь і молодіжні культури»

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

clash	gift
determination	flyer
internship	parental
unacceptable	to alter
fraternity	awareness

2. Change into the 3rd person singular

1. I go to school every day.
2. I always help my mother about the house.
3. I have breakfast at 8 o'clock.
4. I can swim across the river.
5. I can make a good translation of this text.
6. I usually finish my work at about five o'clock.

3. Translate into English:

хуліган	цифровий
розум, інтелект	стажування
погіршуватись	сутічка
подарунок, дар	братство, громада
економічний спад	обізнаність

4. Write about International youth movement

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми

«Молодь і молодіжні культури»

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

upheaval	sense
contradiction	to worsen
digital	hipsters
oath	uncouth

to promote mainstream
 2. Change the sentences into the Past Indefinite
 1. My father works at a factory.
 2. My mother finishes work at 5 o'clock.
 3. The Klymenkos live in Donetsk.
 4. We buy tickets beforehand.
 5. Jim has a new coat.
 6. The children go to school.

3. Translate into English:

погіршуватись	рекламувати
відчуття	неспроможність
клятва	поінформованість
батьківський	ощадливий
спростування	передбачливий

4. Write about subcultures and problems of young people.
 (total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми «Сучасні технології»

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

drawback	awe
wisdom	retail
crisis	to comprehend
untold	dementia
merely	to boost

2. Ask general questions:

1. Nick will go to school tomorrow.
 2. They will go to the seaside next month.
 3. My friends like to go to the cinema.
 4. My father goes to his office five days a week.
 5. The girls are running to the river.
 6. Peter visited his sister yesterday.

3. Translate into English

перепона	сумління, совість
надмірний	проповідь
криза	виробник
винахід	взаємозв'язок
людство	мати доступ

4. Write about how the Internet ate the world.
 (total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми «Сучасні технології»

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

imposition	insomnia
------------	----------

to update	consumer
sin	user
violence	curiosity
to seek	to access

2. Ask wh-questions:

1. Nick will go to school tomorrow.
 2. They will go to the seaside next month.
 3. My friends like to go to the cinema.
 4. My father goes to his office five days a week.
 5. The girls are running to the river.
 6. Peter visited his sister yesterday.

3. Translate into English

модернізувати	отримувач вигоди
виникнення	допитливість
відкриття	роздрібний продаж
винахідник	успадкувати
поліомієліт	підсилювати

4. Write about advantages and disadvantages of mobile phones.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми «Природа і довкілля»

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

hurricane	recycling
to cherish	global warming
by-product	deforestation
earthquake	to protect
biodiversity	pollution

2. Fill in the missing verbal forms using Past Indefinite

1. Last summer I ... (spend) my holidays by the sea.
 2. I ... (go) swimming several times a day.
 3. My parents ... (watch) the swimmers and ... (sit) in the sun.
 4. We ... (live) in a small hotel and ... (have) our meals in a café.
 5. We also ... (visit) an old town and ... (see) the sights.
 6. This trip ... (be) very interesting.

3. Translate into English

забруднення	поштовх, імпульс
біологічне розмаїття	постачати
цунамі	зберігання
взаємодія	смерч
катастрофа	інфраструктура

4. Write about ecotourism

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми**«Природа і довкілля»**

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

abundance	infrastructure
natural disaster	benefit
hazard	to provide
prosperity	cyclone
impact	to concern

2. Transform the following sentences into negative ones using the words in brackets.

1. She always looks well (never).
2. She grows flowers in the garden (nothing).
3. He wrote much about his life there (nothing).
4. We work and study (neither ...nor).
5. We read and speak French (neither ... nor).

3. Translate into English

стосуватися	захищати
речовина, матерія	тимчасове житло
отруйний	життєздатний
стихийне лихо	процвітання
землетрус	вигода

4. Write about natural disasters in Ukraine.
(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми**«Україна в світі»**

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

abuse	framework
neglect	reciprocal
unlimited	fully-fledged
tolerance	to endeavor
issue	reforms

2. Transform the following sentences into negative ones using the words in brackets.

1. She always looks well (never).
2. She grows flowers in the garden (nothing).
3. He wrote much about his life there (nothing).
4. We work and study (neither ...nor).
5. We read and speak French (neither ... nor).

3. Translate into English

регламент	повноцінний
комісія з вироблення	
регламенту	структура
нарис	примирення
проблема, спірне питання	докладати зусиль
зовнішній	двобічний

4. Write about international relations of

Ukraine.

(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми**«Україна в світі»**

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

to claim	inclusion
negotiations	integration
vicious	proactive
steering committee	to foster
to neglect	external

2. Transform the following sentences into negative ones using the words in brackets.

1. She always looks well (never).
2. She grows flowers in the garden (nothing).
3. He wrote much about his life there (nothing).
4. We work and study (neither ...nor).
5. We read and speak French (neither ... nor).

3. Translate into English

підтримувати	об'єднання
сприяти	приєднання
взаємний	переговори
рамки	нехтування
інтеграція, злиття	зловживання

4. Write about the British Council.
(total mark: 12 / 3 points per each item)

Тестові завдання з теми**«Країна вивченої мови. США»**

I варіант

1. Translate into Ukrainian:

domestic	eccentric
jurisdiction	to recruit
to safeguard	abolition
to embark	speller
dentures	foreign relationships

2. Write the sentences in the Passive Voice

1. This artist composed a masterpiece.
2. They cooked the dinner in 10 minutes.
3. We read the article in the reading room.
4. She wrote this article yesterday.
5. He sent a parcel to his friend.

3. Translate into English

всебічний	дуже поширений
вербувати	охороняти
лексикограф	експатріація
скасування	міжнародні справи
перемир'я	руйнувати мрії

4. Write about foreign relations of the United States
(total mark: 12 / 3 points per each item)

**Тестові завдання з теми
«Країна вивченої мови. США»**

II варіант

1. Translate into Ukrainian:

to worship	breeding
prolific	to adorn
to disillusion	rampant
ivory	commodity
to mate	nonproliferation

2. Transform the following sentences into negative ones using the words in brackets.

1. You can find everything in the supermarket (nothing).
2. My friend gave me newspapers to read

(nobody).

3. We met his sister at school (nowhere).

4. They often take magazines from the library (never).

5. The teacher told everybody about the test (nobody).

6. He always wakes up in time (never).

3. Translate into English

непоширення ядерної

зброї

гарантувати

внутрішній, домашній

юрисдикція

вигнання

чудернацький, дивний

руйнувати мрії

обожнювати

скасувати

наймати

4. Write about famous Americans.

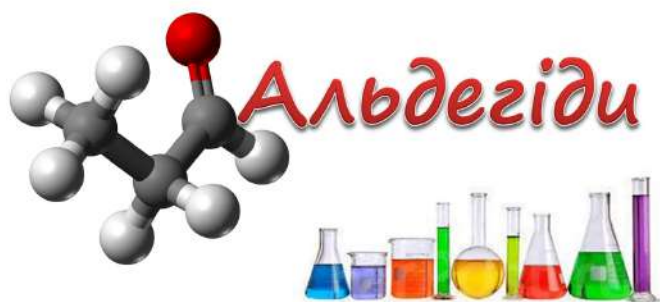
(total mark: 12 / 3 points per each item)

АЛЬДЕГІДИ

Тетяна Мокляк, викладач Державного навчального закладу «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти»

Навчальна мета: розширити знання учнів про кисневмісні органічні сполуки на прикладі класу альдегідів; розглянути склад, структурну формули, властивості, галузі використання альдегідів; розширити знання про номенклатуру на прикладі гомологічного ряду альдегідів; ознайомити учнів з фізичними властивостями альдегідів, показати їхній зв'язок з будовою молекули альдегіду, наявністю карбонільної групи.

Виховна мета: виховувати свідоме ставлення до дисципліни як необхідної складової формування висококваліфікованого робітника; організованість, дисциплінованість, уміння вчитися впродовж життя.

Розвивальна мета: розвивати вміння і навички складати структурні формули і рівняння хімічних реакцій; уміння порівнювати, узагальнювати; активізувати розумову діяльність учнів на заняттях з хімії за допомогою комп'ютерних візуальних засобів.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Методи навчання: бесіда, пояснення, розповідь, демонстрування та ілюстрації, тестові завдання.

Обладнання: мультимедійна дошка,

підручники, інструкційні картки.

Хід уроку

Організація класу. Привітання

1. Актуалізація і корекція опорних знань та практичного досвіду учнів. Перевірка домашнього завдання.

На уроці вивчаємо нову тему, однак для її успішного засвоєння необхідно пригадати попередній матеріал. Для цього проведемо гру «Пінг-понг», де ви по черзі задаватимете питання один одному, при цьому кидатимете м'ячик тому, кому це запитання адресоване.

1. Дайте визначення поняттю спирти.

(**Спирти** – це органічні сполуки, до складу яких входить одна або кілька гідроксильних груп – OH, сполучених із вуглеводневим радикалом).

2. Назвіть формулу етилового спирту.
 C_2H_5OH .

3. Дайте визначення поняттю феноли.

(**Феноли** – це органічні сполуки, до складу яких входить одна або кілька гідроксильних груп – OH, сполучених з ароматичним ядром).

4. Назвіть загальну формулу спиртів.
 $C_nH_{2n+1}OH$.

5. Як класифікують спирти? (Одноатомні, багатоатомні).

6. Як утворюються міжнародні назви спиртів? (Із назв відповідних вуглеводів з додаванням закінчення -ол).

7. Назвіть фізичні властивості метанолу (Найпростіший одноатомний спирт, рідина без кольору, прозора, сильна отрута розчиняється у воді).

8. Назвіть фізичні властивості спиртів. (Спирти з числом атомів Карбону до 15 — рідини, інші — тверді речовини. Метанол і етанол — безбарвні рідини з характерним запахом, добре розчинні у воді).

9. Що є продуктом хімічної взаємодії спиртів з активними металами? (Утворюються водень і алкоголяти).

10 Чи притаманна реакція горіння спиртам, якщо так, які її продукти? (Так, вуглекислий газ та вода).

2. Мотивація навчальної діяльності учнів або постановка проблемного запитання

Ознайомилися учні з двома класами оксигеновмісних сполук (спирти і феноли), але на цьому їх перелік не закінчується.

Так, наприклад, у шкіряному виробництві використовують речовину, яка приводить до згортання білка, в результаті чого шкіра твердне і не піддається гниттю. Ця ж речовина використовується для збереження біологічних препаратів. Інша речовина цього класу іде на виробництво оцтової кислоти – основного консерванта у кулінарії. Що ж це за речовини? До якого класу вони відносяться?

Це оксигеновмісні сполуки, що містять у молекулі карбонільну групу і діляться на альдегіди і кетони.

Слово «альдегід» буквально означає «спирт, позбавлений водню» (від лат. alcohol dehydrogenatus), тобто окислений спирт.

Альдегіди значно поширені у природі. Значна кількість карбонільних сполук біологічного походження входить до складу ефірних масел. Як приклад можна навести цитраль і н-деканаль, що входять до складу апельсинового і лимонного масел або ментол, що входить до складу м'ятного масла.

3. Повідомлення теми, мети і завдань уроку

4. Вивчення нового матеріалу

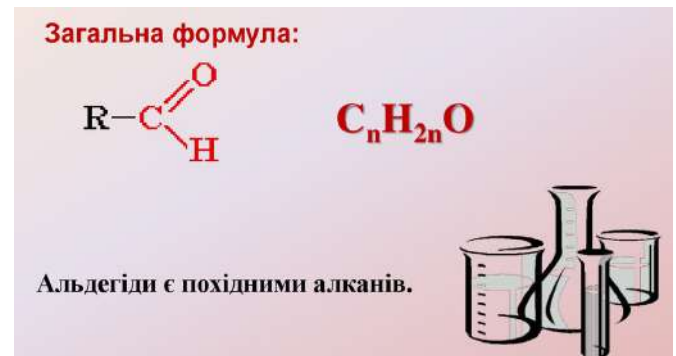
Сприймання нового матеріалу

Альдегіди, будова і властивості

Розповідь викладача з елементами бесіди

Альдегіди - це органічні сполуки, у молекулах яких атом Карбону карбонільної групи

(карбонільний Карбон) зв'язаний з атомом Гідрогену. Альдегіди є похідними алканів.

Функціональна група $\text{C}\begin{matrix} \nearrow \text{O} \\ \searrow \text{H} \end{matrix}$ називається альдегідною.

Група атомів $>\text{C}=\text{O}$ називається карбонілом, або карбонільною групою. Альдегіди можна розглядати як органічні сполуки, в молекулах яких ця група сполучається з вуглеводневим радикалом і з атомом водню.

Розглянемо приклади найпростіших альдегідів та їх моделі:

Альдегіди	
$\begin{matrix} \text{H}-\text{C}=\text{O} \\ \\ \text{H} \end{matrix}$ <p>формальдегід (метаналь)</p>	$\begin{matrix} \text{CH}_3-\text{C}=\text{O} \\ \\ \text{H} \end{matrix}$ <p>ацетальдегід (етаналь)</p>

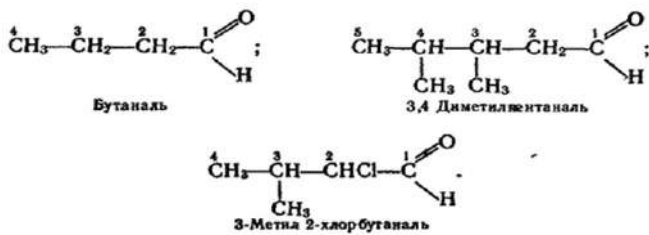
У молекулі альдегіду є сигма- і пі-зв'язки. Атом вуглецю CH_3 -групи знаходиться в стані sp^3 -гібридизації Він з'єднаний чотирма гібридними сигма-зв'язками з трьома атомами водню і з карбонільним атомом вуглецю. Атом вуглецю карбонільної групи перебуває в стані sp^2 -гібридизації.

Назва	Формула	Модель
Формальдегід (метаналь)	$\text{H}_2\text{C}=\text{O}$	
Ацетальдегід (етаналь)	$\text{CH}_3-\text{CH}=\text{O}$	
Ацетон (пропанон)	$(\text{CH}_3)_2\text{C}=\text{O}$	

Номенклатура альдегідів

Систематичні назви альдегідів складають за назвою відповідного вуглеводню з додаванням суфікса -аль.

Нумерацію ланцюга починають з карбонільного атома Карбону

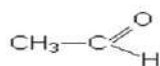
Тривіальні назви складають від тривіальних назв тих кислот, на які альдегіди перетворюються в результаті окиснення.

Формула	Номенклатура	
	тривіальна	IUPAC
$\text{H}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	2	3
$\text{H}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	мурашиний	метаналь
$\text{H}_3\text{C}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	оцтовий	етаналь
$\text{CH}_3\text{CH}_2-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	пропіоновий	пропаналь
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	масляний	бутаналь
$\text{H}_3\text{C}-\text{CH}(\text{CH}_3)-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	ізомасляний	2-метилпропаналь
$\text{H}_2\text{C}=\text{CH}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	акролеїн	пропеналь
$\text{H}_3\text{C}-\text{CH}=\text{CH}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	кротоновий	бутен-2-аль

Первинне усвідомлення нового матеріалу

На столах лежать роздруковані таблички з назвами альдегідів, уклейте їх у зошит.

Тепер поміркуємо та спробуємо за назвою написати формулу альдегіду (2 Метилбутаналь, 2,4 Диметилпентаналь, Бутаналь) і навпаки за формулою дати йому назву (2,4-дибром-3-метилпентаналь.).

Сприймання нового матеріалу Фізичні властивості альдегідів

Розглянемо фізичні властивості альдегідів. Найпростіший альдегід мурашиний - це газ із різким запахом. Інші нижчі альдегіди - рідини, добре розчинні у воді. Альдегіди мають ядушливий запах, який унаслідок багаторазового розведення стає приємним, нагадуючи запах плодів. Альдегіди киплять за більш низької температури, ніж спирти з тим самим числом

атомів Карбону. Це пов'язано з відсутністю в альдегідах водневих зв'язків. Водночас температура кипіння альдегідів вища, ніж у відповідних за молекулярною масою вуглеводнів, що пов'язано з високою полярністю альдегідів.

Первинне усвідомлення нового матеріалу

Порівняймо фізичні властивості деяких альдегідів за таблицею

Фізичні властивості деяких альдегідів

Назва	Формула	t°кип, °C	t°пл, °C	d420
Мурашиний альдегід	$\text{H}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	-92,0	-21,0	0,815 (за 20 °C)
Оцтовий альдегід	$\text{CH}_3-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	-123,5	21,0	0,780
Пропіоновий альдегід	$\text{CH}_3-\text{CH}_2-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	-102,0	48,8	0,807
Масляний альдегід	$\text{CH}_3-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	-99,0	75,7	0,817
Ізомасляний альдегід	$\text{CH}_3-\text{CH}(\text{CH}_3)-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$	-65,9	64,0	0,794

Поширення в природі та застосування

Деякі альдегіди трапляються в природі, наприклад, ароматичний альдегід ванілін міститься в плодах ванільного дерева. Ацетон міститься в сечі хворих на діабет. Ацетон як розчинник застосовується у виробництві штучного шовку, бездимного пороху, кіноплівки, лаків, ліків тощо. Він є вихідною речовиною для синтезу багатьох органічних сполук.

Найбільш поширеними серед альдегідів є формальдегід та ацетальдегід.

Формальдегід

Застосовують у виробництві термореактивних пластмас, феноло-формальдегідних та сечовино-формальдегідних смол.

Формальдегід є біологічно активною речовиною: під його впливом відбувається згортання (денатурація) білка. На цьому ґрунтується його застосування як засобу для дезінфекції, як дубильного засобу та консерванту для анатомічних препаратів. Формаліном називають 37-40% водний розчин формальдегіду, до якого як інгібітор полімеризації додають 6-15% метанолу. У медицині також використовують похідні формальдегіду — гексаметилентетрамін (уротропін).

Ацетальдегід

Найважливіші застосування оцтового альдегіду ґрунтуються на використанні його реакцій окиснення та відновлення. За допомогою першої з них добувають оцтову кислоту, за допомогою другої у деяких країнах - етиловий спирт. Основне застосування оцтового альдегіду - добування оцтової кислоти.

Інші альдегіди в промисловості застосовують не так часто. Деякі альдегіди, які мають приємний запах, використовують у парфумерії та косметичці.

Біологічна дія альдегідів

- токсичні, здатні накопичуватися в організмі;
- мають дратівливу і нейротоксичну дію;
- деякі володіють канцерогенними властивостями;
- входять до складу харчових продуктів і есенцій (ананасова).

5. Вторинне осмислення і закріплення знань

Тестування. На екрані ви бачите тести, на які повинні дати відповідь. На це завдання 5 хвилин, по закінченню перевіримо відповіді та прокоментуємо правильні.

1. Яке закінчення в назві для класу альдегідів:

- а) – ол;
- б) – аль;**
- в) – иль;
- г) – он.

2. Вкажіть формулу гексаналю?

- а) $C_6H_{13}COH$;
- б) $C_5H_{11}COH$;**
- в) $C_6H_{13}COOH$;
- г) $C_5H_{11}COOH$.

3. Альдегіди відносять до сполук:

- а) спиртів;
- б) оксигеновмісних;**
- в) нітрогеновмісних;
- г) вуглеводні.

4. Яка загальна формула альдегідів:

- а) $C_nH_{2n}O$;**
- б) C_nH_nO ;
- в) $C_nH_{2n}OH$;
- г) $C_nH_{2n}O_2$.

5. Група атомів $>C=O$ називається:

- а) оксигеновою групою;
- б) карбоною групою;
- в) нітратною групою;
- г) карбонільною групою.**

6. Який фізичний склад мурашиного альдегіду:

- а) газ;**
- б) вода;
- в) рідина;
- г) тверде тіло.

7. Виберіть іншу назву оцтового альдегіду:

- а) пропаналь;
- б) метаналь;
- в) етаналь;**
- г) бутаналь.

8. Нумерацію ланцюга альдегіду починають з:

- а) з атома гідрогену;
- б) карбонільного атома Карбону;**
- в) зліва направо;
- г) справа наліво.

9. Найбільш поширеними серед альдегідів є:

- а) формальдегід та ацетальдегід;**
- б) масляний та ацетат альдегід;
- в) пропілів альдегід.

10. Позначте правильні твердження щодо альдегідів:

- а) всі альдегіди добре розчиняються у воді;
- б) кожний альдегід має характерний запах;**
- в) альдегіди киплять за більш високих температур, ніж спирти;
- г) основне застосування оцтового альдегіду - добування оцтової кислоти.**

6. Узагальнення і систематизація нових знань

Альдегіди - це органічні сполуки, у молекулах яких атом Карбону карбонільної групи (карбонільний Карбон) зв'язаний з атомом Гідрогену. Альдегіди є похідними алканів.

Загальна формула: $C_nH_{2n}O$

7. Підбиття підсумків уроку

8. Домашнє завдання та інструкції до нього.

МЕТОДИЧНА РОБОТА

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Наталія Нідерман, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Освіта визначає горизонти майбутнього. Саме від якості освітньої системи залежить життєвий успіх кожної людини та успіх цілої країни.

Освітній процес укотре зазнає змін. У першу чергу актуальними стають питання безпечного освітнього середовища для перебування здобувачів освіти та педагогічних працівників.

Необхідно мати на увазі, що у діяльності методичних служб є свої особливості, проблеми та виклики, зумовлені процесами реформування в освіті.

Виклики, які постали перед освітнім простором у XXI ст. - рівний доступ до якісної освіти, навчання упродовж життя, рух до суспільства знань потребують нових підходів до управління галуззю. Це підвищує відповідальність педагогічних працівників за стан розвитку професійної освіти, посилює вимоги до їх професійної компетентності.

Ще один важливий виклик – організація освітнього процесу під час упровадження воєнного стану на території країни, у надскладних умовах педагогічні працівники продовжують навчати учнівську молодь.

Методична служба є однією з тих освітніх структур, яка повинна забезпечувати формування і розвиток нової галузі – галузі людської компетентності.

Професійна компетентність, розуміння суті проблеми та здатність визначати шляхи її практичного вирішення, готовність до самостійного життя – основний показник кваліфікації сучасного робітника.

Сьогодні професійна компетентність педагога набуває надзвичайної актуальності. А це, в свою чергу, нові вимоги до подальшого вдосконалення його професійних компетенцій у педагогічній діяльності. Адже необхідною умовою є не лише ґрунтовні знання у професійній сфері, а й систематичне поповнення та оновлення знань, високий рівень професіоналізму.

Професійна компетентність в освіті - виклик, проблема сьогодення.

Від методистів, викладачів і майстрів виробничого навчання нині чекають готовності до розроблення авторських навчальних та методичних матеріалів, які включали б інформацію про реальний стан розвитку виробництва, використання в своїй діяльності високоефективних педагогічних засобів і прийомів, інноваційних технологій, організації дослідної роботи, аналізу її результатів, конструктивних дій у різноманітних педагогічних ситуаціях, досконалої комунікативної поведінки. На сучасному етапі важливими для методистів є орієнтація на зовнішнє середовище та спрямування діяльності на забезпечення запиту соціуму.

Актуальним на сьогодні є питання: як змінити формат методичної служби, щоб вона не контролювала педагогів, а могла сконцентруватись на координації та супроводі? Як унеможливити перевірки під виглядом «надання методичної допомоги» чи «проведення моніторингу»?

Методист повинен розуміти, що він не тільки учитель, наставник, а й модератор, є провідником нових можливостей та перспектив навчання. Хочу звернути увагу: методист не дає готові вказівки, як має бути, він пропонує педагогу «інструменти» для вирішення певної проблеми, а педагог сам вибирає той, який є для нього доцільним і доступним.

Методична робота в час повної інформатизації суспільства потребує нових ресурсів. Ми повинні використовувати наявні можливості для розбудови методичної служби, виведення її на новий, якісний рівень та зміни пріоритетів у роботі. У цьому плані слід не забувати про можливості інтернет-ресурсів, що дають змогу створювати онлайн-мережі для надання якісних освітніх послуг.

Доцільно у цьому плані створити єдиний онлайн-простір з метою демонстрування ефективних практик, що дасть змогу методистам і педагогічним працівникам ознайомлюватися з практичними надбаннями колег у межах однієї інформаційної онлайн-платформи.

Науково-методична робота сприяє удосконаленню освітнього процесу, програмно-методичному оновленню, упровадженню інноваційних форм і методів діяльності, підвищенню майстерності педагогічних працівників; спонукає педагогів-практиків до творчої діяльності; формує нові підходи щодо організації методичної роботи.

Нині методична служба знаходить від-

повіді на виклики цифрової епохи. Завдання методистів, викладачів, майстрів виробничого навчання – інтегрувати новітні інструменти та технології в освітній процес.

Створення системи методичної діяльності у закладі професійної освіти починається з визначення її складових: мети, завдань, змісту, форм, методів, умов, результатів, які пов'язані між собою.

Ефективно спланована та реалізована система методичної роботи сприятиме становленню професійного іміджу педагога, що працюватиме на формування наукового рівня його методичної культури, творчої самостійності, стимулів і умов удосконалення навчально-виробничого і виховного процесів.

На сьогодні у кожному закладі є методист. І це дуже важливо, оскільки це і є та вертикаль, через яку ми, обласна методична служба, можемо втілювати в життя найсміливіші проекти. Бачення перспективи є особливо важливим для методиста системи професійної освіти. За якими професіями майбутнє, якою має бути модель випускника ЗПО і модель кваліфікованого робітника чи спеціаліста, повинен уміти передбачати і методист, і кожен профтехосвітянин.

Методична робота у закладах освіти містить цілісну систему заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації, професійної майстерності, розвиток творчого потенціалу кожного педагога, вироблення інноваційного стилю діяльності.

Методист повинен бути компетентним у питаннях організації методичної роботи та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Для підвищення професійної компетентності педагогів, їх особистісного і фахового зростання методична служба проводить науково-методичні заходи, спрямовані на реалізацію фахового та особистісного потенціалу педагогів; моніторингові дослідження якості знань і рівня навчальних досягнень учнів з предметів професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, сприяє впровадженню інноваційних педагогічних технологій; вивчає, узагальнює і поширює передовий педагогічний досвід.

Із упевненістю можемо стверджувати, що методисти ЗПО постійно в пошуку, активні в освоєнні та впровадженні сучасних освітніх і виробничих технологій. Значну увагу приділяють розвитку творчого потенціалу педагогічних працівників, адже існує гостра потреба у тому, щоб викладачі та майстри виробничого навчання могли швидко адаптуватись до соціально-економічних змін у країні, сумлінно працювали над особистісним та професійним зростанням.

Однак, ефективність методичної роботи залежить також і від творчості самого методиста, від його вміння організувати цікаві й змістовні заходи, адекватно оцінювати новітні технології, доцільно їх застосовувати.

Перед методистами поставлене непросте завдання: організація інноваційної діяльності педагогічних працівників шляхом самоосвіти, саморозвитку через опанування новими компетенціями.

Робота щодо підвищення професійної компетентності педагогічних працівників потребує впровадження педагогіки партнерства, інформаційно-цифрових технологій, нового освітнього середовища, яке допоможе створити новітній навчальний контент педагога, що зможе вплинути на соціалізуючу складову розвитку особистості.

Де ж узяти педагога-творця? Як сформулювати його творчу спрямованість?

Творча особистість педагога виявляється насамперед у своєрідності виконуваних професійних функцій, у нестандартності вирішення навчально-виробничих і виховних завдань за різних обставин.

Справжня творчість ґрунтується на знаннях і вміннях педагога, котрий майстерно володіє всіма секретами своєї професії.

Загальну організацію методичної роботи здійснює директор закладу. Методист є організатором методичної роботи з педагогічними працівниками. Конкретну методичну роботу з різними категоріями педагогічних працівників відповідно до специфіки їх діяльності проводять голови методичних комісій і методист.

Організація діяльності педагогічного колективу щодо забезпечення освітнього процесу здійснюється відповідно до плану роботи ЗПО

на навчальний рік, у якому визначено основні напрямки діяльності та завдання, над якими працюватиме колектив у поточному навчальному році.

Щоб охопити членів педагогічного колективу методичною роботою, на початку навчального року директор закладу видає наказ «Про організацію навчально-методичної роботи з педагогічними кадрами», який доводить до відома усіх педагогічних працівників, керівників методичних комісій. У пошуку форм методичної роботи, її пріоритетних напрямів необхідно використовувати диференційований підхід, обов'язково враховувати побажання і запити кожного педагога.

Центром методичної роботи в закладі освіти є методичний кабінет, який діє відповідно до Положення про методичний кабінет, розробленим на основі Положення про методичну роботу в ЗП(ПТ)О.

У кабінеті розміщені інформаційні, навчально-методичні, нормативні матеріали, навчально-плануюча документація, атестаційні матеріали, каталог і матеріали передового педагогічного досвіду тощо.

В організації методичної роботи та її плануванні враховуються актуальні завдання розвитку освітнього процесу, програмні цілі закладу професійної освіти.

Методична робота повинна бути ефективною та результативною, тому потрібно зосередити увагу таких питань:

- практична спрямованість методичних заходів (проектування, моделювання, конструювання занять, їх окремих етапів, ділові ігри, аналіз ситуації, розв'язання завдань підвищеної складності);

- упровадження в освітній процес інноваційних технологій, що сприятимуть професійному зростанню педагогів;

- залучення педагогічних працівників до участі в реалізації проєктів, експериментів, написанні авторських програм, методичних розробок, публікацій;

- забезпечення системності у плануванні, організації методичної роботи з прогнозуванням кінцевого результату;

- робота над методичною темою, завершенням якої є узагальнені матеріали, виступи на педагогічній, методичній радах, конференціях, педагогічних читаннях, методичних комісіях тощо;

- організація поінформованості педагогів шляхом випуску методичних напрацювань, вісників, газет.

Робота педагогічних працівників над методичною темою спонукає кожного викладача, майстра виробничого навчання до підвищення свого фахового рівня, сприяє взаємному збагаченню членів колективу педагогічними знахідками, дає змогу їм учитися педагогічній майстерності у досвідчених колег, забезпечує підтримку в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку.

У своїй роботі методисти використовують різні форми і методи діяльності: семінари-практикуми, тренінги, дискусії, конференції, воркшопи, онлайн-семінари тощо. Велику роль відіграє підготовка друкованої продукції з методики організації навчання, виробничої практики, виховання учнівської молоді, а також з узагальнення кращого досвіду педагогів-практиків.

З метою підвищення ефективності методичної роботи адміністрація, методист закладу освіти аналізують стан роботи з педагогічними кадрами на засіданнях педагогічної, методичної

рад, проводять звіти керівників методичних комісій, педагогічних працівників, організують виставки творчих напрацювань тощо.

Надважливо, щоб кожен педагог відчував підтримку методиста як у питаннях інформаційно-консультативного характеру, зокрема роз'яснення основних положень нормативних документів у галузі освіти, так і в плані практичного оволодіння інноваційними технологіями і методиками навчання. Потрібно не розказувати, як навчати, а практично демонструвати нові методи, проводити майстер-класи, практичні заняття, тренінги. Методист повинен стати помічником педагога.

Завдання методиста – допомогти педагогам визначити напрям професійного розвитку, вибудувати індивідуальну траєкторію професійного зростання.

Новітні тенденції вимагають також корекції методичного супроводу, переорієнтації його на осмислення основних вимог документів та їх реалізацію у процесі освітньої діяльності.

Наявність у педагога творчого потенціалу сприяє знаходженню й реалізації оригінальних рішень, застосуванню сучасних форм роботи і методів навчання, а це, в свою чергу, допомагає вдосконалити навчально-виробничий і виховний процес. Саме від особистості педагогічного працівника залежить успішна реалізація нових освітніх ідей і проєктів, розвиток його творчого потенціалу.

Досвід переконує, що творчість приходить тільки до тих педагогічних працівників, які прагнуть до підвищення професійної компетентності, фахової майстерності, поповнюють знання, вивчають і упроваджують досвід як окремих педагогів, так і цілих педагогічних колективів.

Творчо налаштований викладач, майстер виробничого навчання прагне побороти стандартний підхід, одноманітність у вирішенні щоденних навчально-виховних завдань. Це підтримує у здобувачів освіти постійний інтерес до уроків професійно-теоретичного та професійно-практичного навчання. Роль методичної служби відчутно зростає сьогодні у зв'язку з необхідністю раціонально та оперативно використовувати інноваційні форми і методи навчання та виховання.

Саме методична робота зв'язує в єдине ціле всю систему роботи закладу освіти. Тому одним із нагальних завдань методичної служби є забезпечення єдності змісту, форм і методів роботи, творчого розвитку, професійного зростання та підвищення компетентності педагогічних працівників.

Відповідно до «Положення про методичну роботу у ПТНЗ», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2000 р. № 582 «Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти» у закладах професійної освіти здійснюється колективна та індивідуальна методична діяльність. При виборі форм методичної роботи методисти використовують різні методи діагностичного вивчення рівня професійної компетентності педагогічних працівників.

Основними шляхами підвищення професійної компетентності педагогів є формування методичного середовища або професійна взаємодія з колегами, тобто участь у колективних та групових інноваційних формах методичної роботи: співпраця у творчих групах, дослідній діяльності, організація консультативно-методичних груп, педагогічні чи психологічні тренінги, участь у чатах, форумах щодо розробки актуальних проблем, методичних фестивалів, панорамах, презентаціях, методичних дискусіях, методичних аукціонах, методичних діалогах, підготовка й видання друкованих методичних матеріалів.

Колективні форми методичної роботи використовуються з метою вирішення певних проблем, розгляду актуальних питань з організації освітнього процесу, аналізу і підсумків колективної діяльності, вивчення та поширення досвіду кращих педагогів-практиків.

Колективні форми методичної роботи:

- педагогічна рада педагогічні читання;
- загальні збори (конференція) педагогічних працівників;
- інструктивно-методичні наради;
- теоретичні та практичні семінари;
- школи молодого спеціаліста;
- школи професійної майстерності, перодового досвіду.

Індивідуальні форми методичної роботи:

- відвідування, спостереження та аналіз уроків;
- вивчення, узагальнення та впровадження педагогічного досвіду;
- наставництво;
- участь у дослідно-експериментальній роботі;
- підвищення кваліфікації, стажування;
- самоосвіта тощо.

Обов'язково методична служба планує і проводить роботу, враховуючи кожен із категорій педпрацівників, особливо молодих, використовуючи потенціал досвідчених: школи професійної майстерності, семінари-практикуми, майстер-класи, тренінги тощо.

На постійному контролі перебуває підвищення кваліфікації педпрацівників, обов'язковість їх стажування.

Варто зауважити, що саме в організації методичної роботи використання форм є гнучким і відносним, бо одна і та ж форма для деяких педпрацівників може бути інноваційною, а для інших – традиційною.

Популярними в закладах є такі форми методичної роботи.

Онлайн-конференція (вебконференція), вебінар – обговорення актуальних проблем освітнього процесу, його навчально-методичного забезпечення та супроводу.

Ця форма забезпечує можливість організації дистанційного спілкування педагогічних працівників з проблем розвитку сучасної освіти, обмін інформацією для вироблення спільної стратегії дій, а також швидке отримання консультацій з проблемних навчально-організаційних та методичних питань.

Віртуальний діалог – форма методичної роботи, що передбачає невелику аудиторію учасників, направлена на розвиток творчого потенціалу педагога, включення його у комунікаційний процес, обмін досвідом роботи, впровадження нових педагогічних ідей та методичних знахідок.

Тренінг, ділова гра – активізують творчу ініціативу педагога, забезпечують високий рівень засвоєння теоретичних знань і професійних умінь.

Портфоліо педагога – індивідуальна форма методичної роботи, своєрідна презентація досвіду педагога, може бути представлено на паперових носіях або в електронній версії.

Майстер-класи – педагоги мають нагоду продемонструвати свій інноваційний досвід роботи, індивідуальний стиль діяльності, рівень професійної компетентності.

Професійне спілкування, яке відбувається в інтерактивному режимі з використанням тренінгових вправ, дискусійних елементів, ділових ігор, моделювання стимулює педагога до саморозвитку та самовдосконалення, сприяє збагаченню корисними ідеями, які в кінцевому результаті позитивно впливають на якість освітнього процесу.

Різні форми роботи дозволяють мотивувати найкращих педагогів, які стають носіями реформи освіти, промоутерами сучасних методик і технологій навчання.

Творча особистість педагога формується та розвивається впродовж усієї його професійної діяльності. Саме тому кожен педагог має план свого подальшого особистісно-професійного зростання, а завдання адміністрації закладу полягає у створенні умов, які б сприяли виконанню цього плану.

Відповідаючи на вимоги сьогодення, освітній процес модифікується в дистанційне та змішане навчання, яке характеризується використанням електронного освітнього контенту.

Застосування електронних освітніх ресурсів у викладання спеціальних та загальноосвітніх дисциплін, створення електронних навчально-методичних комплексів, посібників, сучасних методів навчання вимагають нового комплексно-методичного забезпечення,

планового видання підручників, посібників, що забезпечували б навчання за стандартом.

Безумовно, сучасному суспільству потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, але й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співпраці, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності.

Впровадження інноваційних технологій в освітній процес вимагає певної реорганізації методичної служби закладу професійної освіти: створення передумов для методичного супроводу, методичної підтримки педагогів, моніторингу.

Першим кроком на шляху організації ефективної науково-методичної роботи є діагностика з метою вивчення запитів і потреб викладачів, майстрів виробничого навчання. Вона дає можливість оцінити професійний і творчий потенціал педагогів, вказує на напрямки роботи, що потребують корекції, а, найголовніше, допомагає в організації навчально-професійної діяльності педагогічних працівників.

Результати діагностики обов'язково використовуються при плануванні методичної роботи. Особливу увагу потрібно звернути саме на розвиток колективної творчої діяльності.

Колективні форми методичної роботи (педагогічна рада, методичні комісії, інструктивно-методичні наради, семінари-практикуми, вебінари, майстер-класи, школи професійної майстерності, передового досвіду, науково-практичні конференції, педагогічні читання, методичні тижні, методичні фестивалі тощо) використовуються з метою вироблення єдиного підходу до вирішення певних проблем, обговорення актуальних питань організації навчально-виробничого та виховного процесу, аналізу результату колективної діяльності, вивчення і поширення кращого педагогічного та виробничого досвіду, науково-технічної та педагогічної інформації.

Новизною змісту, форм, методів, оригінальністю ідей вирізняється робота педагогічних колективів.

Особливого значення набувають ділові педагогічні ігри, тренінги, дискусії, моделювання конкретних ситуацій, розробка проєктів. Такі методи формують умови для розвитку творчого потенціалу педагога, дозволяють створити відчуття психологічної безпеки, гри, спонтанності, стимулюють самоаналіз і педагогічну рефлексію та мотивацію до творчої діяльності.

Індивідуальні форми методичної роботи використовуються для задоволення особистих потреб і конкретних запитів педагогічних працівників, їх вибір залежить від рівня освіти, професійної компетентності, специфіки діяльності, індивідуальних можливостей та інших характеристик педагогічних працівників.

Індивідуальними формами методичної роботи є наставництво, консультації, самоосвіта, стажування тощо.

Із власного досвіду знаю: якщо в закладі системно використовуються нетрадиційні форми методичної роботи, яким передувала ґрунтовна психологічна та педагогічна підготовка працівників, то методична робота в колективі починає сприйматися як творчий процес. Тільки тоді педагогічні працівники стають однодумцями, партнерами, пропагандистами новаторських ідей.

Методисту закладу освіти, щоб допомогти викладачу, майстру виробничого навчання сформувати свою педагогічну майстерність, необхідно знати рівні творчої педагогічної діяльності. Так С.О. Сисоєва виокремлює чотири такі рівні:

- репродуктивний, педагог працює на основі вироблених до нього методик, рекомендацій, досвіду та обирає ті, що найбільш відповідають конкретним умовам його праці й індивідуально-психологічним особливостям учнів;

- раціоналізаторський, педагог на основі аналізу власного досвіду та конкретних умов педагогічної діяльності вносить певні корективи до своєї роботи, модернізує деякі елементи існуючих рекомендацій, методик відповідно до нових завдань сьогодення;

- конструкторський, на основі власного досвіду педагог, використовуючи існуючі

методики, рекомендації й передовий досвід, конструює власні, найбільш оптимальні варіанти розв'язання педагогічних проблем;

- новаторський, педагогічний працівник підходить до розв'язання педагогічних проблем на принципово нових засадах, які відрізняються новизною та високою результативністю.

Одним із найважливіших чинників, який стимулює зростання професійної майстерності педагогів, допомагає становленню власного педагогічного почерку, розвитку творчості в педагогічному колективі, прискорює формування передового досвіду в необхідному для навчального закладу напрямі, є цілеспрямована робота над єдиною науково-методичною темою.

Робота педагогічних працівників над темою спонукає кожного викладача, майстра виробничого навчання до підвищення свого фахового рівня, сприяє взаємному збагаченню членів колективу педагогічними знахідками, дає змогу їм учитися педагогічної майстерності у досвідченіших колег, забезпечує підтримку в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку.

Реалізації науково-методичної теми підпорядкована низка різноманітних форм методичної роботи: педагогічна рада, інструктивно-методична нарада, методичні комісії, предметні тижні, семінари-практикуми, тренінги, майстер-класи, методичні виставки, розробка методичних рекомендацій тощо.

У закладах освіти, крім методичних комісій за предметною, професійною ознакою, з'явилася необхідність створення творчих груп, що дозволяє ефективно вирішувати питання підвищення компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання.

Важливим у закладах є методичний супровід освітнього процесу. Який сенс вкладається в поняття «методичний супровід»?

Методичний супровід - постійна взаємодія методиста і педагогічного працівника, спрямована на надання допомоги у виборі найбільш оптимального шляху вирішення професійної проблеми з опорою на професійний і життєвий досвід.

Переваги супроводу перед іншими формами методичної роботи полягають у тому, що він:

- більш індивідуалізований і гнучкий;
- враховує динаміку професійного розвитку як самого педагога, так і закладу професійної освіти, в якому він працює;
- триває протягом усієї професійної кар'єри педагога.

До принципів методичного супроводу впровадження інноваційних освітніх технологій слід віднести:

- принцип поєднання індивідуальних і групових форм методичної роботи;
- принцип безперервності й наступності;
- принцип стимулювання творчого зростання педагогів.

Поєднання індивідуальних і групових форм методичної роботи передбачає, що кожен педагог може об'єднатися з іншими або включитися в роботу спеціально організованих груп.

Серед великого числа інновацій, що застосовуються у системі освіти, особлива увага приділяється таким технологіям, де викладач виступає не лише джерелом навчальної інформації, а є організатором і координатором творчого навчального процесу, спрямовує діяльність кожного учня у потрібне русло, враховуючи його індивідуальні здібності.

На сьогодні онлайн-ресурси є потужним методичним і дидактичним інструментарієм

для організації цікавого і розвиваючого процесу навчання, підвищення ефективності уроку, мотивації учнів до оволодіння знаннями, підготовки професійно-мобільного кваліфікованого робітника та трансформації освітнього простору, який значною мірою перемістився до мережі Інтернет.

Система методичної роботи у ЗПО спрямована на підтримку творчої молоді. Цьому приділяється особлива увага, і як наслідок - участь молодих викладачів та майстрів виробничого навчання у всеукраїнських та обласних конкурсах фахової майстерності, різноманітних методичних заходах, обласних семінарах-практикумах, вебінарах, конференціях.

Методисти, як правило, надають перевагу диференційованому підходу до організації методичної роботи. Адже під час сумісної праці народжується багато цікавих ідей, що обов'язково втілюються в процесі навчання.

Щороку методичні комісії закладів разом із методистом готують творчі звіти, виставки педагогічних надбань «Педагогічні ідеї та знахідки», «Калейдоскоп педагогічної творчості», «Дивограй педагогічної майстерності», «Інноваційна педагогічна діяльність як особливий вид творчої діяльності педагога». Результати творчої праці, досвід кращих педагогів представлені у методичних альманахах, зразками методичних розробок, методичних рекомендацій.

Будь-яка творчість педагога не буде завершеною, якщо її не вивчати, узагальнювати та поширювати, саме тому Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області займається вирішенням цього питання. Вивчений досвід узагальнюється та поширюється шляхом ознайомлення з носієм досвіду на семінарах-практикумах, вебінарах і публікації в інформаційно-методичному віснику «Професійна освіта Запоріжжя».

Загальновідомо: професійний розвиток педагогічного працівника – тривалий процес. Професійна компетентність викладача чи майстра виробничого навчання зумовлює його педагогічну майстерність. Очевидно, що немає жодного педагога, який би не прагнув до вершин педагогічної майстерності.

Освітянська спільнота – унікальний осередок інтелектуального потенціалу суспільства. Лише компетентна, самостійна й відповідальна, з чіткими громадянськими позиціями індивідуальність здатна до оновлення суспільства, забезпечення державності України, розвитку її економіки та культури. Навчання і виховання такої людини доручено освітянам.

Методична служба в кризових ситуаціях має бути провідником для педагогічних працівників, оперативно реагувати на виклики методичними рекомендаціями, у даному випадку щодо організації дистанційного та змішаного

навчання під час карантину, запровадження воєнного стану в країні та організації безпечного навчання в закладах освіти.

Методична служба сприяє особистому та професійному зростанню педагогів, виробленню інноваційного стилю їх діяльності об'єднує навколо себе однодумців.

Системний підхід передбачає не тільки творчий характер проведення методичної роботи, а й забезпечує її моделювання залежно від індивідуальної траєкторії професійного зростання педагогічних працівників, надання якісних освітніх послуг.

ДОСВІД ПРАКТИКІВ

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ

Світлана Шамрай, вихователь гуртожитку Державного навчального закладу «Запорізький професійний торгово-кулінарний ліцей»

Рекомендації щодо організації гурткової роботи в гуртожитку

Участь учнів у гуртках в позаурочний час сприяє формуванню внутрішнього світу, естетичної культури та працелюбності, розвитку здатності сприймати і відчувати прекрасне.

Розвиток творчих здібностей завжди хвилював і хвилює педагогів, які безпосередньо займаються практичною роботою з учнями.

Підлітки прагнуть до самовдосконалення, незалежності, відмови від стереотипів, однак недостатній життєвий досвід, неадекватні судження про те, що відбувається, піддають підлітків випадковим впливам.

У кожного учня є задатки творчих здібностей. Від педагога залежить, залишаться вони в «сплячому» стані або розвинуться так, що допоможуть йому в подальшому житті. Розвивати творчі здібності (креативність) можливо, зацікавивши їх неординарним завданням.

Колектив учнівського самоврядування гуртожитку ДНЗ «Запорізький професійний торгово-кулінарний ліцей» працює під девізом: «Твори, фантазуй сміливіше – шукай шляхи досягнення мети».

Гуртожиток – це не лише місце проживання, а й мікросередовище, що визначає перспективні напрямки професійного та духовного розвитку особистості, подолання труднощів та протиріч процесу адаптації молоді до нових соціально-побутових умов.

Однією із суттєвих причин цих негативних явищ у молодіжному середовищі є недо-

статньо продумана організація дозвілля як найважливішої сфери життєдіяльності та всебічного розвитку особистості.

Створення у гуртожитку сприятливих умов для виховного дозвілля, розвиток у молоді суспільних починань, пов'язаних із творчою діяльністю у вільний час – реальний шлях продуктивного впливу на духовне зростання молоді людини, на підвищення її самосвідомості.

Значний поштовх у розвитку творчих здібностей учнів мають заняття у гуртках. Вони також сприяють розвитку кругозору, прищепленню навичок самостійної роботи.

Гурток – це місце, де учні з різних груп, різного віку можуть спілкуватися, спільно діяти, де можуть перевірити себе, свої можливості, визначитися та адаптуватися в реаліях сфери зайнятості, що зацікавила. Гурток є найпоширенішою формою добровільного об'єднання учнівської молоді.

Активна робота будь-якого гуртка сприяє вихованню естетичної культури та працелюбності учнів, розвитку здатності сприймати і відчувати прекрасне. Займаючись у гуртку, учні можуть поглибити знання та вміння з професії, що їх цікавить, застосувати набутий досвід у ліцеї та вдома.

Гуртки можуть бути різноманітними. Важливою часткою гуртка, його якістю, є форма вираження підсумку. Найчастіше – це конкретні та ефектні показові виступи, концерти, виставки робіт, диспути, конференції тощо.

Дуже важливо, щоб результати діяльності учнів у гуртках ставали надбанням ліцею.

Важливо, щоб ця робота знаходила відображення в організації вечорів, конкурсів, виставок творчих виробів.

Яку ж мету та задачі, як організатор гуртків, ставлю перед собою:

- формування прекрасного, естетичного, що дозволяє сформувавши художній смак;
- розвиток персональних креативних здібностей учнів, задоволення їх уподобань.

Робота в гуртожитку переконує, що для формування внутрішнього світу учнів треба обирати такі прийоми і засоби спонукання до активної творчої діяльності, які будуть розкривати привабливішу перспективу подолання труднощів, розвиток творчого мислення, уявлення, та ні в якому разі не приборкувати схильність до фантазування, спонукати до художньо-творчої активності. З цією метою необхідно прищеплювати у них упевненість, віру в самостійне вирішення творчих задач. Той, хто не вірить у свої сили, вже приречений на невдачу. І віра ця повинна бути обґрунтованою.

Гуртки художньої самодіяльності необхідно організувати так, щоб учасники їх могли виступати не лише перед учнями та викладачами закладу освіти, а й перед іншою аудиторією.

Театральний гурток «Лицедії»

Цікаво спостерігати, коли відбувається читання сценарію вистави, розподіл ролей та перші репетиції. Настає можливість учням проявити творчий підхід.

У цей час відбувається перетворення, і перед нами не простий учень, а персонаж, у якого змінюється голос, постань, міміка і навіть хода. Так і народжуються молоді актори.

За час існування гуртка на сцені ліцею відбулися дві вистави за мотивами п'єси Михайла Старицького «За двома зайцями» та «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» Миколи Гоголя, театралізований виступ учнів напередодні Різдва Христового та «Водіння кози» - одна з найдавніших різдвяних містерій, що відбувається у щедрий вечір.

На цьому ж звичайно ми не зупиняємося, у цьому навчальному році розпочалися репетиції вистави «Сватання на Гончарівці».

Танцювальний гурток «Юність»

Хореографічне мистецтво завжди привертало до себе увагу учнівської молоді. Вони люблять танці та відвідують заняття із задоволенням протягом тривалого часу.

Заняття у гуртку сприяють естетичному вихованню учнів, позитивно впливають на їх фізичний розвиток.

Дисциплінованість, працьовитість і терпіння - ті властивості характеру, які необхідні не тільки в хореографічному мистецтві, але і в побуті.

На початку моєї діяльності виникали проблеми: хотілося досягти якнайшвидше позитивного результату, тому часом пропускала деякі, як мені здавалось, незначні моменти. Наприклад, розучування танцювальної комбінації, не поділяючи її на частини. Це призводило до довгого запам'ятовування у вихованців. Потім використала принцип поетапного вивчення танцю.

Гурток відвідують як дівчата, так і хлопці.

Хореографія - це один із найкращих способів самовираження на етапі формування особистості й пошуку себе, дозволяє розвиватися не лише фізично, а й емоційно, творчо.

Гурток декоративно-ужиткового мистецтва «Творча майстерня»

Пріоритетними аспектами роботи гуртка є розвиток творчих здібностей учнів, формування у них почуття прекрасного та естетичних смаків, збагачення їхніх уявлень про мистецтво та духовний світ загалом.

Необхідно стимулювати прагнення учнів до самостійного вибору цілей, завдань та засобів їх вирішення. Учень, який не може діяти самостійно, відповідати за прийняте рішення, позбувається креативності.

Художня діяльність на заняттях гуртка знаходить різноманітні форми відображення під час виготовлення різних виробів. Творчий розвиток учнів здійснюється через ознайомлення зі зразками дизайнерських розробок.

Креативність учнів розвивається у процесі діяльності, вирішення різних завдань.

Під час проведення занять необхідно опиратися на позитивні емоції членів гуртка (здивування, радість, симпатії, переживання успіху тощо). Негативні емоції пригнічують креативність.

Щоб підтримувати творчий процес, має бути створена відповідна сучасному рівню матеріально-технічна база та підібрані необхідні кадри, які володіють методикою творчої роботи з учнями. Тому разом із бібліотекаркою нашого ліцею та за підтримки колег створена поки що невелика база, яка дозволила гуртківцям виготовити значну кількість елементів декору для фотозони урочистих подій у ліцеї, костюмів та

декорацій для вистав. Все це необхідно для створення того мікроклімату, який дозволить з успіхом виконати поставлені задачі.

Гурткові заняття цінні, учні найчастіше ідуть у гурток за власним бажанням, виявляючи інтерес до даного виду діяльності. Невелика кількість учасників гуртка дозволяє широко використовувати індивідуальний вплив на кожного учня.

Необхідно пам'ятати про те, що саме через гру відбувається розвиток творчих здібностей. Сучасні методи виховання сприяють формуванню згуртованого і працездатного учнівського колективу, соціалізації молоді.